

KOSTANJEVIŠKE NOVICE

Glasiło obćine Kostanjevica na Krki | Brezplaćni izvod | Avgust 2011 | Številka 50-51

Nagrajenci Obćine Kostanjevica na Krki 3

Kostanjeviška noć 9

Forma viva 16

Kuharjev Janez s Prekope 22

KOSTANJEVIŠKENOVICE**IZDAJA**

Občina Kostanjevica na Krki
Ljubljanska cesta 7
8311 Kostanjevica na Krki

E-mail

kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorni urednik
Goran Milovanović

Uredniški odbor

Marjana Krhin
Alenka Žugič Jakovina
Matic Skušek
Alja Pincolič
Matej Jordan

Lektoriranje

Katja Plut

OBLIKA

Oblikovanje
Janja Baznik

Urejanje fotografij

Matej Jordan

Fotografija na naslovnici

Uroš Abram

Tisk

Tiskarna TiskAM / Aljoša Mihelin

Naklada

1000 izvodov

1854-9284

FOTO: MATEJ JORDAN

Letošnje poletje je v Kostanjevici na Krki zopet zasijalo v vsej svoji kulturni veličini. Umetniki so oplajali prostor in prebivalce s svojo energijo, prostor pa bo to vračal tistim, ki bodo prihajali v naš kraj, kot tudi našim zanamcem. Toliko poezije in proze, glasbenih tonov, slikarskih barv in zvokov kiparskih dlet ter odmevov fotografskega sprožilca je prepojilo ta majhen kraj, da težko najdemo njemu enakega tako v Sloveniji kot v okoliških krajih. Ta nesnovni kapital je tista dobrina, po kateri nas poznajo tako doma kot na tujem. Pri tem nam ne gre v prid le to, da je trenutna svetovna družbena klima, in mi nismo izjema, usmerjena bolj v to kaj imamo kot v to kaj smo. Čeravno nas je in nas bo le to zadnje obdržalo v naši ustvarjalni enkratnosti, v različnih pogledih tisočeri cvetov. Samo to nas tudi varuje pred tem, da se vsi skupaj korporativno zlijemo v to kar imamo. V en velik supermarket, ki sicer nudi veliko a vse z istim okusom. Zato se v uredništvu še vedno trudimo med nami vedno znova izpostaviti tiste, ki imajo svojo originalno zgodbo. Četudi so jo spisali z dletom, odbojkarsko žogo, dobrim dejanjem ali pa so že tako dolgo med nami, da velja prisluhniti njihovi življenski modrosti. Nekoliko več prostora smo tokrat namenili petdeseti obletnici Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva, ki je v svojih začetkih za Kostanjevičane bilo okno v svet, danes pa prav skozenj mnogi gledajo k nam notri. Kot primer dobre prakse pa vam predstavljamo projekt ureditve namestitvenih kapacitet, ki je dobil nagrado Slovenske turistične organizacije in ki v sodelovanju s strokovnjaki ohranja tako prostor kot dediščino. Projekt, ki je narejen strpno, počasi in s premislekom. Na način, ki nam ga kot moto v pogovoru ponuja eden najstarejših prebivalcev našega kraja, Kuharjev Janez. Še znamo prisluhniti takšnim zgodbam?

| GORAN MILOVANOVIĆ

Nagrajenci Občine Kostanjevica na Krki v letu 2011

Dan pred občinskim praznikom je v prostorih Galerije Božidar Jakac potekala slavnostna seja občinskega sveta Kostanjevica na Krki. Udeležence je najprej pozdravil kostanjeviški župan Mojmir Pustoslemšek, ki je na seji tudi uradno prevzel župansko verigo. Slavnostna govornica, ministrica za obrambo Ljubica Jelusič je v svojem nagovoru postavila Kostanjevičane za zgled zaradi njihove požrtvovalnosti v reševanju v lanskih poplavih. Program slavnostne seje so sooblikovali domači ustvarjalci, povezoval pa jo je dramski igralec Matija Stipanič.

KLJUČ MESTA KOSTANJEVICA NA KRKI PREJME:

Jože Colarič, rojen Brežičan, univerzitetni diplomiran ekonomist in že 29 let krkaš. Že 6 let pa predsednik uprave in generalni direktor najuspešnejšega mednarodnega podjetja v Sloveniji – Krke, tovarne zdravil, d. d., iz Novega mesta. Vizija Krke, ki ji je Jože Colarič s svojim managerskim timom predan, je usmerjena v utrjevanje položaja enega vodilnih generičnih farmacevtskih podjetij v svetu. V zadnjih letih so v Krki uresničili vse ključne strateške projekte – okrepili so svoj produktivni portfelj, lansirali nove izdelke, ki so rezultat vertikalno integriranega razvoja, izboljšali stroškovno konkurenčnost in učinkovitost poslovanja. Vse to je Krko pripeljalo med vodilno deseterico generičnih farmacevtskih podjetij v svetu. Večni pečat je Krki vtisnil Jože Colarič s svojim znanjem, delom in izkušnjami, saj mu je vsak posamezen dan vodenja Krke izziv zase. Ime Krka je v slovenskem prostoru postalo tak simbol, da večina ljudi, ko sliši ime Krka, ne pomisli na prečudovito zeleno dolensko reko, temveč na tovarno zdravil Krka, paradnega konja slovenskega gospodarstva. Za ustvarjanje doseženih rezultatov je bilo potrebnih nešteto modrih in hitrih odločitev, kreativnosti in trdega dela danes skoraj 8700-članskega kolektiva – med njimi je kar nekaj tudi naših občank in občanov, ki razvijajo, proizvajajo in tržijo proizvode v več kot 70 državah sveta.

Jože Colarič je najbolj znan med svojimi sodelavci po načelnosti in strogosti do sebe in drugih. Ceni strokovnost, delavnost in pripadnost podjetju. Od sodelavcev pričakuje neprestano izpopolnjevanje znanja, fleksibilnost, takojšnje odzivanje na spremembe in veliko medsebojnega sodelovanja, partnerstva in zaupanja. Ve, da je poslovni uspeh rezultat prave kombinacije znanja, trdega dela, vztrajnosti, zdrave pameti, močne intuicije in sreče, ključno pa je iz dobrih posameznikov narediti uspešen tim, kar Jožetu Colariču več kot očitno uspeva, saj so v preteklem letu prvič dosegli letno prodajo, višjo od milijarde evrov. Jože Colarič je kljub stalnemu prebivališču v Ljubljani zelo navezan in predan rodni Dolenjski, kjer ima tudi

FOTO MATEJ JORDAN

Tolstoja: „Govori samo o tistem, kar ti je jasno, sicer pa molči.“ Nam je jasno, da je Jože Colarič manager brez vidne konkurence, zato to z veseljem povemo na glas in smo ponosni, da imamo med nami tako uspešnega človeka, ki pa je kljub vsemu še vedno ostal preprost človek, ki nikoli ne pozabi na sočloveka in humano pomoč ljudem v stiski.

JOŽE COLARIČ | FOTO MATEJ JORDAN

GASILSKO DRUŠTVO KOSTANJEVICA NA KRKI
| FOTO MATEJ JORDAN

**KOSTANJEVIŠKI SREBRNIK
PREJMEJO:**

Prostovoljno gasilsko društvo Kostanjevica na Krki je bilo ustanovljeno leta 1881. Ustanovili so ga Lavoslav Bučar, Albert Gatsch, Franc Rabuse in Otmar Sever, z namenom pomoči ob požarih in drugih nesrečah. Iz navedenega izhaja, da Prostovoljno gasilsko društvo Kostanjevica na Krki, ki je osrednja enota v sistemu zaščite in reševanja pred požari in drugimi naravnimi nesrečami v občini, letos praznuje 130 let delovanja. Danes društvo šteje 21 pionirjev, 17 mladincev, 20 pripravnikov, 60 operativnih članov in 8 veteranov. Vsi ti so dejavno sodelovali ob lanskoletnih septembrskih katastrofalnih poplavah v Kostanjevici na Krki in po navodilih civilne zaščite, skupaj s člani Prostovoljnega gasilskega društva Prekopa, Poklicno gasilsko enoto iz Krškega, z okoliškimi prostovoljnimi gasilskimi društvi ter s preostalimi sodelujočimi vse dni zavzeto sodelovali v akciji zaščite in reševanja ljudi in premoženja ter nudenja pomoči pri oskrbi z osnovnimi življenjskimi potrebščinami. Zato jim tudi Občina Kostanjevica na Krki v zahvalo za nesebično pomoč in prostovoljno opravljanje njihovega dela ter izredno srčnost podeljuje Kostanjeviški srebrnik za leto 2011.

GASILSKO DRUŠTVO PREKOPA
| FOTO MATEJ JORDAN

Prostovoljno gasilsko društvo Prekopa je bilo ustanovljeno leta 1927. Ustanovili so ga vaščani Gornje in Dolnje Prekope ter Dobrave z namenom pomoči ob požarih in drugih nesrečah, pomembno pa je bilo tudi druženje na veselicah, ki jih je organiziralo društvo. Iz navedenega izhaja, da Prostovoljno gasilsko društvo Prekopa že 84 let deluje na našem območju, v teh letih pa je aktivno sodelovalo pri reševanju ljudi in premoženja ter omogočalo požarno varnost. Danes društvo šteje 26 pionirjev, 20 mladincev, 59 operativnih članov, 26 veteranov in 22 podpornih članov. Vsi ti so aktivno sodelovali ob lanskoletnih septembrskih katastrofalnih poplavah v Kostanjevici na Krki in po navodilih civilne zaščite, skupaj s člani Prostovoljnega gasilskega društva Kostanjevica na Krki in preostalimi sodelujočimi, vse dni zavzeto sodelovali v akciji zaščite in reševanja ljudi in premoženja ter nudenja pomoči pri oskrbi z osnovnimi življenjskimi potrebščinami. Zato jim tudi Občina Kostanjevica na Krki v zahvalo za nesebično pomoč in prostovoljno opravljanje dela ter izredno srčnost podeljuje Kostanjeviški srebrnik za leto 2011.

ROBERT ZAGORC
| FOTO MATEJ JORDAN

Robert Zagorc kot poveljnik Občinskega štaba civilne zaščite in občinski gasilski poveljnik aktivno deluje in prispeva k urejenosti in pripravljenosti občine na izredne razmere. Tako se je v poplavah, ki so v minulem letu od 19. do 23. septembra prizadele in zaznamovale Kostanjevico na Krki, Robert Zagorc izkazal kot operativen, odziven, dosleden, preudaren in odločen človek, gasilec in poveljnik. Delo kriznega štaba, koordinacija in organizacija dela obeh prostovoljnih gasilskih društev in preostalih sodelujočih (Slovenska vojska, Poklicna gasilska enota, okoliška prostovoljna gasilska društva, Rdeči križ, prostovoljci ...), poročanje pristojnim službam in medijem, organizacija oskrbe s pitno vodo in z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami ljudi, ki so bili tako rekoč odrezani od sveta, vse to in še mnogo več je tisto, kar je v najtežjih dneh za Kostanjevico na Krki, s strokovno doslednostjo in široko pripravljenostjo za pomoč ljudem, predstavljal Robert Zagorc. Samo strokovnost akcije sta priznala tudi Ministrstvo za obrambo in ministrica, Ljubica Jelušič. Robert Zagorc pa je ob dnevu civilne zaščite na državni slovesnosti na Brdu pri Kranju na predlog župana Občine Kostanjevica na Krki, Mojmirja Pustoslemška, prejel Bronasti znak civilne zaščite za enkratno delovanje. Zato mu tudi Občina Kostanjevica na Krki za skrbno, mirno in odgovorno vodenje akcije zaščite in reševanja ob lanskoletnih poplavah podeljuje Kostanjeviški srebrnik za leto 2011.

SLAVNOSTNA GOVORNICA JE BILA
MINISTRICA ZA OBRAMBO LJUBICA JELUŠIČ
| FOTO MATEJ JORDAN

PERPETUUM JAZZILE | FOTO GORAN ROVAN

PERPETUUM JAZZILE | FOTO GORAN ROVAN

POLETJE V KOSTANJEVICI

*Pride prelep dan,
se mi prikloni in reče:
„Tvoj sem.“
Zardim. Zadržim.*

*Jecljam: „Ah ne.
To ni mogoče. Pomota ...
Nisem vajena ...“
Dan se sladko nasmehne:
„Življenje je prekratko,
da bi se česa navadili.“*

Pesem Neže Maurer je bila tokratna iztočnica za koncert za dober namen, ki sta ga 27. julija pripravila občina Kostanjevica na Krki in najslavitejša slovenska zborovska zasedba Perpetuum Jazzile.

Življenje je prekratko, da bi se lahko navadili na žalost, na katastrofe, osebne poraze, zato je prav, da izkoristimo vsak dan in vsak trenutek – zase, za druge, za nasmehe, za drobiž, s katerim lahko nekemu obogatimo težke trenutke. Kostanjevica na Krki se je med 19. in 21. septembrom lani spremenila v čisto prave dolenjske Benetke, le da so pravljичne gondoljerje zamenjali številni prostovoljci, gasilci, civilna zaščita, pripadniki vojske, ki so poskušali rešiti, kar se je, v največji povodnji do sedaj, sploh dalo oteti uničenju. Občani Kostanjevica na Krki smo med jesenskimi poplavami zmogli premagati vse tisto, kar nas drugače razdvaja, kar pomeni, da smo še vedno ohranili tudi preproste človeške odnose, s katerimi smo premagali kruto divjanje narave. Moč in pomoč, ki sta nas združili v jesenski nesreči, sta prerasli v spoznanje, da smo drug drugemu potrebni, da vsi govorimo isti jezik in verjamemo v iste vrednote. V nemoči smo znali biti enotni, ker smo se borili za obstoj, v žalosti smo si znali biti tolažniki, ker smo začutili, da je ogrožen sleherni med nami, v dneh po opustošenju smo znali biti solidarni, ker smo se zavedali svoje ranljivosti ... Kaj pa potem, ko se je zdani, ko so se umaknile megle in je posijalo sonce? Smo potem drug na

drugega pozabili? Z nakupom vstopnice za dobrodelni koncert smo občani Kostanjevica in številni drugi obiskovalci dokazali, da so v naši zavesti še vedno podobe potopljenega mesteca na otoku, da še nismo pozabili pretresljivih izpovedi domačinov in da smo še vedno pripravljeni na solidarnost z ljudmi, ki so jih poplave najbolj prizadele. O tem je v uvodnem pozdravu spregovoril tudi župan občine Kostanjevica na Krki, g. Mojmir Pustoslemšek. Takoj po jesenskih poplavah je bila Kostanjevica deležna velike medijske pozornosti, kar precej dobrotnikov je ponudilo materialno ali finančno pomoč. Med njimi je bila tudi vokalna skupina Perpetuum Jazzile, ki je želela s svojim koncertom v Kostanjevici prispevati svoj delež. Tako smo jih 27. julija imeli priložnost pozdraviti na arkadnem dvorišču Galerije Božidar Jakac. Perpetuum Jazzile je slovenski zbor a capella, ki med drugim izvaja pop in jazz glasbo. Do januarja letos ga je vodil Tomaž Kozlevčar, nasledil pa ga je Šved Peder Karlsson. Glasba Perpetuum Jazzile poslušalca neizogibno napolni z energijo in mu obenem prišepne: Pozabi, da se ti mudi. Njihov album Africa je bil v prvem tednu februarja 2010 najbolje prodajani album v Sloveniji, naslovna skladba pa je leta 2009 poskrbela za izjemen mednarodni preboj skupine in je absolutni rekorder po gledanosti slovenskih video posnetkov na svetovnem spletu, saj so v osmih mesecih po objavi našteji več kot 11 milijonov ogledov. Skupina je marca lani prejela Viktorja za posebne medijske dosežke, pred kratkim pa so se vrnili z izjemno odmevne turneje po severni Ameriki.

Zase člani zbora Perpetuum Jazzile pravijo takole:
*Naše platno je oder,
naše barve so naši glasovi,
mešamo jih in združujemo,
dokler ne nastanejo mojstrovine.
Zadovoljni obrazi no naš
zagon in potrditev,*

*da to, kar ustvarjamo,
počnemo s srcem in predanostjo.*
Ko glas postane instrument ... in ko instrument postane glas, potem vemo, da so z nami Perpetuum Jazzile. Njihov strastni nastop je mojstrsko usmerjala dirigentka Sandra Fekatiša. Slovenski pesnik Srečko Kosovel je napisal takole:
*Nesem sončnico na rami,
zlat metulj je vzplaval nanjo,
sončnica se je nagnila,
o, da ne bi se zlomila!
Nesem sončnico na rami,
v njej so zlata, zlata zrna,
sončnica se je nagnila,
o, da ne bi se zlomila!
O, metulj razprl je krila,
sapica je vzvalovala,
sončnica se je nagnila,
o, da ne bi se zlomila!*
Tistega večera smo bili vsi obiskovalci skupaj s skupino Perpetuum Jazzile podobni veliki, odprti sončnici, polni zlatih, zrelih semen. Vsak po svoje je, nežno kot metulj, razprl krila in prispeval, da je prireditev Poletje v Kostanjevici uspela. Obstaja nešteto besed, s katerimi lahko izrečemo zahvalo, a ena pove vse – preprosto HVALA vsem, ki ste kupili vstopnice – teh je bilo 970, ZAHVALA medijskim pokroviteljem, ki so poskrbeli za oglaševanje (Televiziji Vaš kanal, Dolenjskemu listu, Radiu Sraka, Radiu Krka in Radiu Center), hvala prodajalcem vstopnic (Galeriji Božidar Jakac, Kostanjevica na Krki, Nakupovalnemu centru Petretič, Kostanjevica na Krki, Mladinskemu centru Krško, Mladinskemu centru Brežice, Turistični agenciji Doživljaj, Boštanj, Zavodu za turizem Novo mesto, Kulturnemu centru Šentjernej, TiC-u Šmarješke toplice, Občini Škocjan in Občini Krško).

Hvala tudi vsem prostovoljcem, ki ste pomagali pri organizaciji, predvsem pa najlepša hvala zboru Perpetuum Jazzile, ki nas je s svojimi glasovi očaral in začaral ter nas napolnil z upanjem, da dobrota med Slovenci še ni izgubljena beseda.
| MELITA SKUŠEK

POTAPLJAŠKA ČISTILNA AKCIJA
| FOTO MATEJ JORDAN

Društvo potapljačev VIDRA Krško

Društvo potapljačev VIDRA Krško, Lions klub Krško in Občina Kostanjevica na Krki so v soboto, 14. maja, izvedli 15. čistilno akcijo OČISTIMO KRKO 2011 ALI SPOMENIKI ČLOVEŠKE NEUMNOSTI.

V akciji je sodelovalo lepo število potapljačev in domačinov, ki so s skupnimi močmi iz Krke znova potegnili lepo zbirko odpadnih spomenikov človeške neumnosti. Tudi letos niso manjkali deli koles, pločevinke, steklenice in druga nesnaga. V imenu organizatorja pa iskrena hvala vsem sodelujočim na akciji in na snidenje naslednje leto!

NOVI PODŽUPAN LADKO PETRETIČ
| FOTO MATEJ JORDAN

Novi podžupan

V začetku avgusta je župan občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek za podžupana občine imenoval svetnika Ladka Petretiča.

PRENOVA HIŠE TETE LOJZKE
| FOTO MATEJ JORDAN

Obnovili hišo tete Lojzke

88-letna Kostanjevičanka Alojzija Pavlenč, ki jo Kostanjevičani poznamo kot teto Lojzko, je občanka, pri kateri smo se kot otroci čuvali mnogi Kostanjevičani. Ob lanskim septembrskih poplavih je tudi teta Lojzka utrpela veliko škodo. Njen skromni dom je popolnoma zalila Krka ter uničila vse, kar je bilo nižje od 40 cm. Po poplavih je imela teta Lojzka edino željo, da ne bi zapustila Kostanjevice na Krki, zato ji je Občina Kostanjevica na Krki ponudila na brezplačno uporabo občinsko stanovanje. Sočasno pa je med občani, sosedi, nekdanjimi varovanci tete Lojzke in mnogimi humanitarnimi društvi stekla samoiniciativna akcija obnove Lojzkine hišice. V šestih mesecih so bile tako obnovljene stene, položeni tlaki in keramika, v hiši je iz pipe po vrsti let pritekla topla voda. Meseca aprila je ob koncu obnove župan Občine Kostanjevica na Krki, g. Mojmir Pustoslemšek, predal ključke obnovljene hišice teti Lojzki, ta pa je županu dala pobudo za ustanovitev sklada, namenjenega za nakup opreme za novo enoto kostanjeviškega vrtca, in vanj donirala prvih 20 evrov. Župan je obljubil, da bo občina sklad ustanovila v kratkem. Denar bo namenjen za opremo novega vrtca, samo stavbo pa bo financirala občina.

Kostanjeviški pihalni orkester v zadnjem času zelo dejaven

V soboto, 25. junija, je na notranjem dvorišču Galerije Božidar Jakac zopet zaigral pihalni orkester Kostanjevica na Krki. Tokrat so glasbeniki v okviru pestrega programa presenili z gostoma Oskarjem Stoparjem na harmoniki in Alešem Mlakarjem - Brozom na tubi. Ker je Slovenija ravno na ta dan praznovala 20 let samostojnosti, so Kostanjevičani na koncert povabili tudi slavnostnega govornika, gospoda Vlada Bezjaka, ki je predsednik policijskoveteranskega društva Sever Posavje. Poleg tradicionalnega koncerta so člani kostanjeviške godbe 18. junija nastopili v Podbočju, kjer je podboško gasilsko društvo praznovalo visok jubilej, in sicer 110-letnico delovanja. 11. junija so nastopili na srečanju godb Dolenjske in Bele Krajine, ki se je tokrat odvijala v sosednjem Šentjerneju. Tudi Pihalni orkester občine Šentjerneje je letos praznoval obletnico, in sicer okroglih 100 let. Kostanjeviški godbeniki so prijateljem iz Šentjerneja podarili drevo, ki so ga teden dni kasneje tudi skupaj zasadili. Prvič letos so kostanjeviški glasbeniki odšli na Ptuj, kjer so se udeležili karnevalskega srečanja pihalnih godb in mažoretnih skupin. Srečanje se je 27. februarja odvijalo v sklopu ptujskega mednarodnega pustnega festivala Kurentovanje. Člani našega pihalnega orkestra so bili navdušeni. Pravijo, da bi se večkrat kam odpravili, če bi dobili še kakšno finančno injekcijo.
| ALJA ANGELI

JOŽE KOSEC NA ROBU GOZDNEGA REZERVATA UDELEŽENCEM POHODA RAZLAGA O DREVESNIH GLIVAH KRAKOVSKEGA GOZDA,
| FOTO AJDA KRHIN

Pohod po Resslervi poti

Severno od Kostanjevice na Krki se na poplavni ravnici ob Krki razprostira Krakovski gozd. Je najbolj zahodni predel nižinskih hrastovih gozdov v Evropi in hkrati največje sklenjeno ravninsko gozdno območje hrasta doba, belega gabra in črne jelše v Sloveniji. V njem živijo številne ogrožene rastlinske in živalske vrste. V osrednjem delu gozda je iz gospodarjenja izločen 40,5 hektarja velik del, ki je od leta 1952 zavarovan kot gozdni rezervat. Skozi del Krakovskega gozda poteka 8 kilometrov dolga Resslerova pot, imenovana po gozdarju in izumitelju ladijskega vijaka Josefu Ressleru, ki je bil zaposlen kot gozdarski inženir v kartuziji Pleterje in ima veliko zaslug pri vzdrževanju in kartiranju Krakovskega gozda.

Vsako drugo soboto v mesecu aprilu Občina Kostanjevica na Krki, Zavod

Svet v Kostanjevici „50 villages“

Svetovno znani venezuelski plesalec, koreograf David Zambrano, in soplesalci Edivaldo Ernesto, Horacio Macuacua iz Mozambika ter naša Nina Fajdiga so v sredo, 20. aprila, pred Osnovno šolo Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki zaplesali svojo predstavo Soul Project. Dogodek je nastal v sklopu projekta „50 villages“ Plesne Izbe Maribor, venezuelskega plesalca in koreografa Davida Zambrana, Osnovne

za gozdove Slovenije, Območna enota Brežice, Krajevna enota Kostanjevica na Krki, Zavod za varstvo narave Novo mesto in Društvo za opazovanje ptic Slovenije organizirajo tradicionalni pohod po Resslervi poti. Letošnjega, ki je bil že deveti zapovrstjo, se nas je udeležilo rekordnih 123 pohodnikov. Zbrani ob skulpturi ladijskega vijaka pred gostilno Žolnir, smo se v soboto, 9. aprila ob 8. uri odpravili na pot. Podali smo se ob novo nastajajoči obrtni coni in mimo osamljene domačije Dvornik, kjer je tudi najvišja točka +2 metra glede na povprečno nadmorsko višino Krakovskega gozda v Občini Kostanjevica na Krki. Ko smo zapustili poljsko, s peskom nasuto cesto in zakoračili v gozd, so se po nekaj sto metrih pred nami pojavili drenažni jarki, čez katere so na nekaterih mestih speljane brvi. Skopali so jih domačini sredi 19. stoletja za odvajanje talne in površinske vode z območja gozda proti Krki. Ker so speljani v smeri sever-jug, so na ravnem terenu, kjer lahko človek hitro zaide, dobra orientacija. Naslednja postaja je bila depresija Trstenik, ki je približno za višinski meter nižja od okoliškega dela in je bila, dokler niso izkopali odtočnih kanalov, neprehodna in poraščena s trstiko. Osušeno travnato planjavo so kmetje dolga desetletja kosili, danes pa se teren ponovno zarašča, predvsem z jelšo. Območje Trstenika je med drugim znano tudi po tem, da se v globljih jarkih in kotanjah, napolnjenih z vodo, v pomladanskem času drstijo ščuke in mresti redka in ogrožena vrsta žab plavček. Na robu depresije, že v zaraščenem delu gozda, je še pred desetletjem rasla skupina vrb, med katerimi je imela najdebelejša obseg v prsni višini 780

šole Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki ter Zavoda Otok. Otroci šole so bili vzhičeni nad ustvarjalnostjo gibčnih temnopolnih plesalcev in slovenske plesalke, ki so jih prvič videli v živo. Plesalci so s svojim plesom ustvarili prešerno doživetje pristnega in mističnega stika med svetovi in kulturami, ki jim bo za zmeraj ostal v spominu.

SVET V KOSTANJEVICI
| FOTO ANJA HITZENBERGER

centimetrov in premer 248 centimetrov, kar je veljalo za najdebelejše drevo v Sloveniji. Žal pa se je življenjska doba teh velikih dreves iztekla. Pot smo nadaljevali proti osrednjemu delu gozda in ob enem od drenažnih jarkov, napolnjenem z vodo, dosegli cesto, po kateri smo se sprehodili do zavarovane naravnega rezervata, ki ima značaj sekundarnega pragozda. Užitka ob malici in kozarčku cvička niso zmotili niti komarji, ki znajo zagreniti življenje obiskovalcem Krakovskega gozda in jih ob našem obisku na srečo ni bilo. Od tod smo krenili skozi gozd proti glavni, asfaltirani cesti na Malence, kjer na parceli Mirka Cvelbarja ob cesti raste drugi najdebelejši hrast dob v Sloveniji. V senci mogočnega drevesa smo se še fotografirali in se poslovili z željo, da se ob letu osorej spet srečamo. Pohod ni zadovoljil le rekreativcev, ampak tudi vse tiste, ki jih zanima življenje v ekosistemu Krakovskega gozda. Za strokovno razlago so poskrbeli biologi z Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, območna enota Novo mesto – Andrej Hudoklin, Dušan Klenovšek in Barbara Kink, ki so nam predstavili geomorfologijo Krške kotline, nastanek poplavne ravnice ob Krki ter glavne značilnosti Krakovskega gozda, kot so sestava tal, rastlinske združbe ter živalski svet, s posebnim poudarkom na dvoživkah in pticah. Prisluhnilo smo tudi strokovnjaku za gobe in drevesne glive Jožetu Koscu in županu Občine Kostanjevica na Krki Mojmirju Pustoslemšku, po izobrazbi diplomiranemu inženirju gozdarstva, ki je spregovoril o življenju in delu Josefa Resslera in je bil glavni pobudnik, da je Resslerova gozdna pot sploh zaživela.
| JANEZ ZAKŠEK

Pot čestitk Končali smo drugo fazo projekta

Kot smo že kar nekajkrat zapisali in poudarili, je cilj projekta Pravljična pot Kostanjevice: Pot Čestitk oblikovati pot, ki bo prepoznavna po vsej Sloveniji kot učna zgodba za otroke, ki smo jo skupaj z domačini oblikovali in se v okviru projekta povezali. Izgradnja projekta v celoti sledi načrtovanim aktivnostim. Od pričetka pa do danes sta uspešno končani prva in druga faza, tretja pa je v teku. V zaključevanje druge faze so bili poleg partnerjev projekta, kot se spodobi v mednarodnem letu prostovoljstva, vključeni tudi prostovoljci iz mednarodnega tabora Voluntariat. Z njihovo pomočjo smo uredili razgledno ploščad in opravili vsa terenska dela. Očistili in tlakovali smo pot pod okamenlimi osamelci za varen dostop obiskovalcev, postavili klopi na razgledni ploščadi ter

Mednarodni tabor "The wonder road – Pot Čestitk"

V Kostanjevici na Krki je med 23. in 30. aprilom potekal mednarodni tabor „The wonder road – Pot Čestitk“, ki sta ga organizirala zavod Otok iz Kostanjevice na Krki in zavod Voluntariat iz Ljubljane. Mednarodnega prostovoljnega tabora se je udeležilo osem prostovoljcev iz celega sveta – Velike Britanije, ZDA, Srbije, Hrvaške, Švice in Slovenije. Taborovodja je bila Nina Zorman. V sklopu enotedenskega tabora so prostovoljci postavljali infrastrukturo in urejali teren za projekt Pravljična pot Kostanjevice „Pot Čestitk“. Prostovoljci so v kraj prinesli nov zagon in svež veter, ki jih je združil z domačini. Za njihovo prijetno enotedensko bivanje v Kostanjevici na Krki so poskrbeli vsi partnerji projekta Pravljična pot Kostanjevice „Pot Čestitk“, Občina Kostanjevica na Krki, gostilna Žolnir, Vinotoč Jelenič, Vinogradništvo Gramc, kmetija Abram, Lovska družina Kostanjevica na Krki, KŠTM Sevnica in lepo število domačinov. Nikoli ne bodo pozabili plemenitih prostorov v Osnovni šoli Jožeta Gorjupa in kuharice Malči, ki jim je skrbno pripravljala odlične jedi, da niso omagali ob napornem fizičnem delu, ter kopico majhnih pozornosti ob vsakem koraku. Za ureditev poti je bilo treba v strmeh pobočju oblikovati in utrditi cca 0,5 metra široko pot, ki se vijugasto vzpenja do končne postaje jame Čestitke. Delo je oteževalo slabo vreme in razmočen

postavili table in osnovo za čebelnjak, ki bodo obiskovalce poti seznanjali z zgodbo. Pri dokončevanju druge faze nam vreme ni bilo ravno naklonjeno. Pretežni del časa so opravila potekala pod nevedrim nebom, v dežju in blatu. Navkljub težavam in težkim razmeram za delo je vedrina duha ostala tako pri tujih prostovoljcih kot tudi pri domačih udeležencih akcije in dela so bila zaključena brez nezgod. Nadaljujemo s tretjo fazo, ki je že v polnem teku. Poimenovali smo jo oblikovalska faza. Oblikovana bo celostna grafična podoba, izdelan delovni zvezek za najmlajše obiskovalce, ki bo hkrati tudi interaktivno učno igralo, in zgoščanka. Izvedli bomo še kar nekaj delavnic za otroke, predstavitveni film in spletno stran z imenom www.zavod-otok.si in elektronskim naslovom info@zavod-otok.si. Slavnostno otvoritev projekta Pravljična pot Kostanjevice: Pot Čestitk načrtujemo 10. septembra v Galeriji Božidar Jakac, ob 18. uri. Slavnosti program bo zajemal:

teren, ali pa morda vile Čestitke. Kar so prostovoljci čez dan zgradili, je bilo treba po deževju popraviti. Na svojih ramenih so prostovoljci znosili ves potreben material, ki smo ga potrebovali za postavitev podesta, klopi, makete čebelnjaka in označevalne table. V prostem času so prostovoljci skupaj s člani planinskega društva Polom, ki so prostovoljcem pokazali tudi naše delovne navade, obiskali tri zidanice nad Kostanjevico na Krki, kjer so jim ponudili v pokušino naše kulinarne posebnosti in vino. Skupaj s člani Kluba jamarjev Kostanjevica na Krki so raziskovalno obiskali tudi „neturistični“ del jame in spoznali prečudoviti podzemni svet. V Galeriji Božidar Jakac so jih popeljali po dragocenih zbirkah. Zavod KŠTM Sevnica je za prostovoljce pripravili celodnevni ogled turističnih znamenitosti občine Sevnica. Konec enotedenskega bivanja pa se bodo spomnili po prijetnih termalnih bazenih v Šmarjeških Toplicah. Vsi so obljubili, da se bodo nekoč vrnili po istih poteh in našo lepo pokrajino približali prijateljem, znancem in mogoče kdaj tudi svojim otrokom, saj čutijo, da so delček sebe pustili pri nas. Tabor je vzbudil zanimanje ustvarjalcev dokumentarnega filma ob letu prostovoljstva, ki so ga snemali pod pokroviteljstvom ambasade Združenih držav Amerike. Ob tej priložnosti se Zavod Otok želi zahvaliti tako prostovoljcem za njihov vložek v izgradnjo poti kot tudi vsem, ki so kakorkoli pomagali predstaviti Kostanjevico, Posavje in Dolenjsko. | VESNA HROVAT

predstavitve projekta, predstavitev filma, spuščanje dobrih želja v nebo na balonih, ki bo hkrati simbolna otvoritev poti, delavnice za otroke (otroci bodo z animatorji reševali delovni zvezek, izdelovali papirnate vile in risali strip), pokušino vilinskih kruhkov in preostalih dobrot ter druženje s prijatelji. Pravljične vile bodo poskrbele tudi za majice, nakit, vilinski med ... in še marsikaj dobrega, kar bo moč videti in kupiti na stojnicah. Ravno tako pa se bo moč prijaviti na prvi animirani obisk pravljíčne poti vil Čestitk. Pridite, lepo bo. | TATJANA PETRIČ

Projekt PRAVLJIČNA POT KOSTANJEVICE: POT ČESTITK je sofinanciran s pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Za vsebino informacij odgovarja LAS Posavje. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007–2013 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

3. MESTNI SEJEM

3. poletni mestni sejem

Zavod Otok je v soboto, 16. julija, na Oražnovi ulici v Kostanjevici na Krki organiziral že 3. poletni mestni sejem. Na sejmu se je predstavilo 8 rokodelcev in dve kmetiji z Dolenjske in iz Posavja. Poletni mestni sejem dopolnjuje turistično ponudbo Kostanjevice na Krki. V letošnjem letu bo Zavod Otok organiziral še tri mestne sejme, in sicer 18. septembra med 8. in 13. uro pred cerkvijo na Slinovcah, 7. oktobra od 9. ure dalje in 16. decembra od 18. do 20. ure pred Lamutovim salonom v Kostanjevici na Krki. Prijave za udeležbo na mestnem sejmu še vedno zbiramo na elektronski naslov zavod.otok@gmail.com ali po pošti Zavod Otok, Dobrava pri Kostanjevici 2, 8311 Kostanjevica na Krki. | ZAVOD OTOK

KOSTANJEVIŠKA NOČ 2011

Kostanjeviška noč 2011, noč tisočerih lučk, okrašeni čolni in še mnogo zanimivosti ...

Tudi letos je naše Etnološko društvo PRFORCENHAUS organiziralo tradicionalno kostanjeviško noč. To je dogodek, ko se Kostanjevica dejansko spremeni v Dolenjske Benetke, ko okrašeni čolni kot gondole, okrašene z lampijoni, mirno priplavajo po reki Krki. Spremlja jih na tisoče malih lučk, ki ves dogodek naredijo še bolj čaroben. Poleg tradicionalnih čolnov in lučk pa je za popestritev letošnje leto poskrbela gostja, artistka ga. Taja Devi z zanimivo igro luči in ognja. Poleg tradicionalnega dogajanja na vodi pa smo organizirali tudi srečanje Pihalnih orkestrrov, ki se ga je žal udeležila samo godba iz sosednje občine Šentjernej, ki pa je z našim lokalnim pihalnim orkestrom Kostanjevica na Krki pripravila zelo pestro predstavitev z zanimivo koreografijo našega kapelnika Matjaža. Na samem prizorišču ni manjkalo zabave in animacije za najmlajše, saj je naša članica Mateja Klemenčič poskrbela za mlade nadobudneže s plesom in pesmijo ter seveda s sladoledom. Pustne skupine so bile okrnjene, saj je čas, ko se dogaja Kostanjeviška noč, že čas dopustov in se nam tako opraviči kar nekaj skupin, ki sodelujejo tudi na našem vsakoletnem Pustovanju. No, skupina iz Markovcev nas nikoli ne razočara, tako so tudi letos predstavili svoj lik, imenovan

"piciki", ki v njihovih krajih v času pusta obišče vsako dvorišče in vošči in zaželi dobro letino in pa seveda, da bi jim kure nesle veliko jajc. Ves čas pa vse prisotne zabava tudi ansambel, letos je bil to ansambel „GREGORJI“, ki je z zelo kakovostnim nastopom poskrbel za zabavo. Krona vsega dogajanja pa so bili tudi tradicionalni ognjemet, bogat srečelov, pristno domače vino in kvalitetna gostinska ponudba. Nagrade čolnom smo z veseljem podelili, saj se jih je letos udeležilo kar 10, nagrado pa prejme vsak sodelujoč čoln. Brez zagotovila varnosti, zdravstvene oskrbe, sanitarij ter vseh preostalih pritklin za uspešno izvedbo prireditve ne gre, prav tako pa velja največja zahvala vsem članom društva, ki so nesebično pomagali in lepa hvala vsem sponzor-

jem, tako finančnim kot materialnim. Na koncu pa že kar povabilo na vse naše tradicionalne prireditve, ki jih pripravlja in organizira naše Etnološko društvo PRFORCENHAUS! | MARGITA SINTIČ | FOTOGRAFIJE MATEJ JORDAN

VRAČANJE VLAGANJ V TELEFONIJO

Spoštovane občanke in občani!
V mesecu juliju in avgustu so k vam na dom začele prihajati s strani občine poravnave v zvezi z vračanjem vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Nekateri jih žal še niste dobili, predvsem pa je to zaradi ugotavljanja pravnih naslednikov in pa naslova prebivališča. Upam, da bo tudi to rešeno. Ali se z višino poravnave strinjate in ali jo boste/ste podpisali, pa je odvisno od vas samih. Ali je vse v okviru zakona, pa bo jasno, ko bodo na občini odgovorni ponovno morali razpravljati o telefoniji predvsem zaradi dostavljenega stališča generalnega državnega pravobranilca dr. Boštjana Tratarja, ki sem ga na lastno željo pridobil, in sicer iz razloga, da se sam najprej prepričam o zadevi. Njegovo stališče, ki mu, mislim, ni moč oporekati, sem najprej dostavil na občino, sedaj pa tudi vam v vednost skozi lokalne novice. Izsek iz njegova uradnega dopisa je v nadaljevanju objavljen in je natančno citirano tisto, kar je najbolj pomembno, to pa je:

Močno upam, da bodo na občini sprevideli, da so poravnave v neskladju z stališčem generalnega državnega pravobranilca, predvsem v delu, ki predvideva ponovni odbitek ljudem oz. upravičencem. Dodatno poleg navedb pravobranilca pa sedaj prihajajo na dan novi in novi dokumenti, ki vsebino iz poslanih poravnave negirajo, in sicer v delu oddelanih ur, prispevanih drogov, posameznih vplačil in pa vračil dela denarja v letih 1995, za katerega se sploh ne ve, iz katerega naslova so vračanja tedaj bila. Nekateri so bili celo tudi na seznamu KS, pa ga niso dobili, razloga pa nihče ne ve. Na vse to mora komisija, ki se ukvarja z vračanjem in ni strokovna, dobiti na mizo s strani odgovornih na občini pravno zakonsko stališče in kvalitetne natančne predloge ter podlage, ki sežejo tudi v čas krajevne skupnosti. Že od samega začetka mandata sem opozarjal, spraševal, pa odgovora žal natančnega in konkretnega ni bilo in danes je to, kar je, veliko

nezadovoljstvo in slaba volja, saj so nekateri dobili bore malo, nič, ali pa imajo celo negativni saldo, kar pomeni, da bi morali celo doplačati. Nekdo mora med drugim tudi na moja sedaj že uradna dokazila in opozorila popraviti zadevo tako, kot je to navedel generalni pravobranilec v svojem dopisu. Vsi vlagatelji se še dobro spomnijo, kako težko se je bilo odrekati v tistih letih nekaterim nujnim zadevam, samo da bi čim prej dobili telefon. Na občini morajo na osnovi poslanega stališča generalnega državnega pravobranilca dr. Tratarja spregledati in razumno v okviru zakona ponovno razpravljati ter fizičnim upravičencem poslati nove poravnave v podpis. Nazadnje pa se ne sme zanemariti dejstva, da zakon predvideva tudi, da mora lokalna skupnost, to je občina, vložiti preostala sredstva, ki pripadajo občini, v lokalno infrastrukturo, kjer so bila posamezna vlaganja izvršena po moje tudi v vasi.

| ANDREJ RAJAR, OBČINSKI SVETNIK

Lokalna skupnost, ki je sklenila pravni posel s PTT organizacijo po svojem pravnem predniku, nastopa kot upravičenec do vračila. Prejeto vračilo lokalna skupnost vrne dejanskim končnim uporabnikom. Pri izračunu višine vračila lokalni skupnosti je državno pravobranilstvo že upoštevalo obvezne dajatve, priključnino in prispevek SIS-u, tako da je odgovor na vprašanje, ali občina lahko obvezne dajatve, ki jih državno pravobranilstvo pred podpisom poravnave v izračunu že odbilo, odbije še enkrat, negativno.

Občina ne more obveznih dajatev končnim uporabnikom odbiti še enkrat, saj so bile le-te že odbite in upoštevane v končnem izračunu, ki ga je državno pravobranilstvo ponudilo lokalni skupnosti.

Odpis nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča

Po septembrskih poplavah, ki so prizadele predvsem prebivalce kostanjeviškega otoka, je poskušal prizadetim pomagati vsak po svoji moči. Odzvali so se različni donatorji, nekaj so prispevali tudi obiskovalci dobredelnih koncertov in različnih združenj ter humanitarnih organizacij, tudi svetniki občine Kostanjevica na Krki (tisti, ki so bili izvoljeni dvakrat) so se odpovedali dvema sejninama. Denar, ki se je tako zbiral na posebnem računu občine, naj bi se razdelil čim prej, a so se sredstva prizadetim (ker občinska uprava ni pripravila ustreznega pravilnika o razdelitvi sredstev) začela nakazovati šele 11. marca. Po tolmačenju občinske uprave je bil pogoj za razdelitev zbranih sredstev sprejem Proračuna za 2011, čeprav pojasnilo Ministrstva za finance in Službe vlade za lokalno samoupravo pravi, da je sredstva s podračuna mogoče razdeliti takoj, ko občinski svet sprejme ustrezen pravilnik o razdelitvi. Poleg tega, da je denar prišel pozno, smo nekateri občani razočarani tudi

zato, ker iz samega naslova občinskega proračuna nismo dobili niti centa (v nasprotju z drugimi občinami, kjer so imeli prav tako poplave). A to še ni vse. Na izredni seji občinskega sveta 30. septembra 2010 je bil podan predlog, da se stanovalcem kostanjeviškega otoka za leto 2011 odpiše plačilo nadomestila za stavbno zemljišče, enak predlog je bil podan tudi na 2. redni seji novega mandata 18. 11. 2010. Tako smo nekateri otočani pričakovali, da nam nadomestila res ne bo treba plačati, a ko smo od Davčnega urada Brežice prejeli zavrnitev vlog za oprostitev, smo bili še enkrat več razočarani nad svojo občino. V obrazložitvi DURS-a namreč piše, da 16. člen Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Kostanjevica na Krki (Ur. list RS, št. 122/08) določa, da lahko občinski svet v posebnih primerih na predlog župana, v skladu z zakonom, odloča o celotni ali delni oprostitvi nadomestila. Občinski odbor za okolje, prostor in komunalno infrastrukturo pa je na seji 17. 5. 2011

izdal sklep, da morajo vsi zavezanci brez izjeme plačati nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Hkrati so pojasnili, da bodo vsi zavezanci, ki so utrpeli škodo v svojih objektih zaradi poplave, na osnovi računov za sanacijo objektov dobili delno povrnjeno denarno nadomestilo, in sicer iz posebnega občinskega konta. O tem prizadeti ne vemo nič, kolikor nam je znano, pa poseben konto za to na Občini sploh ne obstaja. Nas pa kljub vsemu zanima, ali bi ob oprostitvi NUSZ za poplavlence v občinskem proračunu res nastala nepopravljivo velika luknja in od kod Odboru za okolje in prostor pristojnost, da odloča o tako pomembni zadevi (vse veljavne sklepe na predlog župana lahko sprejme samo občinski svet).

Prizadeti otočani:
Danica Molek, Ramiza Simončič, Jože Javoršek, Jerneja Jordan, Marjana Kofol, Marija Bajc, Margita Sintič, Kristina Škedelj Stanič, Tone Košak, Iztok Košak, Remigija Blažekovič, Pavel Cvitko

S spoštovanjem,

dr. Boštjan TRATAR
generalni državni pravobranilec

Šola ni šala

V začetku šolskega leta 2010/11 so bili v 9 oddelkih vpisani 203 učenci, ena učenka se je med letom prešolala na OŠ Šentjanž, druga pa na OŠ Radeče. Skupno število vseh učencev je bilo ob koncu šolskega leta 201. VVE je v preteklem šolskem letu obiskovalo 94 otrok v šestih polnih oddelkih. V oddelkih podaljšanega bivanja je bilo vpisanih 84 otrok, v oddelek jutranjega varstva za učence prvega razreda devetletne osnovne šole pa 15.

Učni uspeh ob koncu šolskega leta 2010/11

Zaradi spremenjene zakonodaje učencem ob koncu šolskega leta že tretjič nismo zapisali splošnega učnega uspeha. V vsaki triadi smo imeli po tri oddelke (skupaj 9), in sicer je bilo v 1. triadi 71 učencev, v 2. triadi 59, v tretji pa 71 učencev. V višji razred napredujejo vsi učenci, torej 201 ali 100,00 %. Letos smo petič izvedli nacionalno preverjanje znanja za učence 9. razreda iz slovenščine in matematike ter tretjega predmeta, tokrat biologije. Udeležba je bila za vse obvezna, tako da je preizkus v rednem roku opravljalo 25 učencev.

9. RAZRED:

	Državno	Rezultat šole
SLO	55,00	58,73
MAT	55,55	52,73
BIO	48,02	51,50
	52,85 %	54,32 %

V **6. razredu** je NPZ opravljalo 19 učencev, in sicer iz slovenščine, matematike in angleščine. Dosegli so naslednje POVPREČNE rezultate:

	Državno	Rezultat šole
SLO	47,61	41,61
MAT	64,35	60,74
TJA	58,60	51,54
	56,85 %	51,29 %

Rezultati v 9. razredu so bili generalno nekoliko višji od slovenskega povprečja, v šestem razredu pa pri vseh predmetih nižji od tega. Tudi sicer so učni rezultati v tem razredu nižji kot v preostalih razredih. ŠOLSKE OBISKE: 94,45 % SKUPNA REALIZACIJA POUKA: 99,60 %

Šola v naravi

Zimske šole v naravi na Arehu za učence 6. razreda se je udeležilo 22 učencev. Potekala je od 2. 2. do 6. 2. 2011. Vsebine: alpska šola smučanja, tek na smučeh, spoznavanje okolja (predavanja, ogledi), redni pouk, družabne dejavnosti.

Poletno šolo v naravi

smo izvedli v **Nerezinah** od 13. do 18. junija 2011. Učenci so usvajali plavalno abecedo in osvojili znanje, ki ga potrebujejo kot plavalci. Vključili smo tudi naravoslovne in družbene vsebine, ki so se navezovala na primorski svet in vodo. V LŠN je šlo 19 od 20 učencev.

LETNA ŠOLA V NARAVI - 4. R - NEREZINE

Tabori

Športno-naravoslovni tabor za prvi razred je potekal od 16. do 17. junija 2011. V okviru tabora smo si med drugim ogledali Kostanjeviško jamo, obiskali Čateške toplice, kjer smo imeli kratek začetni tečaj privajanja na vodo, se naučili nekaj taborniških veščin, kot je kurjenje ognja, se naučili nekaj taborniških znakov in si na pohodu s prepoznavanjem znakov poiskali zaklad.

Športno-naravoslovnega tabora za 8. razred 20. 6. in 21. 6. 2011 se je udeležilo 25 učencev (vsi).

Program:
1. dan: kolesarjenje, vožnja s čolni, prva pomoč, zdravilne rastline, streljanje z zračno puško
2. dan: pohod - Krakovski gozd, odbojka na mivki, kopanje, orientacija

Planinska tura

9. in 10. maja 2011 smo s 25 učenci 9. razreda izvedli dvodnevni pohod na Gorjance, pri čemer so nam pomagali tudi člani Planinskega društva Polom iz Kostanjevice na Krki.

Tečaji

Plesni tečaj
Za učence devetega razreda smo tudi letos aprila in maja 2011 pripravili plesni tečaj, ki ga je vodila Plesna šola Salsa

(Mitja Stanič). Udeležilo se ga je 25 učencev 9. razreda, ki so svoje plesno znanje pokazali ob koncu pouka.

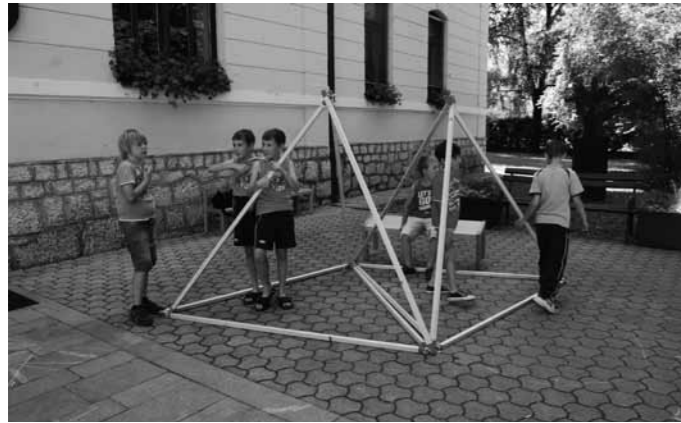
Plavalni tečaj, Terme Čatež, 30. 5.-3. 6. 2011

Od 30. maja do 3. junija 2011 smo v Termah Čatež izvedli 20-urni plavalni tečaj za učence drugega razreda. Vsebine: prilagajanje na vodo (odpor vode, potapljanje glave, gledanje pod vodo, plovnost, drsenje), učenje plavalnih tehnik prsno in kravl, skoki v vodo. Na začetku tečaja smo evidentirali 9 učencev, ki so razmeroma dobro plavali (10 m), 9 popolnih neplavalcev, preostali (5) pa so bili bolj v fazi drsenja. **REZULTATI** po petih dneh intenzivne in uspešne šole plavanja: 12 učencev je osvojilo naziv plavalec, saj preplavajo razdaljo 50 m, 1 učenka preplava razdaljo 35 m, trije učenci preplavajo 25 m, 16 učencev je tako osvojilo priznanje zlati konjiček, 6 učencev je osvojilo srebrnega konjička, ker zmorejo preplavati od 6 do 20 m. Ena učenka je dobro prilagojena na vodo, zna drseti iztegnjena na vodi z rokami naprej, zato je osvojila bronastega konjička.

KOLESARSKI IZPIT 5.R

Kolesarski izpit je v letošnjem šolskem letu opravljalo 20 učencev 5. razreda. Vsi učenci so uspešno opravili izpit, ki je potekal od 9. do 12. maja 2011. Izvedba kolesarskega izpita je zajemala: teoretični del, ki je potekal od oktobra 2010 do junija 2011, izpit iz teorije, praktično usposabljanje na poligonu ter praktično usposabljanje na prometnih površinah (vožnja v

TEHNIŠKI DAN - IGRIVA ARHITEKTURA - 3. R

VALETA

dopoldanskem in popoldanskem času) Kostanjevice na Krki. Izpitno vožnjo smo opravljali 12. 5. 2011 ob 17. uri na trasi šola – Gorjanska cesta – Ulica talcev – Oražnova ulica – Kambičev trg – Gorjanska cesta – šola. Pri izvedbi so poleg strokovnih delavcev šole sodelovali še člani SPVCP občine Kostanjevice na Krki in policista, Jože Kržičnik in vodja okrožja Drago Butara.

Program Zlati sonček

1. razred: (23 učencev) – 19 velikih modrih medalj in 4 diplome, 2. razred: (23 učencev) – 19 velikih modrih medalj in 4 diplome, 3. razred: (26 učencev) – vseh šest nalog je uspešno opravilo 11 učencev (prejeli so medaljo ZLATI SONČEK), preostalih 15 učencev je uspešno opravilo pet ali manj določenih nalog (prejeli so diplomu ZLATI SONČEK

Proslave in prireditve, na katerih je v minulem letu sodelovala šola

- 1. 9. 2010 Sprejem za prvošolce
- 6. 10. 2010 Teden otroka: ŽIV ŽAV
- 21.10. 2009 Komemoracija na pokopališču ob spominskem dnevu Kostanjevice
- 17. 11. 2010 Srečanje starostnikov – nastop (RK)
- 26. 11. 2010 Delavnica pletenja adventnih dekoracij
- 26. 11. 2010 Praznični sejem in koncert OPZ in MPZ z instrumentalisti
- 10. 12. 2010 Sprejem prvošolcev v ŠS
- 26. 12. 2010 Božično-novoletni koncert PO Kostanjevice na Krki, nastop MPZ Šolska in občinska proslava ob kulturnem prazniku
- 4. 2. 2011 Koncert glasbenikov razredne stopnje
- 18. 2. 2011 Območna revija OPZ, Kostanjevice na Krki
- 25. 3. 2011 Proslava ob materinskem dnevu
- 26. 3. 2011 Občinska in vseslovenska čistilna akcija
- 30.3. 2011 Območno srečanje otr. gledaliških skupin – Zajčkova hišica, 1. r, Podbočje
- 1. in 2. 4. 2011 Intenzivne pevske vaje MPZ
- 8.04.2011 Medobmočno srečanje otroških gledaliških skupin – Brežice
- 14.4.2011 Območna revija MPZ – Kulturni dom Krško
- 15. 4. 2011 7. Gorjupov večer in 22. otroški extempore
- 17. 5. 2011 Podelitev bralne značke
- 4. 6. 2011 Eko dan
- 15. 6. 2011 Valeta
- 22.6.2011 Nagradni izlet za učence (Celje)
- 23. 6. 2011 Nastop za starše in podelitev opisnih ocen za 1. triletje
- 24. 6. 2010 Zaključna prireditev s podelitvijo priznanj in spričeval

Tekmovanja Male sive celice

Učenci Tjaša Čukajne, Blažka Krašovec in Jan Strajnar so našo šolo zelo uspešno zastopali na tekmovanju Male sive celice, ki ga prireja Televizija Ljubljana. Nastopili so štirikrat, in sicer: 28. 9. 2010 – uvrstitev med 16 najboljših ekip v državi,

21. 12. 2010 – uvrstitev med 8 najboljših ekip v državi, 1. 3. 2011 – uvrstitev med 4 najboljše ekipe v državi, 28. 3. 2011 jim uvrstitev v finale žal ni uspela.

Angleško tekmovanje: Lana Beševič in Tajda Božič sta na regijskem tekmovanju zasedli 8. mesto (44 točk, pri

čemer je imel prvouvrščeni 46 točk) in si s tem zagotovili srebrno priznanje ter nastop na državnem tekmovanju, ki je bilo 28. 3. 2011 na OŠ Jožeta Moškriča v Ljubljani. Tajda Božič dosegla 23 od 30 točk, Lana Beševič pa 20 od skupno 30 točk.

Kaj več o sladkorni bolezni, državno tekmovanje, 20. 11. 2010 – Kranj, sodelovali Jan Tršinar, Žan Štokar in Jakob Piletič (osvojila srebrno priznanje).

Proteusovo priznanje, državno, 3. december 2010, Šmarjeta, sodelovala Žan Štokar (osvojil srebrno priznanje) in Lana Beševič.

Preglovo državno priznanje iz kemije, 12. marec 2011 v Metliki, udeležba Žan Štokar in Domen Njegač.

Vesela šola – državno tekmovanje, 20. 4. 2011, Leskovec pri Krškem. Lucija Mohar je osvojila srebrno priznanje.

Matematični kenguru, področno tekmovanje, 30. 3. 2011, OŠ Leskovec. Srebrna priznanja: Jan Strajnar, Jaka Štokar, Alen Juršič, Žan Štokar, Rebeka Danica Pacek

Logika, državno tekmovanje, 23. 10. 2010 – OŠ Velika Dolina. Srebrno priznanje: Žan Štokar

Cankarjevo področno tekmovanje, Boštanj, 3. 2. 2011. Udeležba: Jurij Strgulec, 8. razred, Tajda Božič, 9. razred (srebrno priznanje)

Matematika, področno tekmovanje, 30. 3. 2011. Udeležba: Andraž Cvitko in Alen Juršič (srebrno priznanje)

Fizika, področno tekmovanje, 2. 3. 2011. Udeležba: Jurij Strgulec, Gregor Štefanič in Žan Štokar (vsi srebrna priznanja) **Fizika,** državno tekmovanje, 9. 4. 2011. Udeležba: Žan Štokar – ZLATO PRIZNANJE in nagrada za 3. mesto v državi.

Astronomija, državno, 18. 12. 2010. Žan Štokar, srebrno priznanje

Dramski krožek, učenci 1. razreda s predstavo Zajčkova hišica, področno tekmovanje gledaliških skupin, 30. 3. 2011 – Podbočje, uvrstitev na regijski izbor najboljših predstav v Brežicah, 8. 4. 2011

Turizmu pomaga lastna glava Učenci 7. razreda (Tjaša Čukajne, Lina Jerele, Blažka Krašovec, Katja Štefanič) in štirje učenci 9. razreda (Tajda Božič, Klavdija Lokar, Jakob Piletič in Žan Štokar) so se udeležili 25. državnega festivala Turizmu pomaga lastna glava, ki sta ga organizirala Turistična zveza

Slovenije in Zavod za šolstvo pod pokroviteljstvom Ministrstva za gospodarstvo in Ministrstva za šolstvo in šport. Za seminarsko nalogo pod naslovom Dobrodošli v simfoniji lepote in nastop na turistični tržnici v Mercatorjevem centru Novo mesto nam je strokovna komisija dodelila srebrno priznanje.

IMEJMO SE FAJN, TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

Športna tekmovanja

OBČINSKO TEKMOVANJE (ŠOLE V OBČINAH KRŠKO IN KOSTANJEVICA NA KRKI)

DATUM	VRSTA TEKMOVANJA	KRAJ	TEKMOVALCI	REZULTAT
15. 10. 2011	Kros	Krško	Vsi	1. mesto: Enej Unetič, Pia Urbanč, Urška Gramc 2. mesto: Taja Kržičnik 3. mesto: Lovro Jarkovič, Simona Zagorc
11. 11. 2010	Nogomet, občinsko	Leskovec	St. učenci	3. mesto
23. 11. 2010	Odbojka, občinsko	Kostanjevice	St. učenci	1. mesto
24. 11. 2010	Odbojka, občinsko	Senovo	St. učenke	4. mesto
14. 3. 2011	Odbojka, občinsko	Kostanjevice	Ml. učenci	1. mesto
12. 4. 2011	Nogomet, občinsko	Leskovec	Ml. učenci	5. mesto
19. 5. 2011	Atletika, posamično	Krško	Učenci / učenke	1. mesto 300 m: Urška Gramc, Domen Rostohar 2. mesto Kroglja: Špela Obradovič 3. mesto 60 m: Borut Sintič, Marta Lipoglavšek 300 m: Jožef Kranjc Daljina: Jan Strajnar
22. 5. 2011	Atletski troboj	Krško	Razredna stopnja	1. mesto: Pia Urbanč 3. mesto: Taja Kržičnik

REGIJSKO/PODROČNO TEKMOVANJE

DATUM	VRSTA TEKMOVANJA	KRAJ	TEKMOVALCI	REZULTAT
8. 9. 2010	Odbojka na mivki, področno	Brestanica	Urban Simončič, Gregor Štefanič, Jurij Strgulec, Martin Sintič, Andraž Cvitko, Erik Grubar, Jaka Štokar, Jan Strajnar	1. mesto
8. 9. 2010	Odbojka na mivki, področno	Brestanica	Rebeka Pacek, Monika Koncilja, Urška Gramc, Jerneja Sintič, Lana Beševič	4. mesto
17. 11. 2010	Nogomet, področno	Sevnica	St. učenci	7. mesto
13. 1. 2011	Odbojka, področno	Sevnica	St. učenci	mesto
16. 3. 2011	Košarka	Podbočje	Ml. učenke	3. mesto
5. 4. 2011	Odbojka, področno	Brežice	Ml. učenci	1. mesto

BRANKO JORDAN PODELJUJE BRALNE ZNAČKE

MALE SIVE CELICE

EXTEMPORE

DATUM	VRSTA TEKMOVANJA	KRAJ	TEKMOVALCI	REZULTAT
24. 5. 2011	Atletika posamično	Brežice	Vsi	1. mesto 300 m: Urška Gramc 2. mesto 1000 m: Eva Molek Krogla: Špela Obradovič Daljina: Jan Strajnar 300 m: Domen Rostohar 3. mesto: Štafeta-dekleta
9. 9. 2010	Odbojka na mivki, polfinale	Novo mesto	Urban Simončič, Gregor Štefanič, Jurij Strgulec, Martin Sintič, Andraž Cvitko, Jan Strajnar	3. mesto
10. 2. 2011	Odbojka, četrtfinale	Maribor	Andrej Hribar, Urban Simončič, Gregor Štefanič, Jurij Strgulec, Martin Sintič, Andraž Cvitko, Jan Strajnar, Erik Grubar	3. mesto
1. 6. 2011	Atletika posamično	Maribor	300 m: Domen Rostohar, Urška Gramc	14. mesto 15. mesto

Natečaji

Zgodbe iz mesta Rič-Rač (v okviru festivala Literature sveta – Fabula 2011): učenka 5. razreda Tjaša Tomše je med vsemi sodelujočimi zasedla 3. mesto. Na Župančičevi frulici, tekmovanju za najboljše deklamatorje je odlično nastopil Jakob Zaman Jelenič.

EKO DAN

Celoletni projekti, ki so potekali na šoli

Bralna značka, Eko bralna značka, Projekt zdravi zobje (učenci 5. razreda so zasedli 1. mesto med razredi na naši šoli), preventivni projekt POLICIST LEON SVETUJE (v sodelovanju s Policijsko upravo Krško), projekt Naša mala knjižnica (5. r), ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG (s programom smo zagotavljali otrokom, vključenim v program, vsakodnevno strokovno vodeno telesno vadbo), EKO ŠOLA (že tretjič smo potrdili prejeto zeleno zastavo), projekt ZDRAVA ŠOLA, projekt

Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja ter MŠŠ SHEMA ŠOLSKEGA SADJA (brezplačna dodatna ponudba sadja in zelenjave ob redni šolski malici vsaj enkrat tedensko za vse učence), mednarodni projekt »Z GLAVO ZA NARAVO«, ki ga je razpisal SVRL OP IPA, tudi letos smo se vključili v mednarodni projekt Evropa v šoli z likovnimi in literarnimi prispevki, sedmošolci so sodelovali v projektu Rastem s knjigo, sodelovali smo v športnih programih Zlati sonček in Krpan, v projektu POT ČESTITK, skupaj z Občino Kostanjevica na Krki pa smo se projektu Svetovna prestolnica knjige, ki ga je vodila Mestna občina Ljubljana, priključili z Gorjupovim literarnim večerom.

Obvestilo:

NOVO ŠOLSKO LETO 2011/12 bomo začeli v ČETRTEK, 1. septembra 2011, ob 8.00 za vse učence od 2. do 9. razreda, prvošolci bodo za prvi šolski dan prejeli posebna vabila.

In še vesela novica:

TEMELJNI KAMEN ZA NOVO IGRIŠČE (ŠRC) bomo postavili predvidoma v petek, 16. septembra 2011, ob 17. uri, o čemer vas bomo, spoštovani občani, še podrobno obvestili.

Pridite in praznujte z nami začetek težko pričakovanega športnega igrišča! | MELITA SKUŠEK

Vrtec

Letos smo v skladu s Pravilnikom o sprejemu otrok v vrtec pri Osnovni šoli Jožeta Gorjupa zaradi prostorske stiske morali prvič zavrniti 12 vlog za sprejem. O sprejemu je odločala komisija, ki jo je imenoval župan Občine Kostanjevica na Krki. V novem šolskem letu bo tako popolnoma polnih šest skupin predšolskih otrok (ob upoštevanju fleksibilnega normativa). Upamo, da bo prostorska stiska čim prej rešena, projekt za nov vrtec je pripravljen, dokumentacija je v fazi pridobivanja gradbenega dovoljenja.

Zdrav življenjski slog v vrtcu

Poleg osnovne šole smo se v letošnjem šolskem letu tudi otroci in zaposleni v vrtcu vključili v projekt Zdrav življenjski slog. Vanj je bilo vključenih 95 otrok in 14 strokovnih delavcev vrtca. Pri realizaciji zastavljenih ciljev so sodelovale tudi zunanje institucije. Naloge se niso nanašale le na področje gibanja, pač pa so posegale tudi na področja družbe, umetnosti in narave. Gibalne aktivnosti smo izvajali v

igralnicah, v telovadnici in v šolskem atriju. Največ aktivnosti smo izvedli na prostem, na vrtčevskem igrišču ter na travnikih in v gozdu v bližnji okolici. Dejavnosti so zajemale 4 večje sklope: skrb za zdravo telo, skrb za zdravo prehrano, skrb za zdravo okolje in športne dejavnosti. V okviru skrbi za zdravo telo smo izvajali celoletno zobno preventivo, poslušali predavanje o zobni miški in pravilni negi zobkov, naučili smo se osnovnih higijenskih navad. Romana Miklič iz zdravstvenega doma Krško je pripravila zanimivo delavnico o petih pogojih za zdravo življenje s pomočjo vile Jagode. V sklopu skrbi za zdravo prehrano so otroci z njeno pomočjo pripravili zdrav zajtrk s sadjem in z ovsenimi kosmiči. Spoznali so semafor zdrave prehrane, si pripravili čajanko iz zdravilnih zelišč in čajev, spoznali med in izdelke iz njega. Celo leto smo izvajali različne športne aktivnosti, nekatere tudi v sodelovanju s starši (pohodništvo in veslanje po Krki). Organizirali smo športno-gibalne dneve v vrtcu in sklenili šolsko leto z gibalnimi vragolijami animatorjev Minišporta. Nismo pa pozabili na skrb za zdravo okolje, saj smo zavzeto ločevali odpadke (papir in karton), pazili na porabo vode in pridno ugašali luči. Drugo leto pa nadaljujemo. | ANA PEČAR

Jubilejno leto v Galeriji Božidar Jakac

Leto, v katerem se o kulturi govori veliko tudi zaradi nenehnih zmanjševanj proračunskih sredstev zanjo, v Galeriji Božidar Jakac obeležujemo s 50. obletnico delovanja simpozija kiparjev Forma viva kot osrednjim dogajanjem programskega leta. To se sicer ponaša z obilico kakovostnih dogodkov, ki jih predstavljamo v nadaljevanju zapisa. Začetek leta je vsekakor zaznamovala odločitev Ministrstva za kulturo, ki je na javnem ciljnem razpisu zbiranja predlogov za izbor organizatorja predstavitev Slovenije na 54. mednarodni likovni razstavi – Beneški bienale 2011, izbralo našo ustanovo, s projektom Grelci za vroče občutke, avtorja Mirka Bratuše. Kustosinja predstavitev je dr. Nadja Zgonik. Razstava, ki jo je 2. junija v Galeriji A+A odprla ministrica za kulturo, Majda Širca, bo na ogled do 30. oktobra 2011. Benetke gotovo niso predaleč in tokrat imamo za obisk starodavnega mesta še dodaten razlog.

ODPRTJE RAZSTAVE ZMAGA LENARDIČA | FOTO MATEJ JORDAN

V najbolj atraktivno razstavišče Galerije Božidar Jakac, nekdanjo samostansko cerkev, pa se je v drugi polovici maja „vselil“ akademski slikar, profesor na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, Zmago Lenardič, ki je svoj specifični razstavni projekt Second Life vezal na fiktivnost virtualne realnosti, ki jo ponuja internet. Ambient nekdanje samostanske cerkve je prežehel z barvitostjo slikarskih del in barvnimi svetlobnimi viri, da dobimo vtis prisotnosti vitrajev, ki so nekoč značilno opredeljevale srednjeveške sakralne stavbe. Kustosinja razstave je Barbara Rupel, ki je umetnika in njegovo delo predstavila tako na odprtju kot tudi z besedilom v katalogu, kjer je objavljeno tudi razmišljanje umetnostne zgodovinarke Barbare Sterle Vurnik. Razstava je na ogled do 28. avgusta.

OTROŠKA DELAVNICA S PROF. RABIČEM | FOTO MATEJ JORDAN

razstavljeni gradiva obujajo spomine na minulo polovico stoletja, ter zanimivo čtivo za mlade. Ob razstavi smo izdali obsežen katalog. Slavnostno govornik na odprtju je bil dr. Andrej Smrekar, predsednik Slovenskega muzejskega društva, ki kot domačin in dolgoletni soustvarjalec mednarodnega simpozija, zgodovino le-tega še kako dobro pozna. Številne obiskovalce je nagovoril tudi župan Kostanjevica na Krki, g. Mojmir Pustoslemšek, ki je odprl razstavo.

Na letošnjem simpoziju so med 1. in 30. julijem ustvarjali Karen Macher Nesta iz Peruja, Denis Kraškovič iz Hrvaške ter Reinhold Neururer iz Avstrije. Slavnostni govornik na zaključku simpozija je bil akademik dr. Boštjan Žekš, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu. Nova dela v Parku skulptur Naravno ravnovesje, Dobrota in Varovalna ograja za naravo je predstavil kustos Goran

DR. METODA KEMPERL IN TOMAŽ GORJUP | FOTO MATEJ JORDAN

Programsko leto doma smo odprli s slikarsko razstavo v Lamutovem likovnem salonu, na kateri se je predstavil Tomaž Gorjup, redni profesor za risanje in slikanje na Oddelku za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Avtorja in njegovo delo je na odprtju in v katalogu predstavila dr. Metoda Kemperl. V začetku junija smo v tem razstavišču predstavili hrvaškega umetnika Gorana Štimca, rednega profesorja Akademije uporabnih umetnosti na Reki. Razstavo spremlja katalog, v katerem je objavljeno besedilo dr. Sonje Briški Uzelac s predstavitev razstavnega projekta. Štimac se je predstavil tako s slikarskimi kot tudi s kiparskimi deli, ki so bila postavljena tudi v dvorišču nekdanjega ministerialnega dvorca.

Milovanović, kulturni program pa je sooblikoval Pihalni orkester Kostanjevica na Krki, ki ga vodi Toni Homan.

Z nastopom jesenskih dni se tudi razstavnimi programi Galerije Božidar Jakac preveša v svojo zaključno fazo. Poleg že omenjene razstave Uroša Abrama načrtujemo v septembru še odprtje bienalne razstave Pogled na likovno umetnost Slovenije (zamisel in zasnova: Barbara Rupel). Bienalna razstava Pogled na likovno umetnost Dolenjske, Bele krajine in Posavja je po desetih letih prerasla svoje ustaljene okvire in se sedaj širi na teritorij celotne Slovenije. Zasnova razstave temelji na izhodiščih prvotne bienalne razstave Pogled. Pri njeni pripravi sodelujejo posamezni kustosi večine pomembnejših slovenskih regionalnih galerij. Odprtje razstave v Lamutovem likovnem salonu bo 9. septembra 2011. Teden kasneje pa bomo v lapidariju Galerije Božidar Jakac odprli še razstavo del Denisa Senegačnika. Razstavo pripravljamo v sodelovanju z Galerijo Velenje, kjer je v okviru medsebojne izmenjave v lanskem letu razstavljal Jože Marinč.

Galerija Božidar Jakac je v letu 2011

pripravila kar nekaj razstav tudi v sodelovanju z drugimi razstavišči. V februarju smo v Galeriji A+A v Benetkah posredovali razstavo Ota Rimeleta, Slike +, ki smo si jo v lanskem letu ogledovali v prostorih našega lapidarija, v Umetnostni galeriji Maribor so bila maja in junija na pregledni razstavi Dragice Čadež razstavljena dela, ki jih sicer hranimo v naši ustanovi, za razstavnim salonu Kulturnega centra Banski dvori v Banji Luki smo v aprilu pripravili razstavo Risbe Zorana Didka, kustos Goran Milovanović pa je bil vključen tudi v pripravo razstave Neskončna potovanja Janka Orača, ki je bila v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu razstavljena v juniju in juliju. Tudi to gostovanje smo izvedli v okviru medinstitucionalnega sodelovanja – lani se je v okviru te izmenjave v Lamutovem likovnem salonu predstavil nedavno preminuli koroški kipar Andrej Grošelj.

Ob razstavnem programu Galerije Božidar Jakac potekajo tudi izobraževalni programi za mladino, ki jih pripravljamo tako za najavljene skupine kot tudi za posameznike, ki prihajajo v našo ustanovo. Poleg številnih izvedenih programov za

šolske skupine smo od aprila naprej pripravljali Ustvarjalnice z gostujočimi mentorji in s kustodinjo pedagoginjo. V začetku julija smo izvedli zelo dobro obiskano kiparsko delavnico, ki jo je vodil Valter Rabič, likovni pedagog na OŠ Center v Novem mestu, ki je naš stalni sodelavec v poletnih programih. Letos so udeleženci izdelali relief z motivom portreta prijatelja. Odlitke v mavcu so patinirali v bron. Izdelki udeležencev so do konca avgusta razstavljani v pritličnem hodniku vzhodnega trakta Galerije Božidar Jakac. V avgustu pa pripravljamo kiparsko delavnico, ki jo bo vodila Polona Černe, študentka kiparstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, Urška Kuplenik pa bo ponovila delavnico Land art za otroke (19. 8.). Poletni utrip pa bomo zaokrožili z Ustvarjalnico 31. avgusta.

Predstavljeni pogledi vsekakor kažejo na dinamičen utrip našega umetnostnega muzeja, ki vas na ta način vabi k obiskovanju stalnih in občasnih razstav, izobraževalnih programov ter drugih dogodkov, ki se odvijajo v Galeriji Božidar Jakac.

| HELENA ROŽMAN, MUZEJSKA SVETOVALKA, PEDAGOGINJA

1961 RAZSTAVA UDELEŽENCEV FV
| FOTO FOTOTEKA GBJ

1961 OBISK UDELEŽENCEV PORTOROŠKEGA DELOVIŠČA V KOSTANJEVICI NA KRKI
| FOTO FOTOTEKA GBJ

iz Indije. Kostanjevica in njeni prebivalci so bili od prvih dni povezani s Forma vivo. Preveč je vseh, ki so skozi celotno petdesetletno zgodovino priskočili na pomoč, in če bi jih začeli naštevati, bi prav gotovo koga pozabili. Simbiozo med kiparji in Kostanjevičani je po prvem simpoziju novinar Željko Kozinc v Delu opisal takole: „Ljudje vedo o vsakem kiparju mnogo povedati, tudi njihove umetnine so si skušali razložiti. Tisti, ki jih imajo bolj za pametne in ki so si zapomnili, kaj so o Simpoziju pisali časopisi, so med ljudmi raztrosili svoja prirejena pojmovanja o kipih. Kakor so šli nastajajoči kipi in javno mnenje narazen, tako so šli kiparji in Kostanjevičani skupaj. Jezikovne pregrade so že kako premostili. In prav sedaj so spomini na kiparje v Kostanjevici najbolj sveži. O njih govorijo doma, v gostilni, na paši, ko čakajo na avtobus, povsod. Očarala jih je njihova preprostost, pa tudi eksotičnost imen, obrazov, obleke in vedenja. Otroci so se z vsem mogočim tesarskim orodjem spravili nad panje, debela in klaftr. Posnemajo tisto, kar so videli v klostru. Starejši ljudje pa s spoštovanjem govore o neverjetni pridnosti kiparjev, s katerih je pri delu v pasjih dneh kar curljalo. Zdaj ugibajo, kakšni bodo tisti, ki bodo prišli prihodnje leto.“ Izjemno pomembno je pri tem poudariti, da je bila Forma viva že v osnovi koncipirana kot enotna blagovna znamka državnega pomena, na začetku z dvema deloviščema, ob teh pa so vseskozi iskali nove kraje, ki bi imeli potencial, da se oblikujejo v delovišče. Tako se leta 1964 s podpisom pogodbe med Skladom Forma viva in Železarno Ravne ustanovi še tretje delovišče, leta 1967 pa se je priključilo še četrto v Mariboru, ki je kot material uporabljalo beton. Tega leta je bil namreč podpisan sporazum med Skladom Forma vive in gradbenim podjetjem Stavbar iz Maribora. V pravno formalni for-

mulaciji sta bili Kostanjevica in Seča ustanovitveni članici, Ravne in Maribor pa pridružena člana, vendar sta bila enakopravno zastopana v vseh telesih. Takšnega simpozija, ki bi združeval štiri delovišča na razdaljah več kot sto kilometrov vsaksebi ni nikjer na svetu in to si velja zapomniti. Prvih pet let je akcija potekala vsako leto na obeh deloviščih, s povprečno okrog desetimi udeleženci na delovišče. Število udeležencev se je leta 1964, ko je v skupno blagajno nehal prispevati zvezni sklad, leto kasneje tudi republiški, začelo sicer zmanjševati, ostala pa je intenziteta. Dobro leto kasneje so delovišča morala preiti na bienalno raven delovanja, Ravensko in Mariborsko, pa tudi na daljše časovno obdobje. Posledica finančnih težav je bila po nekaj letih tudi močna ogroženost skulptur. To je bilo daleč najbolj evidentno v Kostanjevici na Krki, kjer se je hrast kljub strokovnim posegom začel kazati kot najbolj ranljiv material vseh štirih delovišč. V začetku sedemdesetih je prišlo do sprememb tudi v samem vrhu Sklada Forma viva. Predsedovanje Upravnemu odboru je od Vilme Pirkovič prevzel dr. France Hočevar, ugleden pravnik in diplomat, kot sekretar pa je še naprej deloval Marjan Vidmar. Leta 1980 je Mednarodni simpozij kiparjev (ime je ostalo enako, formalno pa je simpozij po 2. členu sporazuma postal pravna oseba) začel delovati po sprejetem Samoupravnem sporazumu, sklenjenem med Kulturnimi skupnostmi

1961 ZAKLJUČNO OCENO JE PODAL UMBRO APOLLONIO | FOTO FOTOTEKA GBJ

Marjana Vidmarja zamenjala dr. Sonja Ana Hoyer. V Kostanjevici je Forma viva krmarila skozi vse gostejše čeri in tako žal Simpozij zaradi formalnih težav in vojnih razmer v letu 1991 ni bil organiziran, kar je pomenilo tudi daljšo prekinitev do ponovne obuditve Simpozija v letu 1998. V tem obdobju največje krize v kontinuiranem delovanju Forme vive so Simpozij pri življenju držale Obalne galerije Piran, ki so Forma vivo z velikimi težavami organizirale še naprej bienalno. Z nastopom direktorske funkcije v Galeriji Božidar Jakac je Bojan Božič v svoj program dela zapisal tudi oživitve Mednarodnega simpozija kiparjev v Kostanjevici na Krki. Organizacijo Simpozija je tudi formalno prevzela Galerija Božidar Jakac. S povabilom trem kiparjem se je Simpozij leta 1998 tudi odvil in s tem razbremenil delovišče v Seči. Galerija Božidar Jakac je v teh letih uspela Simpozij bienalno ohranjati, vendar z vnaprej začrtano shemo samo treh kiparjev, ki so bili na delovišču mesec dni, in to julija. Delovanje pa ni popolnoma zamrlo niti na drugih

FORMA VIVA

Letos v Kostanjevici na Krki obeležujemo petdeset let Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva, manifestacije, ki je mesto v pol stoletja močno zaznamovala. In ves ta čas, od prvega neobveznega pogovora dalje, je bil z njo nerazdružljivo in globoko povezan tudi gospod Lado Smrekar. V vseh teh letih je Forma viva doživljala vzpon in padce. Obojih je bilo veliko in bili so intenzivni v obe smeri. Toda kljub vsem tegobam je prvih 50 let dočakala v solidni kondiciji. Življenje Forma vive je bilo teh 50 let prebogato, da bi jih lahko tukaj in sedaj strnil v par stavkov. To smo naredili na obsežni razstavi in v katalogu, ki jo je spremljal. Zato tukaj podajam samo nekaj osnovnih časovnih formulacij.

Če smo čisto natančni, šteje Forma viva kakšno leto več. Za tako veliko manifestacijo je bilo treba formirati kompleksno večplastno strukturo, zato je bil že leta 1960 konstituiran pripravljalni odbor, s čimer so stekle intenzivne

priprave za ustanovitev simpozija. K materializaciji ideje, ki sta jo na naša tla iz sosednje Avstrije prinesla Janez Lenassi in Jakob Savinšek, so pripomogli mnogi kulturni delavci (v Kostanjevici na Krki je bil to krog ljudi, ki je ustanovil Dolenjski kulturni festival, kjer sta prednjačila omenjeni Lado Smrekar in učitelj Jože Jankovič), politično-organizacijski okvir pa sta tvorila zakonca dr. Franc in Vilma Pirkovič. Da so iniciatorji Forma vive z organizacijo mislili zelo resno, kaže tudi podatek, da sta Vilma Pirkovič in Lado Smrekar obiskala delovišče v St. Margarethnu že jeseni leta 1960 in se z organizatorji pogovarjala o tehničnih platih organizacije. Dokaj hitro sta se kot delovišči izluščili lokaciji Seča pri Portorožu in Kostanjevici na Krki. Sklad z imenom Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva je bil na podlagi pogodbe, sklenjene med krajema Koper in Novo mesto kot nosilcema takratnih

območnih ljudskih okrajev, podpisan 18. in 23. marca 1961, kar je pomenilo tudi uradno, pravno formalno ustanovitev Forma vive. Ustanovljen je bil devetčlanski upravni odbor pod vodstvom Vilme Pirkovič, sekretar pa je postal takratni direktor Tehniškega muzeja Slovenije Marjan Vidmar, zato je bil prvih dvajset let tam tudi formalno sedež Forma vive. Za uradni začetek prvega Mednarodnega simpozija kiparjev Forma viva je bil določen torek, 4. julija 1961, dejansko pa je zvok prvega dleta začel odmevati že teden dni prej, saj je 26. junija 1961 iz Ljubljane v Kostanjevico na Krki prišel prvi udeleženec, kipar Shanko Chaundhuri

deloviščih. Leta 1999 je Koroški muzej Ravne izdal katalog stalne zbirke raven-ske Forma vive med letoma 1964 in 1989, leta 2008 pa so se odzvali tudi z akcijo, na kateri smo srečali dva udeleženca prenovljene kostanjeviške akcije Romana Makšeta in Boštjana Drinovca, in zbirko dopolnili s tremi kvalitetnimi skulpturami. Ponovno akcijo napovedujejo tudi v letu 2012 v sklopu Evropske prestolnice kulture 2012. Ob današnjem jubileju moramo spomniti še na nekaj. Te dni mineva tudi 50 let, odkar je umrl eden od iniciatorjev Forma vive, Jakob Savinšek, ki tako nikoli ni imel

priložnosti videti, na kakšen način so se realizirale njegove sanje o Simpoziju. Kakšen pomen je imela Forma viva v svetu in se ga doma, kot je to v navadi, nikoli nismo znali prav zavedati, kaže tudi zgodba romunskega kiparja Niculaea Seaptefratija. Septefrati se je namreč že leta 1983 prijavil na Forma vivo v Kostanjevici na Krki. Ker tisto leto simpozija v Kostanjevici ni bilo, ga je Umetniški svet izbral kot kandidata za simpozij v Mariboru. Septefrati je bil odločitve izjemno vesel, vendar je na koncu moral udeležbo odpovedati, ker mu takratne romunske oblasti niso

izdale dokumentov za pot v Jugoslavijo. Septefrati se je na simpozij ponovno prijavil za Kostanjevico leta 2004, torej skoraj dvajset let kasneje, bil tudi izbran in nam zapustil delo Akcent, ki stoji ob vhodu v park skulptur. Po vrnitvi domov je čez mesec dni umrl. Ker smo v teh dneh praznovali, ne smemo biti preveč kritični, vseeno pa velja vedno in znova opozarjati na vlogo in pomen Simpozija v razvoju tega kraja. Pričujoča razstava je verjetno pri marsikom spodbudila emocije in sentiment, vseeno pa velja pri tem razmisliti glede tega, kam in kako naprej. Za to bo čas že jutri.

Seveda bo svoje pri gibanju skulpture dodala tudi narava sama. Zato tudi je naslov Naravno ravnovesje, ali Štirna, kot smo jo asociativno poimenovali in s tem dodali še element vode. Še bližje konstruktivističnim idejam Vladimirja Tatlina je skulptura Reinholda Neururerja. Tudi v njegovem celotnem opusu je prisotna izrazito ekološka komponenta, ki jo evocira že s poimenovanjem svoje kostanjeviške stvaritve: Varovalna ograja za naravo. Zaradi specifične postavitve jo je moral avtor izdelati kar na mestu, kjer stoji tudi sedaj. To ni zgolj samo kiparsko

delo, zaznamovano s svojimi simbolni-mi elementi in estetsko formo, ampak že kar arhitektura, ki v našem Parku skulptur nadaljuje konstruktivistično tradicijo, ki sta jo najbolj evidentno

začrtala Hrvata Vjenceslav Richter leta '65 in Petar Barišič ob ponovnem zagonu simpozija leta '98. Neururerjevo umetnino pa prav tako lahko umestimo v polje Land arta, ki je pomembna preambula našega simpozija kiparjev že v imenu, torej živa oblika. Z njo skuša avtor dešifrirati kozmični red, odstriti skrivnost strukturiranosti naravnih oblik ter doseči harmonično dialektičnost nasprotij kaosa in reda ali pa doseči simbiozo trdnosti in krhkosti obenem. Kljub nekaterim pomislekom o preživelosti takšne forme umetniškega

ustvarjanja je letošnja akcija zopet zasijala v vsej svoji veličini in nam dala ambicijo tudi za naprej. Združila je sodobne kiparske pristope s tradicijo in nas ponovno spomnila na umetnost kot tisto prednostno področje, katerega namen je prikazovanje lepega, a je ob tem tudi angažirano. Zato je umetnost v pravem pomenu besede tudi pomen dela Karen Macher Nesta, ki nam je iz daljnega Peruja, dežele inkovskega imperija, prenesla izročilo uravnovešanja narave, in je umetnost tudi pomen soseda iz Avstrije, Reinholda Neururerja, ki nas opozarja na varovanje planeta, kot je umetnost simbolična gesta soseda iz Hrvaške Denisa Kraškovića, ki nam prinaša kruh. Vse to je umetnost. In humanost! | GORAN MILOVANOVIĆ

SKULPTURA DENISA KRAŠKOVIĆA | FOTO MATEJ JORDAN

SKULPTURA KAREN MACHER NESTA | FOTO MATEJ JORDAN

SKULPTURA REINHOLDA NEURURERJA | FOTO MATEJ JORDAN

FORMA VIVA 2011

Letošnji Mednarodni simpozij kiparjev Forma viva, smo, če se osredotočimo samo na naše delovišče v Kostanjevici na Krki, organizirali štiriindvajsetič zapored. Na simpozijih je med letoma 1961 in 2011 delovalo kar 123 umetnikov, letošnji pa obenem obeležuje tudi 50-letnico delovanja. Zato je letos mednarodno strokovna žirija še posebej pozorno izbirala in med 85 prijavljenimi umetniki izbrala tri najboljše: Denisa Kraškovića iz Hrvaške, Karen Macher Nesta iz Peruja ter Reinholda Neururerja iz Avstrije. Kljub različnim stilnim konceptom lahko najdemo v umetniških opusih imenovanih umetnikov rdečo nit, ki se izraža predvsem v močni socialno-

ekološki izpovedni noti njihovih del, ki pa s svojim izražanjem ne izpostavljajo kataklizmičnih grozot, ki bi gledalca opozarjale na nevestno ravnanje z naravo ter na anomalije v družbi, temveč se osredotočajo na plemenitost vizualnega sporočila, ki stremi k dobremu. Denis Krašković vsekakor sodi med tiste umetnike na hrvaškem likovnem zemljevidu, ki jim je uspelo uveljaviti in potrditi svoj talent in ob tem izpostaviti lastno kreativnost in individualnost. V delu Dobrota, izvedenem za kostanjeviški park skulptur, avtor s poudarjenim volumnom plastike v prostoru sledi klasičnim kiparskim prijemom, s premišljeno razmestitvijo posameznih delov pa doseže subtilno celoto umetniške instalacije. Idejno v osnovi temelji na znanem Biblijskem motivu, saj v šestem poglavju Evangelija po Janezu lahko beremo, kako je Jezus nahranil pet tisoč mož s petimi ječmenovimi hlebci in dvema ribama. Skulptura seveda v sebi nosi še mnogo interpretacijskih konotacij in ena med njimi je prav gotovo tudi

simboličen prikaz težkega kiparskega poklica. Njihov kruh je trd in težak kot ta tukaj, a obenem tudi božansko lep. Perujska kiparka Karen Macher Nesta je po dveh venezuelskih kiparjih tretja predstavnica Južne Amerike, ki gostuje na kostanjeviški Forma vivi in pri tem je zanimivo tudi to, da vse tri skulpture stojijo skorajda ena zraven druge. Takoj za Nestino skulpturo je znamenit krog Carlosa Medine iz leta '82, nekoliko desno od obeh pa je skulptura Pedra Baretta nastala na drugem simpoziju leta 62. Bistvo skulpture Karen Macher Nesta je njena gibljivost in taktlnost. Zaželeno je, da se obiskovalci dotikajo prečnih letev skulpture, jih premikajo in s tem poudarjajo živost gibljive forme. Ta ideja temelji na konstruktivističnem pogledu enega najpomembnejših modernistov Laszla Moholy - Nagya, ki je trdil, da se mora gledalec ob skulpturi znebiti vloge zgolj statičnega opazovalca ali spremljevalca in mora povzeti kinetično energijo skulpture, ki ga preobrazijo v gibljivo in sproščujočo ustvarjalno silo.

SVOJE IZKUŠNJE STA NAM ZAUPALA KAREN MACHER NESTA IN REINHOLD NEURURER:

Macher: "Za simpozij Forma Viva sem izvedela v mesečnem biltenu mednarodnega združenja kiparjev A.I.E.S.M., kjer so objave simpozijev iz vsega sveta.

V Kostanjevici se počutila zelo prijetno. Kraj je izjemno lep, miren in obdan z naravo. Osebe Galerije Božidar Jakac mi je od samega začetka nudilo vso potrebno pomoč in zagotavljalo idealne delovne pogoje. Imela sem čudovite pomočnike. V veliko olajšanje mi je bilo, da so zagotovili tudi orodja in mi jih zato ni bilo potrebno nositi iz daljnega Peruja. Uslužbenci Galerije so nas obravnavali kot družinske člane. Menim, da Simpozij v Kostanjevici nudi najboljše delovne pogoje, kar sem jih do sedaj izkusila. S simpozijem sem zelo zadovoljna in nimam prav nobenih pripomb.

Pri umeščanju svoje skulpture v prostor me je vodila želja, da bi se je ljudje dotikali, jo brez težav dosegli, se igrali z njo. Menim, da smo s skupnimi močmi to dosegli. Postavljena je tako, da vzpostavi odnos z obiskovalcem, ga sprejme, in to je tisto, kar sem pri izvedbi te skulpture tudi želela." V Kostanjevici se počutila zelo prijetno.

Neururer: "Za Simpozij Forma Viva sem izvedel od prijateljice iz Nemčije. Ob bivanju v Kostanjevici sem se počutil zelo domače, mestece je idilično in ljudje so prijazni. Zato sem tudi izvedel delo, ki je podobno mestecu Kostanjevica na Krki. Ograja varuje mladi hrast tako, kot je voda nekoč varovala mestece pred napadi zunanjih vsiljivcev."

Anketa

Ob Simpozijem jubileju smo prebivalce občine Kostanjevica na Krki povprašali, kaj kiparski simpozij pomeni za sam kraj in njegove prebivalce.

MATEJ DROBNIČ, MALENCE

Kostanjevica na Krki je bila z Dolenjskim kulturnim festivalom in kasneje s Forma vivo umeščena na slovenski kulturni zemljevid. V takratnem času je postala svojevrsten fenomen in s tem dala mestu identiteto, s katero se ponša še danes. Les ni bil naključno izbran. Bogata naravna dediščina je bila nadgrajena z umetniško ustvarjalnostjo, ki je nenazadnje omogočila tudi obnovo samostana, v katerem je danes Galerija Božidar Jakac. Imamo srečo, da so se pred več kot petdesetimi leti začeli odvijati takšni dogodki. Brez njih in smeri razvoja, ki so jo narekovali, bi bila danes podoba mesta drugačna. Skozi umetnost in kulturo se je izoblikovala zgodovinska podoba Kostanjevica na Krki, na katero smo tako ponosni. Jubileji so priložnost za spoštljiv poklon preteklim dejanjem, hkrati pa so tudi priložnost, da premislimo dejanja v sedanjosti. Z njimi namreč gradimo podobo prihodnjih desetletij.

GORAZD ŠOFTER, KOSTANJEVICA NA KRKI
Forma viva potrjuje unikatnost našega mesteca, Kostanjevica na Krki. Ko drugje postavljajo trgovske katedrale z globaliziranimi znamkami in ceneniimi produkti, narejenimi na vzhodu, v Kostanjevici na Krki mednarodni kiparji izdelujejo in po mestu postavljajo unikatne umetnine iz lesa. Verjamem, da je ta duh in široki pogled na svet, ki ga umetniki prinašajo v naše mesto, enako pomembno negovati danes, kot se ga je pričelo pred 50 leti.

MATEJA KRŽIČNIK, KOSTANJEVICA NA KRKI
To, da imamo v svojem kraju Forma vivo, je velika prednost, saj so v Sloveniji samo štiri. Forma viva je dobra tudi za kraj, saj privablja turiste. Mislim, da je to eden izmed glavnih razlogov, zaradi katerih turisti obiskujejo Kostanjevico. Mislim, da bi se morali Kostanjevičani bolj zavedati, kakšno posebnost imamo v kraju, in da bi morali Forma vivo spodbujati. Menim, da bi se morali kipi redneje obnavljati in da bi morali pri galeriji več storiti v zvezi z njeno promocijo in oglaševanjem.

DJURO VOJAKOVIČ, KOSTANJEVICA NA KRKI
Forma viva ima v Kostanjevici na Krki zelo velik vpliv, saj se ponša z dolgoletno tradicijo. Mislim, da je prav, da se ta tradicija ohranja in da se simpozij Forma viva tudi nadaljuje. Če bi se ta tradicija končala, menim, da bi jo Kostanjevičani pogrešali.

FANIKA PAVKOVIČ, KOSTANJEVICA NA KRKI
Pred leti so kiparji iz vsega sveta prišli v Kostanjevico, vsako leto in to za dva meseca. Mislim, da se v današnjem času poznata recesija in pomanjkanje denarja, zato se Forma viva odvija samo še vsako drugo leto. Simpozij Forma viva je zelo koristen za kraj, saj je z njim kar precej zrasla kultura v Kostanjevici.

JANEZ KUCHAR, KOSTANJEVICA NA KRKI
S Forma vivo je Kostanjevica na Krki postala širše poznana. Sam simpozij pa je veliko pripomogel tudi kraju, saj se je zaradi tega ustanovila galerija in postala tudi bolj poznana. Forma viva je kraju veliko dala, saj se zaradi njene razpoznavnosti lahko tudi bolj turistično razvija. Mislim, da če ne bi bilo Forma vive, ne bi nihče prišel v Kostanjevico.

TALMAJ MARINČ, DOBE
Meni se zdi Forma viva odlična ideja, saj kipi dajejo lep videz kraju. Tudi meni so zelo všeč. Slaba stran, ki jo vidim, je, da kipi propadajo. Mislim, da bi jih lahko malce bolj vzdrževali. Mislim, da bi morali biti postavljeni tudi pri cestnih tablah, da bi tako še bolj opozorili in spodbudili obiskovalce k ogledu Forma vive v samostanu.

ROMANA MIKLAVŽ, MALE VODENICE
Umetniška izražanja so bila ves čas mojega odrasčanja pomemben del vsakdana, čeprav se njihovega pomena v celoti še nisem zavedala. A s Forma vivo smo zrasli in jo vzeli za svojo. Danes so skulpture nedotakljivi deli kostanjeviškega prostora, z njimi pa poskušamo postati in ostati prepoznavni pri ljubiteljih kulture in umetnosti nasploh. Ne vem, koliko nam to uspeva. Verjetno potenciala našega mesteca še nismo izkoristili. | ALJA ANGELI

Drobtinice iz vaše KNJIŽNICE

LJOBA JENČE | FOTO MATEJ JORDAN

ODMEVI VEČNOSTI Z LJOBO JENČE

Praznik občine je tudi priložnost, da povabimo na kulturne prireditve in na prijeten poletni petkov večer, 5. avgusta, je brodišče gostilne Kmečki hram odmevalo v svetlobi davnih pravljic in pesmi z Ljoba Jenče, pevko, pripovedovalko, varuhinjo slovenskega ljudskega pripovednega izročila. Pravljica o kralju Matjažu je bila uvod v klepet in razmišljanje o ljudskem pripovedništvu in petju danes, včeraj in jutri. Ljoba, ki se z zbiranjem, preučevanjem in interpretiranjem ljudskega izročila ukvarja že skoraj 30 let, je spregovorila o motivih, ki so jo privedli na to neskončno pot, dotaknila se je mita, likov v pravljicah, ki so zelo mnogoplastni, spregovorila je o tem, zakaj rabimo pravljice odrasli in kako pripovedovati pravljice otrokom. V drugem delu pogovora je tekla nit ob zgoščenki Odmevi večnosti, ki je letos izšla pri Mohorjevi založbi iz Celovca. Založba, ki jo je predstavil direktor enote v Ljubljani, mag. Martin Lisec, letos praznuje 160 let. Je najstarejša slovenska založba in še danes z druge strani meje neguje slovenski jezik in si prizadeva za dialog in povezovanje Slovencev po vsem svetu. Ljoba je poudarila, kako dragoceno je hraniti slovensko ljudsko pesem, kako le ta v knjigi in z notami zveni čisto drugače, kot jo zapoje starček v oddaljeni vasi.

LJOBA JENČE | FOTO MATEJ JORDAN

DUŠAN MAMUT BADOVINAC ZUPANJČIČ | FOTO MATEJ JORDAN

Ustavila se je še ob nekaterih pesmih, ki jih v njej lastni interpretaciji poje na zgoščenki. Drugi del večera je breg ob Krki napolnila glasba. Ljoba je zapela ob spremljavi priznanih glasbenikov: Uroša Polanca na pozavni, Riharda Zadravca na harmoniki ter Dušana Mamuta Badovinca Zupanjiča na gongu in fujari. Večer je zaključila z davnim mitom o nastanku sveta. Pesnik Milan Dekleva je rekel, da v glasu Ljobe Jenče trepeti spomin sveta, v mnogih, ki so ji ta večer v Kostanjevici prisluhnili je prebudila spomin na večno lepoto.

DRAGO OCVIRK NAM JE POVEDAL O SVOJIH IZKUŠNJAH | FOTO MATEJ JORDAN

VEČER Z ALENKO REBULA | FOTO MATEJ JORDAN

HRVOJE ORŠANIČ JE GOVORIL O OKOLJEVARSTVU | FOTO MATEJ JORDAN

POMLAD IN ZGODNJE POLETJE V KOSTANJEVIŠKI KNJIŽNICI

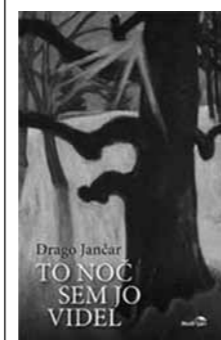
Prva polovica leta 2011 je bila v kostanjeviški knjižnici zelo živahna. Pravijo, da slika pove več kot tisoč besed, naj spregovorijo in povabijo tudi te, ki so nastale ob dogodkih, ko smo se učili, spoznavali novo, obujali staro in pokazali, kaj zmoremo.

POGOVOR Z ASTROLOGINJO | FOTO: MATEJ JORDAN

NAMIGI ZA BRANJE

Izbrati knjigo, ki vas bo prevzela, ko jih se jih toliko ponuja s polic ... Spoznajte nekatere novejšje, take ki si zaslužijo pozornost, take za oddih in tiste, ki bodo še dolgo odmevale. Morda čakajo v knjižnici prav na vas.

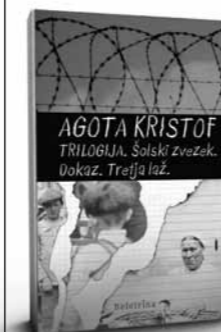
TO NOČ SEM JO VIDEL
Drago Jančar
Roman, ki je letos zaslužen dobit nagrado Kresnik. Idejna zasnova zgodbe izvira iz avtorjevega preučevanja medvojnega gradiva in resnične usode,

ki je januarja leta 1944 doletela premožna Ljubljancina, zakonca Hribar. Brezhiben, slogovno prefinjen roman, ob katerem se zamislimo.

SLUŽKINJE
Kathryn Stockett
Tri povsem različne ženske sodelujejo pri nastanku ganljive zgodbe, ki povsem pretrese malo mesto in napove velike spremembe.

Sploh ne stara zgodba o pogumnih ženskah, ki vas bo odnesla v čisto drugačne čase in odnose.

TRILOGIJA. ŠOLSKI ZVEZEK. DOKAZ. TRETJA LAŽ
Agota Kristof
Krut, a odličen roman. Mojstrsko izbrušeno delo za najzahtevnejše bralce.

VRANJA GOSTIJA
George R. R. Martin
Četrto knjigo iz ene najpriljubljenjših fantazijskih serij. Skoraj 900 strani bojevite, vihrave in napete zgodbe, hitro zmanjka. Tudi peta knjiga pisatelja, ki je nedavno navdušil tudi na obisku v Sloveniji je že izšla. Se veselimo novega prevoda!

MOČ
Rhonda Byrne
Avtorica znamenite Skrivnosti v novi knjigi zakon privlačnosti poveže z zakonom ljubezni. Knjiga govori o moči, s katero lahko človek vpliva na vsa področja svojega življenja ter ga tako spremeni v nekaj čudovitega.

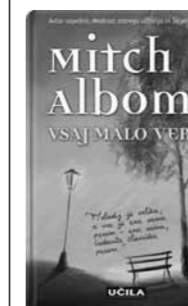

V MORJU SO KROKODILI
Fabio Geda
Pretresljiva resnična zgodba o desetletnem afganistanskem dečku Enajatu, ki je moral zaradi nevarnih vojnih razmer ilegalno zapustiti domovino in se sam, brez staršev, čez Iran, Turčijo in Grčijo odpraviti proti Italiji.

SREČNI ČLOVEK
Arto Paasilinna
Nova nora, severnjaško junaška zgodba priljubljenega pisatelja. Nekega pomladnega dne vaščani Kuusmäkija s prihodom inženirja Akselija Jaatinena končno dočakajo začetek gradnje novega betonskega mostu, ki bo nadomestil stari, že trhli Morilski most. Toda občinski

uradniki niso preveč navdušeni ... Zaplet, ki se razplete čisto po finski.

VSJ MALO VERE
Mitch Albom
Knjiga o veri, pa ne o nekem točno določenem verskem prepričanju, pač pa na splošno o univerzalnem človeškem upanju, o veri v dobroto, poštenje in nam skrite višje cilje tuzemskega bivanja. Branje za dušo.

PSI BREZČASJA
Zoran Benčič
Izjemno zanimiv in napet prvenec pevca skupine Res Nullius. Knjiga o kateri se govori in pogovarja.

TITO IN TOVARIŠI
Jože Pirjevec
Josip Broz Tito, ena najbolj znanih političnih osebnosti 20. stoletja, še danes buri duhove. Nova knjiga priznanega zgodovinarja Jožeta Pirjevca

opisuje življenjsko zgodbo in ozadje njegovega političnega vzpona. Avtor se pri opisovanju dogodkov opira na spomine in pričevanja Titovih sodelavcev ter na dokumente v različnih arhivih. Ena najbolj iskanih knjig tega poletja in verjetno tudi jeseni.

SEVERNICA NAD OLIMPOM
Jelka Ovaska
Roman o ljubezni v zrelih letih, ki je nesporen dokaz, da znajo tudi Slovenke pisati odlične žgečkljive zgodbe.

ŠEPET RDEČE ZOFE
Mira Delavec
Roman tenkočutno odstira tančico ene izmed najlepših, najbolj skrivnostnih in najmanj poznanih resničnih ljubezenskih zgodb slovenskega prostora med Josipino Turnograjsko in Lovrom Tomanom.

PORNOGRAFI
John McGahern
Za tiste, ki uživajo ob vsakem stavku posebej ...

MILENIUM. DEKLE, KI JE DREGNILO V OSJE
GNEZDO Stieg Larsson
Zadnji del ene najbolj razvpitih kriminalnih serij zadnjih let, ki si pa vso navdušeno hvalo resnično zasluži.

NESPODOBNA PONUDBA
Kerstin Gier
Prava knjiga za na plažo, od dih in romantično sanjarjenje.

Vabimo vas tudi k branju izbranih knjig v projektu **POSAVCI BEREMO SKUPAJ**, prav tako lahko še vedno v knjižnici kupite odlične knjige po tri evre, ki so izšle v okviru Ljubljane svetovne prestolnice knjige. | A. Ž. J.

Kuharjev Janez s Prekope,

ki se ne ozira na leta in zatrjuje, da se počasi daleč pride

Po podatkih zadnjega štetja je ime Janez nosilo 24577 prebivalcev Slovenije in je bilo za Francem na drugem mestu najpogostejših imen v naši državi. Precej bolj redki pa so med slovenskimi Janezi tisti, ki so presegli 90 let. Med 1183 moškimi, ki jih danes živi v občini Kostanjevica na Krki, je Kuharjev Janez s Prekope najstarejši in mu bomo lahko čez dobrih šest mesecev čestitali in nazdravili za jubilejnih 95 let. Častitljiv mož, rojen v Avstro-Ogrski, odraščal v Kraljevini Srbov Hrvatov in Slovencev, kasneje Jugoslaviji, doživljal tegobe okupacije in italijanskih taborišč, si po vojni v Titovi Jugoslaviji ustvaril družino, jesen svojega bivanja preživlja v državi Sloveniji, ki je članica Evropske unije. V svojem domu na Prekopi mi je pripovedoval zgodbe iz svojega bogatega življenja.

Moja dolga življenjska pot se je začela na Prekopi, 26. aprila 1917, kjer vsa desetletja svojega življenja živim v rodni domačiji. Med tremi sestrami in štirimi brati sem bil po starosti četrti. Tudi drugače se je v času moje mladosti rojevalo več otrok kot danes, pa tudi umrljivost med njimi je bila večja. Ker je bila prostorska stiska v manjših pritličnih stavbah, kakršne so takrat prevladoval na vasi, precejšnja, so najmlajši otroci spali v hiši pri starših, starejši pa poleti na kozolcu ali podu, pozimi pa v hlevu. Postelja je bila iz desk zbito ležišče, na katero smo nanесли slamo in jo prekrili z rjuho. Sam sem začel spati v hlevu ob koncu osnovne šole, ko mi je bilo približno petnajst let. Starši so bili trdni kmetje. V hlevu je bilo vedno od 10 do 12 glav živine. Od tega dva para konjev, pa kakšno žrebe, preostalo krave in teleta. Imeli smo tudi prašiče in nekaj pernatih živali. Vsako leto je bilo treba pokositi več kot 7 hektarjev travnikov, obdelati vinograda v Kočariji in Hrvaški gori, posejati in pospraviti pridelke z njiv in pred zimo iz gozdov v Gorjancih in na Prekopi pripraviti kurjavo za takrat precej mrzle zime. Ko ni bilo dela, smo otroci čas izkoristili za igro. Zraven drvavnice je rasel velik oreh. Z orehovimi listi, ki smo jih uporabljali kot denar, smo kupovali in prodajali živino, posest, gospodar-

ska poslopja in stanovanjske hiše. Osnovno šolo sem obiskoval v Kostanjevici, ki jo je ob vpisu v prvi razred vodil Franjo Zagorc, v šolskem letu 1931/1932 pa ga je nasledil Janez Pirnat. V 1. razredu me je učila sestra kostanjeviškega slikarja Jožeta Gorjupa, simpatična in prikupna Jelica, na katero imam zelo lepe spomine. V višjih razredih so bili moji razredniki stroga in neprizanesljiva Iva Mesec, kasneje vihravi Ljudevit Burja in zadnja tri leta preudarna Amalija Kobau. Do mene, ki sem bil bolj mirne narave, so imeli vsi dober odnos, pa tudi sam se nimam nad njimi kaj pritoževati. Nikoli v življenju se nisem rinil v ospredje, nisem bil med najboljšimi niti ne med najslabšimi, nekje v zlati sredini. Februarja leta 1929 je bila huda zima, da je kar drevje pokalo. Zaledenela je tudi Krka, kar je bilo še posebej imenitno. Ledena ploskev je bila zbirališče, na katerem se je srečevalo staro in mlado. Starejši so se sprehajali in ugibali, kolikšna je debelina ledu, šolska mladina pa je po gladki ledeni površini drsala in se zabavala, kot se pač za mladi rod spodobi. Na poti v šolo mi je ozeblu uho. Ko sem prišel v razred pred učitelja Burjo, me je ta nemudoma poslal na sneg, da bi si z njim natrl zmrznjeni štrleči del obraza. Na pomoč mi je, seveda z učiteljevim dovoljenjem, priskočil še sošolec, tako da sva nalogo reševanja

ušesa na moje veliko veselje uspešno izpeljala. Toda posledice ozebe čutim še danes. Del, ki je bil prizadet, je še po tolikih letih trši od drugega. Spominjam se, da sem bil zaradi manjšega prekrška pri učiteljici Amaliji Kobau zaprt po pouku. Nekaj časa sem vztrajal v razredu, potem pa sem se na skrivaj odpravil proti domu in na poti ugotovil, da sem v šoli pozabil dežnik, ki sem ga prinesel s seboj. Na cesti sem srečal sošolca in ga prosil, če mi gre v razred iskat pozabljeni predmet, ki pa ga na moje veliko razočaranje ni našel. Naslednji dan mi ga je po pouku vrnila razredničarka, rekoč: »Prosila sem boga, da bi starši opazili, da si prišel domov brez dežnika in bi te tako kaznovali.« Njena velika želja pa se kljub vsemu ni uresničila. Doma sploh opazili niso, da mi kaj manjka. Ko sem leta 1932 končal osnovnošolsko obveznost, so me starši vpisali v podoficirsko šolo v Celje. Ker pa je bila vpisna vloga prepozno oddana, so mojo prošnjo zavrnilo. Tako sem ostal doma na kmetiji, bratje in sestre pa so se poročali in ženili ter počasi zapuščali dom. Razen dela na kmetiji sem izkoristil vsako ponujeno priliko za dodatni zaslužek pri različnih priložnostnih delih. Življenje v času gospodarske krize v tridesetih letih prejšnjega stoletja je bilo precej težko. Bil sem eden tistih, ki so pomagali pri gradnji ceste proti Kočariji. Za pomoč pri popravilu mostov in pri drugih delih me je večkrat angažiral Martin Cvitko, oče pokojnega Vilija Cvitka iz Kostanjevice, ki je popravljal in obnavljal mostove čez Krko v Mršechi vasi, Dobravi in v Kostanjevici. V letih 1936/37 sem stregel zidarjem pri gradnji gostilne Klavž. Spominjam se, da je bila na njenem mestu gostilna Jalovc, katere lastnik je kupoval vino od mojega očeta. Od šestih zjutraj sem pomagal zidarjem, po končanem delu pa je doma že čakal oče s koso v roki. Kosil sem do mraka, zjutraj pa znova odhajal k zidarjem. Dvanajst glav živine je moralo biti nahranjenih. Pomagali smo tudi

pri košnji na graščinski posesti gospe Globočnikove na Dobravi. Zjutraj smo kosili, popoldan nakladali in posušeno krmo vlagali na kozolec. Za cel dan dela si dobil 15 dinarjev, z dvodnevnim zaslužkom pa si lahko kupil srajco. Med živino, ki so jo imeli v hlevu pri Globočnikovih, pa je imel privilegiran položaj 36 let star konj. Po pripovedovanju so ga že v času prve svetovne vojne mobilizirali v vojsko, kjer je bila potreba po teh živalih precejšnja. Ko se je leta 1918 vojna morija končala, se je sam vrnil domov na posestvo. Bil je deležen velike pozornosti. Do njega smo se obnašali spoštljivo, kot se za vojnega veterana spodobi. Ker ni mogel več hoditi niti stati in je bil od starosti popolnoma onemogel, se je gospa posestnica s težkim srcem odločila in poklicala konjederca, ki ga je pokončal. Med pogrebnički, ki so poskrbeli za pokop, sem bili tudi sam. Njegovo zadnje počivališče je bilo ob cesti, kjer so rasle mogočne smreke. Jama, ki smo jo skopali, pa je bila zaradi številnih, med seboj prepletenih korenin, precej plitva, tako da je zemlja komajda pokrila rebra shirane živali. Kljub temu pa nas je gospa Vilma Globočnik za to delo kar bogato nagradila. Obiskovali smo tudi sejme, kamor smo se odpravili z vozom. Največkrat smo šli v Novo mesto, pa Brežice, občasno tudi v Bušečo vas, Škocjan in na Bučko. Doma v svinjaku smo imeli tri stare svinje za razplod, od katerih je vsaka skotila od 8 do 10 mladih puijsov. Ko so dopolnili osem tednov, smo jih odpeljali na sejme. Pri prodaji smo imeli enkrat več, drugič manj sreče, večkrat smo katerega od njih pripeljali nazaj domov. Leta 1937 se je nad Kostanjevico in Podbočjem utrgal oblak. Lilo je dobesedno kot iz škafe. Vode, ki izvirajo pod votlimi Gorjanci, so silno narasle, med drugim tudi Lačni potok, ki teče nedaleč stran od naše domačije. Poplavlil nam je hlev in živino smo morali izseliti na varno. Sam sem gnal iz hleva krave, brat pa je v naročju nosil dva dni staro tele. Še sreča, da so bili svinjaki višji, tako da prašičev voda ni zalila. To močno deževje je odprlo tudi vhod v Kostanjeviško jamo. Pred 2. svetovno vojno je večina Prekopčanov živela od kmetijstva. V vasi sta se Cvelbar in Kranjc ukvarjala s kovaško dejavnostjo, pri sosedu Zagorcu

je bila mizarska delavnica, Premru in Smolič sta bila čevljarja. Najnujnejše potrebščine smo kupovali v trgovini pri Cvelbarju, ki pa s kovačem, ki je nosil enak priimek, ni bil v sorodu. Po opravljenem delu na kmetiji smo se fantje ob večerih srečevali na vasi, občasno pa tudi v gostilnah. Tam si razen pijače dobil tudi vse najnovejše informacije. Na Gornji Prekopi je bila krčma pri Kekiču, na Dolnji Prekopi pa Zupančič, ki ga je nasledil Colarič, kasneje Divjak. Najbolj znano gostišče je bilo pri Kirnu, kjer je za vzdušje večkrat poskrbel najeti muzikantar, ki je na harmoniko igral valčke in poskočne polke, plesni pari pa

pa na mejo z Albanijo, ki so jo tega leta zasedli Italijani. Hrana v Skopju je bila slaba, skoraj vsak dan je bil na jedilniku redek in neokusen pasulj, pa še kruha je bilo za dvajsetletnika, ki je bil kar napreplačen, premalo. Povsem drugače pa se nam je godilo, ko smo prišli na mejo. Ker smo graničarji in žandarji v kraljevini Jugoslaviji spadali med specialne trupe (specialne enote), smo dobivali mesečno plačo 545 dinarjev. Sami smo si morali kupovati hrano, kar je na mesec zneslo od 250 do 350 dinarjev, ostalo pa si lahko dajal na stran. S prihranki sem si po vrnitvi domov kupil kolo, nekaj volnenih odev in dal popraviti

DO GORJANSKIH GOZDOV GOJIM ZELO SPOŠTLJIV ODNOS. ZAME SO PRAV POSEBNA ZGODBA | FOTO UROŠ ABRAM

so se vrteli v ritmu glasbe. Dekleta smo morali na ples povabiti in jih pripeljati s seboj. Da bi same zahajale v gostilne, se ni spodobilo. Ob kozarčku preveč ali ob izbruhu ljubosumja so se razvnele strasti in marsikdaj je prišlo tudi do pretepa. Ko sem leta 1938 dopolnil 21 let, sem moral na služenje vojaškega roka v Skopje. V osemnajstih mesecih, ki sem jih preživel v vojski, sem bil najprej dodeljen 2. pešadijskom puku (pehotnemu polku), kjer sem na obuki (šolanju) ostal šest mesecev. V kasarni je bilo precej Slovencev, ki so poskrbeli, da nisem imel domotožja, saj v več kot poldrugem letu vojaške službe nisem videl doma. Kasneje so me prestavili na bolgarsko mejo, leta 1939

vse komate za konje. Manjše živinče, tako imenovana raška buša, je bila naprodaj že za 500 dinarjev, za jurpa pa si lahko kupil že zelo solidno kravo. Druga svetovna vojna, ki je zame prišla iznenada, je bila za vse velika nesreča in težka preizkušnja. Ko so leta 1941 prišli Italijani, mi je oče rekel: „Zajahaj kobilo in se pojdi skrit v hram ob vinogradu v Hrvaški gori.“ Bal se je, da me ne bi Italijani ubili, saj sem bil edini sin pri hiši. Oče, ki je bil rojen 1876, je bil že v letih in od dela zgaran. Med italijansko okupacijo sem se nekega dne s skoraj novim kolesom odpravil na obisk k sorodnikom v Hrvaški Brod. Zakoračil sem čez travnike proti plitvinam Krke pri

Kozarjih. Glavne ceste proti Mršiči vasi sem se namenoma izognil. Ko sem tako hodil po ozki poti sredi zelenja, sem se za hip ozrl proti Šentjerneju in nekaj sto metrov za sabo zagledal odsev sonca na italijanskih čeladah. Kolo sem spustil v travo in se pognal v beg. Opozorila vojakov v koloni, ki so na ves glas vpili stoj, sem zavestno preslišal. „Samo da pridem do koruze,“ sem pomislil, ko so nad mano žvižgale krogle. Odnesele sem jo brez kakršne koli poškodbe, le kolo so mi Italijani

šestnajstih domačinov iz kostanjeviške fare internirali v Gonars, kasneje v Renici (provincia Toscana) v Italiji. Za mojo deportacijo je bilo krivo tudi to, da je bil brat pri partizanih, kar so zagotovo vedeli tisti, ki so ovajali Italijanom. V Gonarsu, kjer smo živeli v ograjenem prostoru, ki so ga čuvali stražarji, je bila hrana skromna. Dnevni obrok, ki si ga dobil zjutraj, je obsegal za večji krof velik hlebček kruha in za dva prsta debelo rezino sira. S tem si moral preživeti ves dan. Nekateri taboriščniki

nastanjeni. Ko so nas prestavili v Renici, smo bivali v barakah, tudi hrana je bila boljša. Stanje v taborišču se je izboljšalo, ko smo lahko po šestih mesecih od doma dobivali pakete. Največkrat je bil v njih prepečenec, suhe slive, jabolka, pecivo, torej hrana, ki se na večdnevem potovanju ni pokvarila. Najbolj smo bili veseli pisem z novicami od doma, ki so bila dobro skrita, največkrat kar med pecivom ali na dnu paketa. Po kapitulaciji Italije, septembra 1943, so nekateri od šestnajsterice

klopek sedeli domačini, na koncu pa sva se stiskala midva z Lavrišetom. Pri večerji so bile tudi zelo prijetne punce, ki so se sramežljivo nasmihale in še posebej razburjale naju, ki sva toliko časa preživela v osami. Italijani so se do nas po kapitulaciji obnašali več kot korektno. Nemcev, ki so po izstopu Italije iz vojne zasedli njihovo deželo, so se bali in jih sovražili. Tedesci cattivi (hudobni Nemci) so nam govorili. Prišli smo tudi do hiše paznika iz taborišča. Najprej se nas

doma smo hodili tri tedne. Vmes smo se ustavili v Logatcu in Ljubljani, kjer je imel Juršič z Jablanc sestro z družino. Njen mož nas je popeljal mimo domobranske straže na Urhu, od koder smo potem brez večjih težav prišli domov. Treba je bilo iti počasi, spraševati, kje so Nemci, in se jih, če se je le dalo, izogniti. Domov smo prišli po vseh svetih. Starši, ki so bili moje vrnitve silno veseli, so mi povedali, da so po kapitulaciji Italije Nemci oktobra 1943 začeli veliko ofenzivo in da so nam takrat iz

žagala drva. Tudi njih so spraševali po Kuharjevem pobu. Sosede so jim rekly, da me niso nič videle, čeprav sem nekaj trenutkov prej tekel čez njihovo dvorišče. Domobranci so mami večkrat rekly, da obstajata samo dve možnosti. Ali se priključim partizanom ali pa oblečem njihovo uniformo. „Tudi tretja, srednja pot obstaja,“ je rekla mama in po njej sem hodil in živ in zdrav dočakal osvoboditev. Življenje v Titovi Jugoslaviji je bilo takoj po osvoboditvi težko. Pose-

SKUPINA NABORNIKOV, KI JE LETA 1938 VRISKALA IN PELA OB ODHODU V VOJSKO. V ZADNJI VRSTI Z LEVE PROTI DESNI STOJJO: JORDAN IZ KOPRIVNIKA, DULAR IN KU HAR Z DOB TER TONE ŠTUKELJ IZ ZABORŠTA. V PRVI VRSTI PA OD LEVE PROTI DESNI IVAN MAVSAR IN PETER KRŽIČNIK IZ KOSTANJEVICE NA KRKI, JANEZ KU HAR S PREKOPE, CVELBAR Z DOB IN GRGOVIČ IZ ŠENTJERNEJA | IZ ZASEBNEGA ARHIVA FOTOGRAF NEZNAN

zaplenu. Ljudje so pripovedovali, da se je še mesece po tem dogodku z njim po Šentjerneju vozil italijanski oficir. Spominjam se tudi, da sem tudi sam hotel po bratovih stopinjah v partizane. Ko je za to izvedel, takrat že 70-letni oče, me je nekega dne, ko sva bila sama na njivi, z žalostjo v očeh vprašal: „Pa menda naju z mamu ne misliš pustiti kar sama. Kdo bo pa skrbel za kmetijo?“ 20. septembra 1942 so me kot sumljivega in nevarnega poslali v novomeški zapor, po nekaj dneh za 11 dni v Ljubljano, nakar so me s skupino

so za dopolnilo k skromnemu obroku pekli tudi želod, ki je padal z večjih hrastov sredi taborišča, kar pa meni tudi ob največji lakoti ni teknilo. Sam sem težave z lakoto reševal na ta način, da sem menjal cigarete za hrano. Dve cigareti za obrok sira in tri cigarete za polovico hlebčka kruha. Kljub temu da nisem kadil, sem od paznika v ljubljanskih zaporih kupil dva zavitka po 100 cigaret. Zakaj sem to storil, še sam ne vem. V taborišču nismo delali nič, cele dneve smo se dolgočasili, poležavali in pohajkovali med šotori, kjer smo bili

taboriščnikov iz kostanjeviške fare odšli domov, drugi pa smo ostali v Toskani, ki nas je s svojimi blagimi griči, posejanimi z vinskimi trsi, spominjala na našo prelepo Dolenjsko. Med tistimi, ki so ostali, se spominjam Jordana iz Dobrave, Piska iz Orehovca, Juršiča iz Jablanc, največ pa sem se družil s Sintičem, po domače Lavrišetom iz Ostrca. Z njim sva za hrano, brez plačila, delala pri vinogradniku v Reniciju. Na koncu trgatve naju je, tako kot vse ostale, povabil na zaključno večerjo, likof. Ob več kot desetmetrski mizi so na

JANEZ KU HAR NA RJAVCU PRED HLEVOM, V PETDESETIH LETIH PREJŠNJEGA STOLETJA | IZ ZASEBNEGA ARHIVA, FOTOGRAF NEZNAN

je ustrašil, misleč, da mu mislimo kaj hudega storiti, ko pa je videl, da nismo sovražno nastrojeni, nam je postregel s hrano in pijačo. Ko smo se peš vračali domov, so nam ljudje ponujali hrano, ne da bi zanjo prosili. Govorili so nam poveri, poveri (reveži, reveži). Ob neki priložnosti, ko so nam spet postregli s hrano, sem dobrotniku rekyl: „Doma sem imel gostilno, tukaj sem pa obsojen na prosjačenje.“ Tudi Primorci so bili do nas prijazni, dali so nam vse, kar so imeli. Nekoč po hudi nevihti so nas v neki vasi povabili v hišo, kjer smo si pri krušni peči sušili mokre cunje. Do

hleva odpeljali vso živino. Da je brat, ki je odšel pri osemnajstih v hosto, še vedno pri partizanih. Najbolj pa me je presunila novica, da je bil med talci, ustreljenimi na Prekopi, tudi starejši brat. Pri starših se je spet pojavil strah, da me ne bi odpeljali od doma. Zato je oče za delo na polju ali pri košnji večkrat najel kar poljske delavce, sam pa sem se skrily doma ali v Hrvaški gori. Nekega popoldneva se je pred hišo pojavila domobranska patrolja. Spraševali so po meni. Skrily sem se na pod, skočily skozi lino v lesu in stekel čez sosedovo dvorišče, kjer so dekleta ravno

bej so nas težile obvezne oddaje. Mast, meso, seme oljne repice, neprestano odrekanje. Za mladega človeka, ki je prestal vojno, pa ni bilo nič težko. Dodaten optimizem in silno moč in upanje je vlivalo dejstvo, da ni bilo več vojne in da smo bili svobodni. Za časa Informbiroja, leta 1948, so me kot rezervista za dva meseca vpoklicali na orožne vaje v Veliko Gradišče ob Donavi. Vsak dan sem gledal veliko reko. Zaradi groznje, da nas bodo Rusi napadli, se je čutila v zraku velika napetost, celo strah. Po nekaj tednih je oboje popustilo.

V šestdesetih letih so se začele razmere v državi malenkostno izboljševati. Žal pa sem leta 1969 izgubil očeta, leto dni kasneje pa še mamo. Drugače pa sem že od leta 1952, ko sem se tudi poročil, gospodaril na kmetiji. Z ženo, ki je bila iz sosednje hiše, sva bila prijatelja že osem let prej, od leta 1944. Ni mi bilo treba daleč hoditi v vas. Po vojni je bilo treba v prazen hlev spet naseliti živino. Jorga s Prekope je bil prvi, ki nam je že takoj po osvoboditvi preskrbel kobilu. Z leti pa je bilo v njem, tako kot pred vojno, 12 glav živine, in spet smo kosili travnike, obdelovali njive in vinograda ter skrbeli za gozd v Gorjancih in na Prekopi. Še v starosti 80. let sem skrbel za nekaj glav živine. Zadnji je odšel iz hleva, leta 2001, lepo rejen bik, za katerega, se spominjam, mi niso dosti plačali. Mislim, da so me kar dobro ogoljufali. Od 24. januarja 2010, ko mi je umrla žena, živim sam. Zjutraj pospravim posteljo, zavrem mleko in zajtrkujem, se malo sprehodim po dvorišču, prebiram časopise in rešujem križanke. Zvečer popijem čaj in zraven pojem še kakšen piškot. Za kosilo poskrbijo moji najbližji. Ob sobotah in nedeljah mi ga prinese sin Boris, s katerim si deliva isto dvorišče, med delovnikom zame poskrbi snaha. Večkrat se oglasi tudi sin Janko, ki živi v Grobljah, pa tudi vnuki me še niso pozabili.

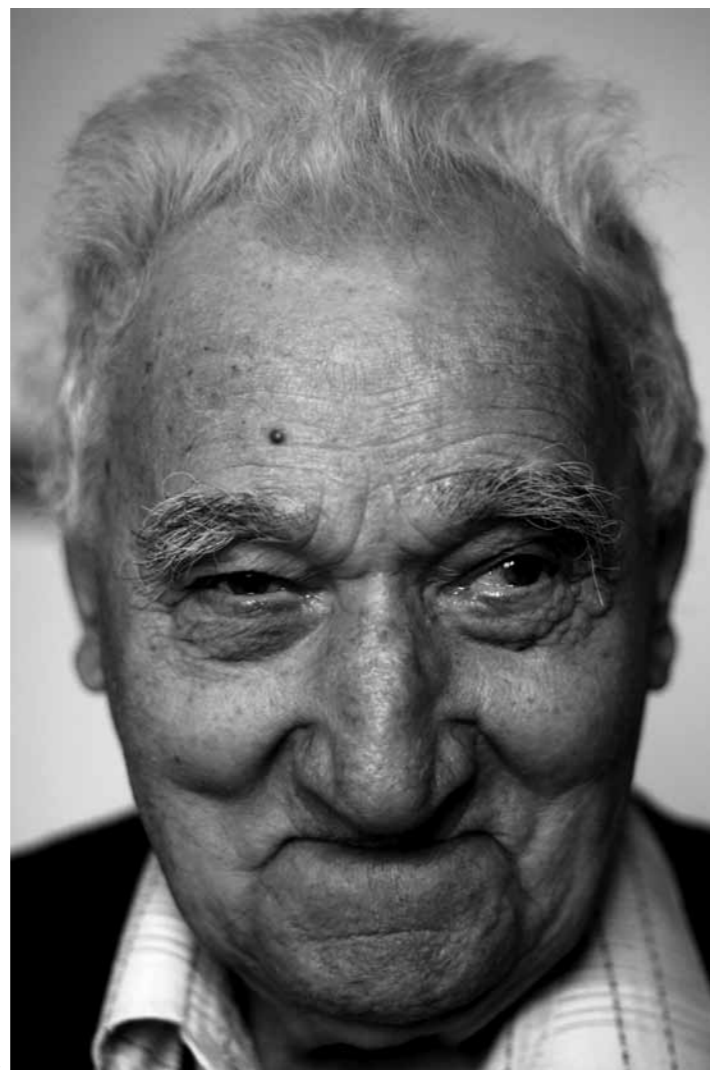
Ko sem ga po več kot dveh urah pogovora vprašal, če je že kaj utrujen, da lahko pogovor nadaljujeva naslednji dan, mi je, skoraj užaljeno, odgovoril: „Kje pa. Ko greva s hčerko Andrejko v Goro, kjer se v miru in tišini rada sprosti in kakšno rožo utrga, se sam več ur sprehajam po naši hosti,“ in nadaljuje: „Tudi drugače me moja hči vsak dan obiše, pospravi, če je kaj treba, in poskrbi, da mi ni dolgčas.“ O svojem zdravju pa mi je rekel takole: „Dohtar me ne pozna, imam prazno zdravstveno knjižico. Leta 1957 sem drva na cirkular žagal, pa mi je trska poškodovala oko v tolikšni meri, da na njega ne vidim. Že pred vojno mi je na palec leve noge skočila kobila in prst je bilo treba odrezati. Manjša težava je le v tem, da malce slabše slišim. Drugače pa boleznj ne poznam, jem zmerno, včasih

tudi kak kozarec cvička spijem, živim počasi in se tako vrtim proti stotim.“ Ko včasih ne morem spati, premišljam o svoji prehojeni poti. Življenje mi je bilo naklonjeno, tudi danes sem kljub starosti zadovoljen. Sem zdrav, lahko hodim, kaj si more človek pri teh letih še želeti. Živim brez večjih pretresov. Mi, ki nismo bili navajeni živeti v razkošju, smo zadovoljni s tem, kar nam je življenje dalo in nam še daje. Ob tem mi pove še anekdoto: „Kočijaž se na razmahanem vozu pripelje v vas in vpraša domačina, koliko je do naslednjega naselja. Ta mu odgovori: 'Če boš vozil počasi, bo trajalo dve uri, ob prehitri vožnji, pa je vprašanje, če bo zadosti celo dopoldne.'“ Da se počasi daleč pride, je bilo vseskozi moje življenjsko vodilo. Človeku, ki je dolgo časa na svetu, se marsikaj zgodi. Ko sem ga vprašal, ali se bova še srečala, mi je hudomušno odgovoril:

„Kaj pa če bom že prej umrl?“ Ob tem pa je povzel prirejen verz iz Prešernove pesnitve Memento mori: „Dolgost življenja našega je kratka ... al dneva konca nam ne pove nobena pratka.“

Epilog:
Srečanje s tako prijetnim sogovornikom, ki ima odličen spomin in stresa letnice kot iz rokava, je bilo zame pravo veselje. Ob pogovoru, v katerem mi je serviral številne male modrosti, ki jih črpa iz globokega vodnjaka, polnjenega skoraj stoletje, sem se večkrat zamislil nad današnjim krasnim novim svetom. Ko pa sem sestavljal vse povedano v prispevek za Kostanjeviške novice, sem začutil do njega močno spoštovanje in se mu za kratke in prijetne trenutke, ki sva jih preživela skupaj, zahvaljujem z željo, da bi mu, v nasprotju s Prešernom, njegova barka plula še naprej mirno in počasi.
| JANEZ ZAKŠEK

DOBRA VOLJA JE JANEZOV ZAVEZNIK ŽE VSE ŽIVLJENJE, KAR IZRAŽA TUDI NJEGOV POGLED
| FOTO UROŠ ABRAM

NUŠKI V SLOVO

Vsakdo med nami v življenje vedno pride sredi predstave in sredi predstave tudi odide. Žal ne bomo nikoli mogli razumeti, zakaj nekateri odhajajo mnogo prej, takrat, ko se njegova predstava šele dobro začinja. Tako tiho in nepojmljivo zgodaj se je odrska zavesa za vedno zagrnila za našo drago prijateljico Nuško Abram. Oder življenja, na katerem vsak po svoje skušamo uprizarjati takšne zgodbe, ki bi ne samo nam, ampak tudi drugim prinašale radost, pa v svojem zakulisju skriva tudi mnogo bolj grenka spoznanja, ki jih nikoli ne bi želeli videti, doživeti ... Če je najhitrejša pot do osebne sreče osrečevanje drugih, potem za našo drago Nuško lahko rečemo, da je bila srečna. A mnogo bolj od tega se zavedamo, da smo bili srečni tisti, ki nam je bilo dano delati, ustvarjati in sodelovati z njo. Česarkoli se je lotila, se je lotila s strastjo, prepričanjem, da dela dobro, da bodo to pozitivnost začutili tudi vsi tisti, za katere se je trudila. Bila je učiteljica, bila je kmetica, bila je odlična voditeljica in organizatorica, a pri vsem tem je vedno ostala skromno pripadna skupini pevk, ki smo se pred petnajstimi leti zbrale prav na njeno pobudo. Z navdušenjem, ki ga je znala zasejati med preprostimi ženskami, z voljo, da ohranimo ljudsko pesem, tradicionalne šege in navade, je prepletla skupino v močno in prepoznavno družino, ki je znala z majhnimi pozornostmi v vsakem trenutku pokazati, da je v tej verigi pomembna prav vsaka članica. Včasih se je teden kar preveč vlekel in dneva, ko smo se navadno zbrale na skupnem druženju, kar ni hotelo biti konca. Res je, da en posameznik lahko opravi le malo ali nič, toda kadar govorimo o Nuški in naši pevski skupini, lahko rečemo, da je znala z nami tvoriti odlične kombinacije, razporeditve, harmonijo in soglasja, in uporabljati

NUŠKA ABRAM

pravo okolje, kadar je bilo potrebno razrešiti kakšen nesporazum, znala je pritegniti k sebi tudi druge, zato da bi naloge, ki smo si jih zastavile, opravile še bolje. Koliko pozitivne energije, koliko truda, usklajevanja med vsakodnevnimi opravili je bilo potrebno, da nam je lahko ob tedenskih srečanjih vsa žareča sporočila, da bomo nastopile tu in tu, da nas želijo slišati ti in ti, da bomo posnele zgoščenko ... Pravijo, da si, kadar delaš, kakor piščal, v kateri se šepet ur spreminja v glasbo ... In kadar nekaj počnemo z ljubeznijo, je tako, kot da tkemo tkanino z nitmi svojega srca. Tako je tudi v našem društvu z nitmi svojega srca Nuška tkala zgodbo o podeželskih ženskah, ki so si s svojo neizmerno voljo drznile stopiti na oder in vsako leto pripraviti vsaj en celovečerni koncert, še več, z vztrajnostjo in željo, da svojo srečo delijo tudi z drugimi, smo se spopadle tudi s humorističnimi vložki in skeči. Spodbujala nas je, da smo premagale tremo prvih nastopov, da smo se začele zavedati, da znamo in zmoremo nekaj tistega, kar je ponekod že dolgo pozabljeno, ponovno prenesti med ljudi ...

Marsikatera članica je prav zaradi Nuške in njene vizije naše pevske skupine iz pozabe priklicala pesmi, ki so jih peli v njeni mladosti. Bila je drzna v razmišljanju in pogumna v dejanjih, toliko sonca je nosila v očeh in toliko upanja za vsak naš projekt, za vsako našo odločitev, za vsako med nami. Le kako bi si lahko predstavljali, da lahko tudi v njenih očeh ugasnejo iskricice ... V mrzlih zimskih dneh, ko nas je sonce komaj kdaj uspelo priklicati na plano, je še pogumno zatrjevala, da se vidimo v nekaj dneh ... Vsi smo verjeli, da potrebuje le malo počitka, okrepcilni odmor, saj je bila pomlad vedno bližje, načrti ob petnajstletnici društva pa v polnem razmahu. Toda svetel februarški dan se je pretočil v temno noč in odslej bomo povezani le po tanki niti spominov, doživetij in skupnih hrepenenj. Za toliko stvari bi se ji morali zahvaliti, pa nismo imeli priložnosti, za toliko drobnih, a velikih dejanj bi ji morali izkazati spoštovanje, pa se žal nismo uspeli posloviti, saj nihče od nas ni slutil, da se ne bomo videli nikoli več. Vemo, da bi želela, da nadaljujemo to, za kar je bilo njeno srce in za kar smo se skupaj trudile zadnjih petnajst let. Vsi, ki smo tesno sodelovali z Nuško in vsa Kostanjevica je lahko ponosna nanjo. Čeprav le za kratek vek je nas in našo občino zaznamovala s svojim delom in predanostjo, zato bo vedno del našega vsakdana. To, kar je ustvarila, ni preteklost, ampak zaveza za prihodnost, zato se bomo naši dragi predsednici, naši Nuški, v jesenskih dneh ob petnajstletnici društva in pevske skupine skromno zahvalile s koncertom v njen spomin.

Je pač tako, da leta bežijo na perutnicah časa do tam, kjer jih srebrna jasa tiho čaka, da zaspijo ... Do takrat pa smo dolžni poskrbeti, da bo spomin na tiste, ki so bili naši dragi sopotniki, tako kot Nuška, za vedno ostal živ.

S hvaležnostjo se je spominjamo članice Društva podeželskih žena Pod Gorjanci

GOZD IN DREVESNI ORJAKI

Območje občine Kostanjevica na Krki v njenem širšem okolju obkrožajo in varujejo na jugu z gozdovi poraščeni Gorjanci, s severa pa širni nižinski gozdovi Krakovskega gozda. Ti gozdovi so bili v preteklosti in so še danes gospodarsko in vsesplošno izredno pomembni ter znani po visoko vrednem lesu bukve in hrasta. Življenje in obstoj prebivalcev tega območja ter okoliških gozdov sta bila od nekdaj tesno povezana. Gozdovi naše nekdanje krajevine skupnosti spadajo pod brežiško gozdnogospodarsko območje, kamor je vključenih še pet krajevnih skupnosti. Skupno kar na 51 odstotkih teh zemljišč uspeva gozd, čemur lahko rečemo precejšnja gozdnatost. Na splošno na vegetacijo vplivajo razgiban relief in pestra matična podlaga ter stik predinarskih ter subpanonskih podnebnih tokov. Vegetacijska pestrost je izjemno velika, klima pa ugodna za rast dreves – gozda.

Drevesa so olesenele rastline, katerih steblo lahko doseže mogočen obseg in velike višine ter ga imenujemo deblo. Deblo nosi krošnjo, ki jo gradijo veje različnih starosti in debelin. Pri nekaterih drevesih raste deblo vse življenje v višino, pri drugih pa se razveji že kmalu nad tlemi v večje število enakovrednih poganjkov, ki nadomestijo vlogo glavnega debla. Les je zelo trd rastlinski material, ki je vzdržljiv in odporen na mraz ter daje lesnatim vrstam oporo in stabilnost. Pestre naravne danosti na tem območju so omogočile razvoj različnim gozdnim združbam in nastanek mnogoterih oblik gozdov. V hribovskih predelih prevladujejo bukovi gozdovi, ki so večinoma v svoji naravni podobi, marsikje pa je bukev zamenjala v določenem trenutku tržno zanimivejša smreka. Tudi gričevja preraščajo naravni bukovi in gradnovi (hrast graden) gozdovi, pomešani z belim gabrom. Beli gaber najdemo tudi v vseh nižinskih

KUHARJEV BELI GABER V ZABORŠTU
| FOTO HRVOJE ORŠANIČ

poplavnih gozdovih, kjer nastopa kot zvesti spremljevalec doba (hrast dob). Vsaka lesna vrsta doseže v odraslem obdobju svojo končno velikost. Nekatera drevesa, ki jim zagotovo lahko rečemo drevesni orjaki, so sestavni del gozdov okrog nas. Na Švedskem stoji drevo, ki naj bi bilo staro preko 1000 let, obseg njegovega debla pa je 14 metrov. Posavje se lahko pohvali kar z dvema rekorderjema: s prvim in drugim najdebelejšim hrastom dobom v Sloveniji ter z mnogimi drugimi drevesnimi orjaki. V Cundrovcu pri Brežicah se bohoti najdebelejši hrast dob v Sloveniji. Njegova veličina osupne in očara. Ocenjujejo, da je star približno 300 let. Hrast meri v višino skoraj 20 metrov, njegov obseg pa je 795 cm. Njegovo mogočnost dokazuje to, da ga komaj objame šest

otrok, ki se držijo za roke. Drevo je zdravo, njegova krošnja je zelo razraščena, le v deblu je opaziti nekaj sledi hrastovega kozlička. Na robu Krakovskega gozda – v Malencah pri Kostanjevici – uspeva drugi najdebelejši hrast dob v Sloveniji. Imenuje se Cvelbarjev hrast, star pa naj bi bil približno 350 let. Njegov obseg je več kot 700 cm, visok pa je okrog 30 metrov. Mogočno drevo je vitalno in vsako leto obilno s semeni. Spomladi leta 1983 je sneg odlomil debelejšo spodnjo vejo, iz katere si je lastnik naredil štiri prostorne metre drv. Nastala rana se lepo celi, kar kaže na veliko vitalnost velikana na robu gozda. Skupaj z Nujčevim hrastom v Gregovcih ob Sotli so bili trije najdebelejši slovenski hrasti ostanek obsežnih dobovih gozdov Krško Brežiškega polja. Hrast dob (znanstveno ime *Quercus robur*) je do 40 metrov visoko listopadno drevo iz družine bukvok. Ima široko, neenakomerno izoblikovano krošnjo, saj se deblo že zelo nizko nad tlemi razveji v mogočne veje. Kratkopecljati listi so globoko

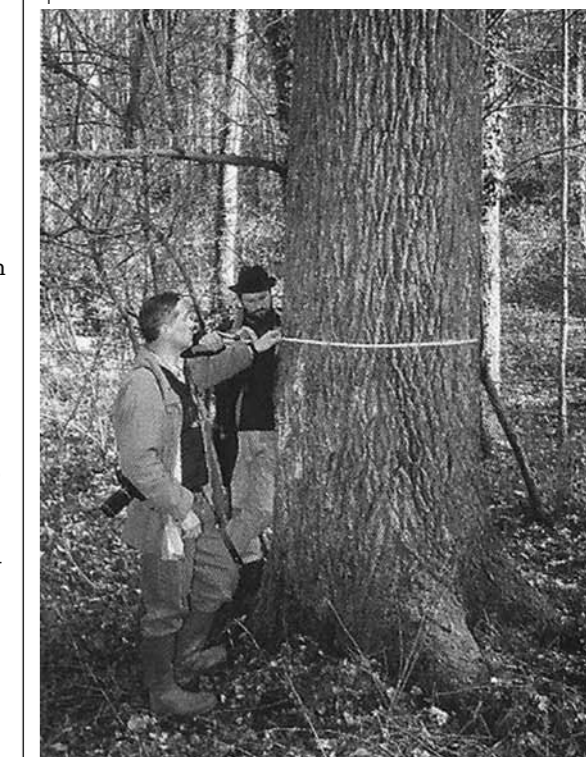
kršati, vsekakor pa niso simetrični. Na dnu listne ploskve, na prehodu v kratek pecelj, so pogosto izoblikovani ušestasti izrastki. Moški cvetovi so združeni v rumenkasto zelena mačičasta socvetja, ki mlahavo visijo z vej, kroglasti, rjavo obarvani ženski cvetovi pa so po dva do pet skupaj združeni v neopazna dolgopecljata socvetja na vrhu vej. 2 do 3 centimetre dolgi želodi visijo z vej na dolgih pecljih. Dob se pojavlja v listnatih in mešanih gozdovih, na nabrežjih voda in v dobravah. Dob je torej vrsta hrasta, ki uspeva na precej vlažnih tleh. Razširjen je po celi Evropi, razen na njenem skrajnem severu, najbolje pa uspeva na svežih, bazičnih tleh, še posebno na nižinskih področjih, kjer je podtalnica blizu zemeljskega površja. Dobro prenaša zmrzali, razmnožuje pa se izključno s semeni. Plod, želod, je hrana mnogim divjim živalim, v preteklosti pa so ga nabirali za hrano

CVELBARJEV HRAST
| FOTO HRVOJE ORŠANIČ

gojijo tako zaradi okrasne vrednosti kot zaradi čudovitega temno rdečega in trdega lesa, ki je zelo odporen proti škodljivim žuželkam, ki običajno napadajo les. V koreninah je snov juglon, ki zavira rast dreves v okolici. Les je anatomsko podoben lesu navadnega oreha, a je temnejši, bogato ožiljen in zato zelo cenjen v industriji pohištva zlasti za opaž. Izgubil je na vrednosti, ko so sredi 18. stoletja začeli uvažati mogan. V preteklosti so les črnega oreha uporabljali za orožje in puškina kopita, ker les ublaži sunke in protisunke, je zelo gladek in se ne razkolje. Raznolika krajina in visoka stopnja ohranjenosti narave na širšem območju občine Kostanjevica na Krki omogoča preživetje redkim in ogroženim vrstam ter rast tako imenovanih drevesnih orjakov, ki so stoletja rasli v sožitju z okoljem. Iz istega razloga je na skupni površini vseh gozdov izločenih šest gozdnih rezervatov. Spadajo med gozdove s posebnim namenom, kjer ukrepi niso dovoljeni. V njih je poudarjena raziskovalna funkcija in funkcija varovanja naravne dediščine. Več kot 70 % območja občine Kostanjevica na Krki, večinoma gozda, je zavarovanega kot območje Natura 2000 z namenom ohranjanja obstoječega stanja naravne krajine.

ČRNI OREH MALEM BORŠTU
| FOTO HRVOJE ORŠANIČ

domačim svinjam. Njegovo znanstveno ime izvira iz latinskih besed *quercus*, hrast, in *robur*, močan, trpežen les. Les doba je izjemno trd in odporen ter se da odlično obdelovati. Ima značilno svetlejšo in dobro vidno beljavo in temnejšo črnjavo. Sodi med gospodarsko izjemno pomembna drevesa, njegov les pa se uporablja za gradnjo plovil, sodov, stavbnega pohištva, pohištva, v gradbeništvu in za talne obloge. V naši občini najdemo tudi najdebelejši navadni beli gaber v Sloveniji. To je Kuharjev navadni beli gaber v Zaborštu z obsegom 470 cm in višino 15 m. Raste nad manjšim urejenim vodnim izviro. Drevo se postavlja s svojimi izjemnimi dimenzijami, z obliko debla, ki je močno nabrazdano, in s krošnjo, ki jo je oblikoval človek z obsekavanjem. Navadni beli gaber (znanstveno ime *Carpinus betulus*) je do 25, izjemoma 30 m visoko drevo. Do 5 cm široki listi imajo dvojno nažagan rob in 12–14 parov v listno ploskev močno vtisnjenih žil. Gaber je vetrocvetna vrsta, ki cveti konec aprila in maja. Moški cvetovi so združeni v dolge mačice, ki se aprila razvijejo iz cvetnih brstov na koncu lanskih poganjkov. Ženska socvetja so manjša in tanjša, razvijejo se na koncu poganjkov. Plodovi so združeni v nekakšne viseče klase, dolge do 15 cm. Gabrovina je ena najtrših in najmočnejših vrst lesa, ki pa je slabo obstojna. Poleg kurjave se uporablja za izdelavo klavirjev, delov pihal in lesenih delov različnih stikalnic. V kompleksu državnih gozdov Malega

Boršta (Zaboršt) v opuščeni drevesnici raste eden izmed najdebelejših črnih orehov v Sloveniji. Mogočni črni oreh v višino meri 35 metrov, v obsegu pa doseže skoraj 3 metre. Črni oreh (znanstveno ime *Juglans nigra*) spada v družino orehovk. Drevo zraste od 20 do 30 m visoko. Krošnja je okroglasto razrasla. Deblo je ravno, skorja je zelo temna in globoko razpokana. Listi so pernato deljeni z 10–20 suličastimi in na koncu zašiljenimi lističi (navadni oreh ima 7 do 9 lističev). Zgornja stran listne ploskve je gladka, spodnja pa dlakava. Cvetovi so enospolni, poženejo na isti rastlini. Oboji so drobnji in neočitni. Moški cvetovi so združeni v mačice, ženskih cvetov je le po nekaj skupaj v grozdastih socvetjih. Plod je koščičast sadež. Seme (oreh) ima olesenelo ovojnico in je obdano z olesenelim črnim ovojem ali lupino. Plodovi so posamični ali v parih in so bolj okrogli in manjši kot pri navadnem orehu. To drevo je med zadnjimi, ki se spomladi olistajo. Orehovci so bili v terciarju, predvsem pa v kredii, mnogo bolj pogostni in bolj razprostranjeni, kot so v današnjem času. Domovina črnega oreha so srednje in vzhodne Združene države Amerike. V Evropo so ga prinesli v 18. stoletju, ko je posebno mrzla zima uničila večino gojenih navadnih orehov v Evropi in je primanjkovalo lesa za industrijo pohištva. V številnih evropskih deželah je sajen v gozdnih nasadih, ker je hitre rasti in daje dober pridelek lesa. Pri nas je sajen posamično v botaničnih vrtovih in parkih kot okrasno drevo. Črni oreh

Hiške v Truškah in Šagra v Smokvici

Medtem ko se na plažah vzdolž jadranske obale preobily hrvatskih, slovenskih, nemških in italijanskih turistov bori za svoj kvadratni meter pod vročim poletnim soncem in nas brezosebni hoteli vabijo s ponudbami, v katerih je všteto v ceno vse razen pristnega stika s krajem letovanja, so se v Truškah odločili za povsem drugačen tip turizma. Spokojen in sproščen, ki poteši vsa čutila, medtem ko gostu na nevsiljiv način tolmači kulturno dediščino kraja. Ker je skozi Kozlovičevo domačijo prešlo že veliko generacij, je teh zgodb ogromno. Mateja Hrvatini Kozlovič, vodilna sila mlade hišne generacije, je tem zgodbam znala prisluhniti z veliko občutljivosti in smisla. Kombinacija hišne (kot tudi lokalne) dediščine ter Matejine zagnanosti, drznosti in mladostne energije, ki omogoča pogum za nekonvencionalne pristope, je v letošnjem juniju obrodila sadove. Že obstoječi ponudbi turističnih sob in apartmaja v zadnjem času delajo družbo tri ljubke montažne hiške. So v neposredni bližini vinograde, sadovnjaka in nasada oljk, od koder se razprostira čudovit razgled na tržaški zaliv. Po zunanjem videzu spominjajo na istrske hiše iz preteklosti; imajo značilno dvokapnico, polna

polkna oz. škura (zavetje pred burjo), streha je prekrita s starimi korci oz. kopami, okrog vrat in oken so imitacije jert, vsi zidovi, potke in ognjišča pa so zgrajeni z istrskim kamnom. Fasada je groba, značilna za hiše po 2. svetovni vojni, in tudi barve hišk so kopije barv, ki se nahajajo na starih hišah v okoliški vasi (Jurasi). V notranjosti pa jih krasi avtentično istrsko pohištvo iz začetka prejšnjega stoletja. Gre za projekt, ki je inovacija na področju turističnih nastanitev in za katerega je lastnica prejela priznanje „Snovalac“ pod okriljem Slovenske turistične organizacije, hkrati pa je plod strokovnega sodelovanja s Pokrajinskim arhivom Koper, Pokrajinskim muzejem Koper in strokovnih srečanj z etnologom dr. Janezom Bogatajem. „Hiške so poimenovane po šavrinkah, dekletih in ženah, ki so od konca 19. stoletja pa vse do šestdesetih let prejšnjega stoletja zaradi velike revščine hodile v Trst prodajati kmečke izdelke, kasneje pa tudi tihotapile, da so lahko preživele svoje družine. Ena izmed njih je bila tudi moja nona,“ še pove Mateja. Hiškam je ime Jajčarica, Kruharica in Mlekarica. V vsaki hiški so predstavljene posamezne zgodbe, na panojih pa je orisana zgodovina tedanjega

ZUNANJOST HIŠK V TRUŠKAH
| FOTO KAREN MACHER NESTA

časa. Osebni pečat hišk poudarjajo specifični predmeti: v hiški mlekarice nas tako pričaka kangla za mleko, v hiši jajčarice stara košara, v hiški krušarice pa plenjer. Strokovne opise bo v sodelovanju z muzejem dobilo tudi pohištvo, s katerimi so hiške opremljene, tako ima obiskovalec občutek, kot da je v muzeju, vendar s to razliko, da lahko tukaj vse te predmete pri svojem bivanju tudi uporablja. Za razliko od običajnega turizma, večinoma usmerjenega v ceneno potrošnje, gre pri Kozlovičevih tudi za sožitje domačinov in turistov. Pred hiškami, kjer so lesene mize in klopi ter ognjišče z istrskim kamnom, v sodelovanju z okoliškimi kmeti, vinogradniki in oljkarji potekajo priložnostni družabni večeri. Lokalni ponudniki tako dobijo priložnost, da predstavijo izdelke, svoje delo ter istrsko kulinarčno tradicijo nasploh. „Prav tako si lahko gostje pri nas na vrtu sami naberejo solato, zelišča in zelenjavo, kar jim poleg užitka ob nabiranju omogoča, da spoznajo tipične rastline istrskega okolja. Jeseni bomo organizirali skupno trgatve in obiranje oljk, za zajtrk pa jim ponujamo košarico iz samih domačih dobrot: kruh, marmelade, jajca, sire in preostale domače jedi. Po predhodnem naročilu lahko gostom kosilo ali večerjo pripravimo tudi sami, sicer pa lahko vse dodatne informacije najdejo na www.hiske.si.“ Hiške so vsekakor primerne za ljudi, ki se izogibajo množičnemu turizmu in za svoje počitniške užitke izbirajo okolja, ukrojena po meri človeka. Za tiste, ki vedo, da so najboljše stvari v življenju skrite v podrobnostih, in jim hkrati ne manjka vsaj kanček pustolovskega duha – hiške namreč nimajo elektrike, kar pomeni popolno odsotnost brezžičnih povezav, LCD-zaslonov, satelitskih krožnikov in ... no, mobilni telefon si še zmeraj lahko napolnite v "repciji". V hiškah in na urejenih sprehajalnih in razgibanih kolesarskih poteh, speljanih ob travnikih, gozdovih in kmetijah, ki tvorijo vinsko cesto, pa si boste dodobra napolnili psihofizične baterije. Vsekakor izvrstna alternativa mnogim tako pogosto prevelikim, preveč načičkanim in sploh pre-turističnim objektom, kamor žal (pre)pogosto spadajo tudi

turistične kmetije. Vredno obiska, pa tudi posnemanja. Z občutkom, seveda. Poleg kulinarčnih dobrot, "šavrinskih" hišk, poti in bližine morja pa obiskovalce vasi slovenske Istre v tem času razveselijo tudi tradicionalne veselice – šagre, kjer lahko poblize spoznamo šege in navade pravih Ištrijanov ter okusimo tipične dobrote. Udeležili smo se Šagre kur en bot v Smokvici, tipični istrski gručasti vasi v bližini Truš, ki stoji na samem kraškem robu, vendar ji kljub temu "pripada" sredozemska klima. Osrednjo zanimivost Smokvice predstavlja Bržanova domačija, ki je izjemno lep primer istrske vaške arhitekture, njena posebnost pa je devet portalov, ki povezujejo vso domačijo. Pred nekaj leti so prebivalci te skoraj izumrle istrske vasice združili moči in s pomočjo uspešne prijave na razpise za evropska sredstva obudili kulturno-naravno dediščino kraja: "Po drugi svetovni vojni je v Smokvici živel 240 prebivalcev, nato pa so se začeli izseljevati. Vaščani so si poiskali delo v mestu, kmetijstvo in s tem tudi nasadi fig pa so tako vedno bolj nazadovali. Potem pa smo se odločili za ponovno oživljanje starih običajev in nasadili okoli 250 sadik fig, ki pa še

vedno niso v polni rodnosti. Danes v vasi živi le še 35 prebivalcev, skoraj vsi pa so včlanjeni v društvo," je povedal Peter Babič, organizator Šagre, ki je pravzaprav dan istrske fige. Dogodek je organiziran ob dnevu svete Marije Magdalene, zavetnice vaške cerkve. "To tradicionalno praznovanje že nekaj let organizira domače društvo za vsestranski razvoj vasi in takrat domačini pripravijo izvrstne figove sladice. Ravno po figi naj bi vasica dobila tudi ime Smokvica ali Figarola," je še povedal Babič. Figa je bila v teh krajih že od nekdanjega glavni sadež, sadili pa so jo po robovih obdelovalnih polj. Na občinskem prazniku društvo že nekaj let sodeluje s stojnico, na kateri ponujajo domače slaščice iz fig, vsako leto pa skuhamo tudi domačo figovo marmelado. Figovo omako ponudijo celo z ombolo (svinjskim mesom) in polento, najbolj priljubljena pijača večera pa je seveda figov liker. Šagra poteka vsako zadnjo soboto v juliju, začne se v popoldanskih urah ter odvija vse do jutra naslednjega dne. Posebnost šagre je tudi ta, da se nastopajoči ne predstavijo le na glavnem odru, pač pa se „sprehajajo“ po vasi navzgor in navzdol, kar prireditvi daje privlačen ulični

pridih. Posebno vzdušje med kamnitimi hišami se "zgodí" ob 23. uri, ko po vsej vasi ugasnejo luči, prižgejo pa se baklje in farali (petrolejke). Gospodinja takrat med obiskovalce razdelijo velike količine domačih slaščic, katerih skupni imenovalac je seveda – figa. Tistim najbolj vztrajnim, ki jih ni malo, ob šesti uri zjutraj postrežejo kafe, ob sedmih pa istrski zajtrk. Po besedah Babiča se v društvu trudijo ohranjati stare šege in navade, hkrati pa želijo ohraniti videz vasi. Izogibajo se komercialni ter cenovnosti in na prireditvi dajejo poudarek etnologiji, folklori, domačim jedem in kakovostnim izdelkom. Ker je veselica ekskluzivna, jim dodatna sredstva za izvedbo prireditve pridejo prav, zato zaprejo vaško cesto in obiskovalcem zaračunajo 5 evrov vstopnine, pa se jih kljub temu vsako leto zbere okrog 3000. | JANA DRAŠLER

Cesta vas vodi mimo vasi Vanganel, Babiči in Marezige, kjer na krožnem križišču zavijete desno in se peljete vse do okrepevalnice Truške, ki je na vaši levi.

OKUSNO UREJENA NOTRANJOST
| FOTO KAREN MACHER NESTA

JERNEJ IN SIMON DRŽAVNA PRVAKA V ODBOJKI NA MIVKI ZA MLADINCE DO 18 LET

Jerneju Tomazinu in Simonu Koširju je uspel veliki met. Osvojila sta naslov državnih prvakov v odbojki na mivki za mladince do 18 let. Že večino priprav v spomladanskem delu je bilo osredotočenih na državno prvenstvo v odbojki na mivki, znojenje na igriščih na mivki ob reki Krki tako ni bilo zaman. Dobro formo iz dvoranske odbojke je bilo treba ohraniti in še nekoliko dvigniti. Treba se je bilo tudi prilagoditi igri na mivki, kjer je tehnika nekoliko drugačna, spremeni pa se predvsem taktika, saj sta v polju le dva igralca, igrišče pa je velikosti 16 m x 8 m (velikost igrišča v dvoranski odbojki, kjer igra 6 igralcev za eno moštvo, je 18 m x 9 m). Vse to je bilo do tekomovanja storjeno tako, kot je potrebno. Nato pa je v soboto, 9. 7. 2011, sledil trenutek resnice. Pomerilo se je 22 moštev, odigranih je bilo kar 46 tekem. In kako je potekalo tekmovanje za naša dva šampiona? Najprej sta odlično odigrala dve tekmi in gladko zmagala z izidom 2:0. V tretjem krogu sta pokazala nekaj slabosti in izgubila s kasnejšima finalistoma s končnim izidom 1:2 (10:12, 13:11, 10:20). Sledila je borba v repasažu, kjer pa je treba za uvrstitev v polfinale zmagati vsa nadaljnja srečanja. Tako se je tudi zgodilo.

PODELITEV MEDALJ | FOTO ERVIN FELICIJAN

Po vrsti sta premagala dvojice Šarič/Javornik 2:0 (12:3, 12:6), Zidar/Donik 2:0 (12:6, 12:8) in Primec/Dukarič 2:0 (12:10, 12:9). Po napornih tekmah se je bilo treba pripraviti na ključni tekmi, časa za počitek pa ni bilo prav veliko. Vseeno se je Nejcu in Simonu uspelo dovolj spočiti in se taktično pripraviti na nasprotnika. Zmaga v polfinalu je prinašala najmanj drugo mesto v državi, zato je tekma imela še dodaten naboj. Že sam potek je dal slutiti, da bo za zmago treba unovčiti vse znanje in spretnosti, ki jih premoreta. Prvi

set sta zmagala Nejc in Simon, drugi je pripadel dvojici Vrhunc/Bogataj, sledil je odločilen tretji niz, ki se je končal v korist naših igralcev. Veselje ob zmagi v polfinalu 2:1 (12:10, 8:12, 12:9) je bilo veliko, vendar kratkotrajno. Šele takrat je bilo jasno, da sta si priigrala veliko priložnost, da postaneta državna prvaka. Ponovno sta se pomerila s tekmovalcema, s katerima sta v predtekmovanju izgubila. Nanju sta se temeljito pripravila, skušala sta se prebiti skozi napake, ki sta jih storila v prvem medsebojnem srečanju, ter še enkrat najti prednosti, ki jih imata pred nasprotnikoma. Začela se je odločilna tekma dneva in to povsem po naših željah. Prvi set je pripadel Nejcu in Simonu, tudi potek drugega je kazal na velik uspeh. Na poti do naslova je padla še zadnja ovira, premagana sta bila tudi Drobnič in Vidmar s končnim rezultatom 2:0 (12:8, 12:9). Sledilo je nepopisno veselje in praznovanje naslova državnih prvakov. V nedeljo, 10. 7. 2011, smo imeli v konkurenci mladincev do 20 let ponovno svoje predstavnike. David Čuk in Jernej Tomazin, ki sta nas zastopala že v soboto, sta svoje znanje in sposobnosti preizkusila s 15 ekipami iz vse

ZAKLJUČNA ŽOGA | FOTO ERVIN FELICIJAN

Slovenije. Kazalo jima je zelo dobro, saj sta prvo tekmo gladko dobila z izidom 2:0 (12:9, 12:5), nato pa klonila proti najboljši dvojici tekmovanja Brulec/Turk z 1:2. V repasažu sta najprej slavila z 2:0 (12:5, 12:6) proti paru Primec/Dukarič, v borbi za polfinale pa izgubila z 0:2 (8:12, 8:12) proti dvojici Klobučar/Knuplež. Zasedla sta končno 7. mesto, kar je prav tako izjemen uspeh. Naslov državnih prvakov in 7. mesto sta izida, ki dajeta vsem igralcem in trenerjem veliko veselja in hkrati tudi motiva za nadaljnje ukvarjanje z odbojko. Trudili se bomo še naprej, da se poleg užitkov, ki jih doživljamo ob igranju odbojke, kosamo tudi z ekipami iz vse Slovenije tako v dvoranski odbojki kakor tudi v odbojki na mivki.

| ERVIN FELICIJAN

TAKOJ PO ZMAGI | FOTO ERVIN FELICIJAN

FOTO MARTIN KASTELIC

JAPETIČEV POHOD V SAMOBORU

Hrvaški planinci nas vsako leto vabijo na tradicionalni pohod iz Samobora v Žumberačko gorje. Izhodišča so vsako leto različna. Ravno tako čas hoje, običajno hodimo 5 do 6 ur. V nedeljo, 15. 5. 2011, ob 8. uri smo se zbrali v Kostanjevici na Krki. Vremenska napoved ni bila najboljša, vendar nas to ni zadržalo. Šest planincev se je pripeljalo na štartno mesto Smerovišče blizu Samobora. Tu nas je pričakal naš kolega planinec Aco, večkrat se nam je pridružil tudi na naših pohodih. Začelo je močno deževati, tako da smo imeli pomisleke glede udeležbe pohoda, vendar smo se na spodbudo domačinov, ki so nas prisrčno sprejeli, tudi mi

pridružili preostalim pohodnikom. Skupaj smo šli v smeri Gostišča Sv. Bernard, kjer smo imeli krajši postanek. Domačini so nas počastili s pecivom, z žganjem in s čajem. Od tod smo nadaljevali pot čez gozd Velikega Lovnika proti Draganošu. Večji del poti je močno deževalo. Prišli smo do cilja, planinskega doma Šoičeva koča (385 m). Včasih je bila koča namenjena postaji gozdne železnice, ki je služila transportu lesa proti Samoboru. Danes služi za štart vseh poti, posebno na Veliki dol, Oštrc, Lipovec – grad, Japetič, Sv. Bernard, Koretiče in Noršič Selo. V koči je bil zaključek pohoda, bon, ki smo ga dobili, ko smo plačali štartnino,

smo porabili za toplo malico, pijačo smo morali kupiti, tudi evri so bili dobrodošli. Bili smo presenečeni glede visokega števila udeležencev, približno 70 jih je vztrajalo na pohodu. Lepo število za slabo vreme, s tem pa tudi stiska s prostorom v koči. Hrvaški kolegi so se povsneli s pesmijo, himno »Pjesma Samoborskih planinara«, tudi nekaj slovenskih pesmi smo skupaj zapeli. Posameznikom so podelili priznanja za večkratno udeležbo pohodov, med njimi je priznanje prejelo tudi naše planinsko društvo. Konec dober, vse dobro. Še enkrat smo skupaj s hrvaškimi kolegi dokazali, da je druženje uspešno tudi pri pohodih, tukaj ni političnih ovir. Tudi to je pokazatelj, kakšni bi morali biti sosedski odnosi, odnosi med državami, seveda nenazadnje odnosi med ljudmi različnih narodnosti. *Planinski pozdrav!* | FRANC ŠTOKAR

FOTO MARTIN KASTELIC

POIŠČIMO ZDRAVJE V KOZARCU VODE

Voda je življenjskega pomena za vsa živa bitja. Je absoluten pogoj vsega življenja na zemlji. Iz nje je nastalo vse, kar je na tem planetu. Voda je osnova človeka. Človek je sestavljen iz petdesetih trilijonov celic in vse se oskrbujejo z vodo. Človeški zarodek vsebuje kar 80 % vode, ob rojstvu vsebuje telo več kot 70 %, po 70. letu le še 45 % vode. V odrasli dobi je količina vode v organizmu odvisna od preskrbe z vodo in življenjskega sloga. V zrelem življenjskem obdobju je sposobnost zadrževanja vode v tkivih slabša, zato je njeno načrtno pitje tedaj še toliko bolj pomembno.

KAKO JE VODA RAZPOREJENA V TELESU:
LIMFA IN SLINA: 94–96 %
KRI: 90 %
MOŽGANI, PLJUČA: 80 %
MIŠICE: 75 %
JETRA: 70 %
KOSTI IN ZOBJE: 10–13 %.

Naše telo premore zapletene mehanizme, ki preprečujejo izsušitev. Če njegovih opozorilnih znamenj ne poznamo ali ne upoštevamo, se lahko zgodi, da telo ne bo več normalno delovalo. Nešteto krat smo slišali, da je treba piti veliko vode, vendar kljub številnim opozorilom veliko ljudi tega nasveta ne upošteva, čeprav je voda ključnega pomena za naše zdravje, počutje in postavo.

Voda se v našem telesu zamenja približno v petih tednih. Potrebuje jo za delovanje vseh

življenjskih funkcij. Delovanje vsake celice je odvisno od zadostne količine vode:

- je osnova za slino in želodčno kislino, brez katerih je prebava onemogoča,
- oskrbuje celice s hranili,
- odstrani strupene odpadke iz različnih delov telesa ter jih prenese v jetra in ledvice, od koder se izločijo,
- vpliva na gostoto telesnih tekočin,
- omogoča izločanje strupov iz telesa,
- sodeluje pri razgradnji maščob,
- rast ali obnavljanje celic na potekata brez vode,
- zagotavlja celicam obliko in čvrstost,
- sodeluje pri uravnavanju telesne temperature, saj voda odlično prevaja telesno temperaturo, jo zbira in transportira po telesu ter ohranja telesno temperaturo stabilno,
- ohlaja telo z izparevanjem tekočine iz pljuč in s površine kože ter tako preprečuje pregretje telesa,
- v obliki sklepne tekočine in sluzi voda maže sklepe in tako deluje kot odlično mazivo,
- v nekaterih primerih (v očeh, hrbtenjači) pa celo ščiti celice pred poškodbami,
- je odlično topilo za vitamine, minerale, sladkor in druge molekule, ki jim raztopljenim omogoča prehod po telesu,
- sodeluje kot medij pri biokemičnih reakcijah, zato je voda deloma tudi reaktant,
- velike molekule, kot so polisaharidi, maščobe in beljakovine, s pomočjo vode razpadejo v manjše molekule, ki jih telo lahko uporabi,
- telesne beljakovine in en-

cimi bolje delujejo v bolj redkih raztopinah, zato so dehidrirani ljudje počasnejši,

- je glavno odvajalo in varuje pred zaprtjem,
- redči kri in preprečuje nastajanje strdkov v obtoku.

Pomanjkanje vode v telesu – dehidracija

Negativni učinki pomanjkanja vode so za organizem lahko blagi, zelo neprijetni, končna posledica dehidracije pa je smrt. Velika težava je, ker ljudje večinoma ne prepoznavamo potreb telesa po vodi.

Številni strokovnjaki trdijo, da je danes večina ljudi kronično dehidrirana, čeprav se tega ne zaveda. Vodo pijemo le takrat, ko občutimo žejo. Žeja pa je že znak dehidracije, ki se pojavi šele, ko je telo že zelo izsušeno.

In kako se naše telo odzove, če ne uživamo dovolj vode?

Če v telo ne vnašamo dovolj vode, nastanejo motnje, metabolizem se upočasni, mišice so tanjše, ohlapnejše, šibkejše, slabša je mišična napetost. Vsako dolgotrajnejše pomanjkanje vode v telesu se sčasoma razvije v bolezen. Telo ima sicer za vodo svoj varčevalni sistem, ki pa lahko vztraja le določen čas. Vodo najprej dobijo možgani, potem šele preostali organi.

Blaga dehidracija se pojavi, še preden sploh občutimo žejo. Samo 1–2 odstotno znižanje vode v našem sistemu povzroči blago dehidracijo, ki se kaže kot utrujenost, izčrpanost, kratkoročni

spomin, glavobol, otežuje logično razmišljanje, zmanjšuje koncentracijo. Urin je temnejše barve in ima močnejši vonj. Če telo izgubi 2 litra vode smo žejni in manj hodimo na vodo. Pri do 4 litrih izgube se pojavi močna žeja, hujšanje, slabost, bledica, suha usta, razdražljivost.

Tipičen alarmni znak, kakršnega daje telo ob pomanjkanju vode, je znižan krvni pritisk, kar občutimo kot omotico, lahko pa pride do odpovedi ledvic, možganske kapi, srčnega infarkta. Že manjša dehidracija povzroča upad psihofizičnih sposobnosti, zmanjša se sposobnost obvladovanja stresa, poveča se razdražljivost, poviša se telesna temperatura, kar pa še povečuje nadaljnjo izgubo vode iz telesa. Če je izgubimo več kot 5 litrov, je naše telo apatično, nesposobno psihičnega in fizičnega dela. Kadar telo izgubi 15 odstotkov vode, nastopi smrt.

Dehidracija je pogosto med vzroki vnetja sklepov, bolečine v križu in vratu. Voda deluje kot mazivo. Če v hrustancu v sklepih manjka voda, se delež poškodb v sklepu povečuje, sčasoma pa se sklep zato povsem deformira in močno boli. Še posebno je pri pomanjkanju vode v telesu prizadeta hrbtenica, saj v medvretenčnih sklepih in njihovih ploščicah voda ne deluje le kot mazivo, ampak nosi 75 odstotkov telesne teže.

Kako preprečimo dehidracijo?

Da bi preprečili dehidracijo telesa, moramo telesu zagotavljati redno količino vode. Uživanje zadostnih količin vode je najpomembnejši vir zdravega življenja. Z leti pride do oslabiljenega občutka žeje, zato je potrebna večja pozornost za zadovoljiv vnos vode.

V normalnih razmerah potrebuje človeško telo dnevno dva do tri litre vode. Precej več ob višjih temperaturah in večjih fizičnih naporih. Potrebe telesa po vodi so odvisne od temperature, stopnje

dejavnosti, funkcionalnih izgub, kadar veliko govorimo, presnovnih potreb in starosti. Tudi bolezenski proces vpliva na povečano potrebo po vodi. Dolgotrajne driske povzročajo izgubo velike količine vode in zelo pomembno je ustrezno nadomeščanje, da preprečimo dehidracijo. Zaradi pomembnih funkcij, ki jih omogoča v telesu, lahko človek brez vode zdrži največ 10 dni, brez hrane pa več tednov.

Izgubljeno telesno tekočino in minerale je priporočljivo nadomestiti z navadno vodo iz pipe, s čajem in svežimi sadnimi sokovi. Gazirane pijače so slaba usluga telesu, čeprav so nekateri dobesedno odvisni od njih. Večje težave lahko nastopijo, kadar nam vode primanjkuje dlje časa. Pozorni bodimo tudi na količino popite vode, kadar uživamo kofeinske pijače, alkohol in sladkor, saj ti odvajajo vodo iz telesa in jo moramo ustrezno nadomestiti. Priporočljivo jo je piti pred obroki in ne med njimi ali po njih, ker redči prebavne sokove in s tem upočasni prebavne procese. Tudi v večjih, pretiranih količinah je voda lahko škodljiva in nam lahko povzroči glavobol, krče in zmedenost. Vodo izgublamo iz telesa na več načinov, in sicer z urinom, blatom, s potenjem in z dihanjem. Količina tekočine, ki jo izgubimo s potenjem in z dihanjem, je odvisna od temperature okolja. V vročih dneh s potenjem izgubimo tudi do 2,5 litra vode dnevno, običajno pa znaša do pol litra dnevno. Vodo izgublamo tudi z dihanjem, približno 3 decilitre na dan.

Redno pitje vode poveča zbranost, krepi odpornost proti boleznim, pripomore k večji psihični in telesni kondiciji, boljšemu videzu in lepši koži. Zaradi vode bolje spimo, deluje pa tudi antistresno in ne redi.

Voda in telesna teža

Raziskave so pokazale, da je 30 % ljudi pretežkih, ker ne vedo, kdaj so žejni, in ne ločijo med lakoto in žejo. Tisti, ki so za najpogostejšo pijačo

začeli uporabljati vodo, so shujšali od 15 do 20 kg. Izguba telesne teže z rednim pitjem vode je trajna. Umetne brezalkoholne pijače ne le da niso zdrave, vsebujejo tudi veliko umetnih barvil, arom in kalorij, s katerimi povečujemo telesno težo.

HRANILNA VREDNOST KOZARCA vode (2,5 dl):
KALORIJE: 0
PROTEINI: 0
OGLJIKOVI HIDRATI: 0
SKUPNE MAŠČOBE: 0
VLAKNINE: 0

Uvedimo dnevni obred pitja vode:

- kozarec vode spijmo zjutraj na tešče, pred zajtrkom, pred kosilom, pred večerjo in pred spanjem,
- med obroki pijmo vodo po požirkih,
- zelo dobro je, da je voda shranjena v steklenici, saj tako lahko spremljamo, koliko smo je popili,
- v povprečju naj odrasel človek nadomesti izgubljeno tekočino: 1,5–2 litra z vodo in 8 dcl s hrano (juha, zelenjava, sadje),
- tudi za otroke velja, naj pijejo vodo, in ne koka-kole ali ledenih čajev!,
- piti je treba, četudi nismo žejni,
- zdrava voda mora biti vedno na voljo,
- če čutite znamenja srčnega ali ledvičnega popuščanja, ki se kažejo v obliki oteklina na različnih delih telesa, zlasti v nogah, morate biti pozorni na količino popite in izločene tekočine.

| DAMJANA GRUBAR

<http://www.tosemajaz.net/si/clanki/594/detail.html>

http://vsi-zdravi.org/index.php?option=com_content&task=view&id=66&Itemid=68

<http://www.algea.si/blog/6565/>

<http://www.viva.si/Zdravna%20Din-prehrane/1067/Zdravje-v-kozarcu-vode>

DOBRODOŠLI V ŠPANJI

Avgusta lani sem se s prijatelji odpravila na izlet po Španiji. V zgodnjih jutranjih urah smo iz Ljubljane z avtom odrinili proti Italiji na manjše letališče in od tam poleteli proti Rawsu. Raws je manjše mesto v Španiji, ki je približno tri ure oddaljeno od Barcelone. Znano je predvsem po tem, da je rojstno mesto največjega španskega arhitekta Antonia Gaudija. Na letalu smo ugotovili, da poleg nas sedi Slovenec. Marko je tako kot mi potoval v Barcelono, ki jo je poznal kot lasten žep, za povrh vsega pa je fant še odlično govoril špansko! Na potepih po Barceloni nam je bil v veliko pomoč s poznavanjem španščine pa tudi Barcelone same.

ČUDOVITA BARCELONA

Barcelona je najbolj kozmopolitansko špansko mesto. Leži na severovzhodu države, ob Sredozemskem morju. Z 1,59 milijona prebivalcev je drugo največje špansko mesto in prestolnica Katalonije, ene izmed španskih „pokrajin“, ki se že desetletja bori za neodvisnost. Govori se, da je Barcelona poimenovana po priimku Hannibalovega očeta, Hamilcarja Barce. Barcelona je postala bogato mesto zaradi ostankov razpadlega muslimanskega Kordobskega kalifata v enajstem stoletju. Ko je Ramon Berenguer IV. v 12. stoletju vzel za ženo Petronillo, dedinjo Aragonije, in združil obe kraljestvi, se je začela zlata doba Katalonije. V vojni za španski prestol na začetku 18. stoletja se je Barcelona postavila na napačno stran, kar je imelo zanjo hude posledice. Zmagovalec in naslednji kralj, Felipe V., je razpustil katalonski parlament in zgradil ogromno trdnjavo, imenovano Ciutadella, iz katere je lahko nadziral celotno Barcelono, ter prepovedal pisanje in poučevanje v katalonskem jeziku. Šele tri leta po smrti generala Franca (leta 1975) je nova španska konstitucija ustanovila av-

tonomno skupnost Katalonijo z glavnim mestom Barcelono. Katalonski parlament ima moč na področju kmetijstva, turizma, lokalne samouprave in trgovine. Prva znamenitost, ki sem jo videla v Barceloni, je bila najbolj znana ulica v Španiji, La Rambla. To je drevored, narejen za pešce in kolesarje, posejan z mnogimi prodajalnami ob strani. Rambla je tudi mesto za takšne ali drugačne obrti. Tu lahko vidimo ogromno uličnih umetnikov; pantonimikov, imitatorjev, pa tudi prodajalk ljubezni. Kolikor je ulica polna dobrih presenečenj, lahko sami doživite tudi kakšno posebej slabo. La Rambla je namreč znana tudi po roparjih, ki so zaradi vsakodnevnih gneče zelo uspešni. Če hodite po Rambli in gledate naokoli, boste zagledali eno izmed največjih in najlepših tržnic v Barceloni. Naša skupinica je na tržnico De la Boqueria prišla malo pred zaprtjem. Marko, naš „vodič“ po Barceloni, nam je povedal, da je ob tej uri nemogoče tržnico videti v celoti, saj je večina prodajalcev že odšla. Sam prostor je glasen, prodajalci kričijo vsepovprek in skušajo prodati še zadnje izdelke za tisti dan. Zaradi omamnega vonja z nekaterih stojnic s hrano in praznih želodcev smo se odločili, da bomo poskusili značilno špansko hrano. Ni je bolj španske od španske omelete, imenovane tudi krompirjeva pita. Že ime pove, da je jed narejena iz krompirja, narezanega na rezine, ki ga skupaj z na drobno narezano čebulo popražimo na olju. Nato dodamo stepena jajca in počakamo, da se naredi omeleta. Na koncu jed zapečemo še v pečici, da dobi značilno zlatorumeno barvo. Ker je jed sama po sebi zelo dolgočasna, je dobro dodati še kakšno zelenjavo. Naslednji dan dopoldne smo se odpravili proti eni izmed največjih svetovnih znamenitosti, ki jo premore Barcelona, parku Güell. Park je imel dobil po grofu Eusebiju Güellu, ki je leta 1900 kupil hrib,

na katerem danes stoji znameniti park. Güell je najel Antonia Gaudija, velikega španskega arhitekta, da bi mu uredil miniaturno mesto vrtov, prepleteno z miniaturnimi hiš bogatih meščanov. Gaudi je tu ustvaril veliko potk, cestic, brvi in trg, ki je obdan z eno klopjo. To je najdaljša klop na svetu, prekrita z majhnimi različnimi kamenčki, ki dajejo vtis mozaika. Park leži tako visoko, da lahko na določenih točkah vidimo celotno Barcelono. Zanimivo je, da je trg narejen tako, da se z njega vidi Sagrada Familia oziroma katedrala ubogih, Gaudijev zadnji projekt. Sagrada Familia je najbolj obiskana znamenitost v Španiji. Podatek, da jo gradijo že stoletja in da še desetletja ne bo dokončana, jo navdaja s skrivnostnostjo, zato jo mnogi sodobni avtorji vključujejo v svoja literarna dela. Zaradi ogromne množice turistov, ki so čakali za vstop v to čudovito cerkev, smo se s prijatelji odločili, da Sagrade familie ne bomo videli od znotraj. Po tem, ko smo videli park Güell in Sagrado familio, nas je začel zanimati Antonio Gaudi. Da bi izvedeli več o njegovem delu, smo odšli v Caso Batllo. Hiše ni mogoče zgrešiti, saj se že po zunanosti razlikuje od drugih. Gaudi je njeno fasado skušal narediti v obliki valov, saj je imel zelo rad morje. Prav tako so mu bile všeč barve morja, od barv globin do barv plitvin, torej vsi odtenki modre. Notranost hiše je prav tako izdelana do potankosti. Ko si v hiši, imaš občutek, kot da si v morju. Zanimivo je, da ima hiša na strehi križ, pod katerim piše I.H.S. in je obrnjen proti Sagradi familii, v kateri je veliki španski arhitekt tudi pokopan. Vstopnina za odrasle znaša 16,50 eur, za študente in upokojece pa 14,25 eur. To je bila ena izmed najdražjih vstopnin na našem izletu, a hkrati je bila ta znamenitost tudi ena izmed najlepših.

OPEVANA GRANADA

Po štirih dneh, ki smo jih preživeli v prestolnici Katalonije, smo se odpravili na jug, do Granade. Odločili smo se, da pri 39 stopinjah s 15 kilogrami na ramenih ne bomo hodili peš, ampak se bomo do hostla peljali z avtobusom. Na postajališču smo kar naenkrat uzrli številko našega avtobusa, natančneje minibusa. Kmalu za tem, ko je voznik speljal, smo vedeli, da te vožnje ne bomo nikoli pozabili. Z nahrbtniki smo stali na avtobusu, ki je v skoraj navpičen hrib, poln ostrih ovinkov, peljal 90 km/h. Za povrhu pa je vsake toliko časa močno zavrl in se ustavil sredi hriba, kjer je stal semafor! Poleg močnega oprijemanja za sedeže smo kmalu ugotovili, da postajališča niso označena. In kje naj izstopimo? Naše zaskrbljene obraze je opazila tudi potnica, ki nam je pomagala. Zanimivo je bilo, da tudi ona ni vedela, katera je postaja, kjer smo na koncu srečno izstopili.

Granada je ime dobila po hribu, kjer danes stoji njena največja turistična atrakcija, Alhambra. Drugače pa je granada tudi špansko ime za granatno jabolko. Tako kot Cordoba in Sevilla je bila tudi Granada v srednjem veku del muslimanske države. Po padcu Cordobe in Seville je Granada postala neodvisen emirat, ki ga je ustanovil kralj Mohammed Ibn Yusuf ben Nasr. Nasridsko kraljestvo se je raztezalo od Gibraltara do Almerije, obsegalo je vso Andaluzijo. Nasridski kralji so tu vladali 250 let in Granada je v tem času postala eno izmed najbogatejših mest. Vse do leta 1482 je bila muslimanska država, nato pa so rimokatoliške čete prodrle v Granado in jo zavzele. V 17. stoletju so bili vsi judje in muslimani pregnani. Eden največjih spomenikov iz muslimanskega časa je palača Alhambra, kar v arabščini pomeni rdeči grad. To je utrdba iz 9. stoletja, ki je svoje zlate čase doživela v 13. in 14. stoletju pod dinastijo Nasridov. Utrdba je bila sprva mišljena

umazana, a je bila hkrati zelo polna. Po tleh je bilo umazano in polno cigaretnih ogorkov, nad šankom pa je visel znamenit španski pršut, imenovan Jamon. Kasneje sem izvedela, da v Španiji velja, da je dobro, če je čimbolj umazano. Kjer se nahaja veliko ljudi, je zagotovo dobra hrana in pijača. Naš prigrizek je bila zelo okusna majhna paella. Če potujete po Španiji in ste zelo lačni, so tapas prava stvar za vas. Ponavadi so zastoj, v specializiranih tapas gostilnah, v kakršni smo bili mi, pa jih dobite že za 3 evre. Ker nismo jedli (tapas namreč niso samostojna jed), smo morali stati. Med špansko državljansko vojno je bilo ubitih kar 4000 prebivalcev Granade, ki so bili liberalno usmerjeni, med njimi tudi eden izmed najbolj slavni španski pesnikov, Federico Garcia Lorca.

ZMEDENA MALAGA

Malaga je bila najbolj zmedeno mesto, kar sem jih obiskala do sedaj. Imajo čisto svojstven sistem javnega prometa.

SLASTNI TAPAS | FOTO ALJA ANGELI

za obrambo, saj leži na hribu, do katerega je bilo takrat težko priti, obdajajo pa jo reka Darro, gore in številni gozdovi. V obdobju Nasridskega kraljestva je postala kraljeva palača, ki je imela tudi sodišče. V 15. stoletju je postala trdnjava z visokimi obrambnimi stolpi. Vključevala je tudi vojaško območje (Alcazaba), medino (mesto, kjer je bilo sodišče) in čudovite vrtove. Danes lahko obiskovalci vidijo tudi palačo Karla V., ki je bila postavljena za tem, ko so kristjani zavzeli Granado. Ker smo bili po ogledu že pošteno lačni, smo odšli na najboljše tapas (prigrizke) v mestu. V srednjem veku so skozi Španijo potekale številne pomembne trgovske poti, po katerih je potovalo ogromno ljudi. Popotniki so se med potovanjem ustavljali v obcestnih gostiščih, kjer so veliko popili. Zato so se gostilničarji odločili, da bodo zraven piva ali vina ponudili majhen prigrizek, imenovan tapas. Bajke pravijo, da so gostilničarji s tem želeli prepričati ljudi, naj ne pijejo na prazen želodec. Gostilna, kjer smo jedli tapas, je na prvi pogled delovala zelo

Čeprav smo v Malago prispeli z najetim avtomobilom, smo ga morali pustiti čisto na drugi strani mesta in iti na avtobus. Naj še omenim, da Malaga nima niti enega brezplačnega parkirnega mesta! Od parkiranja avtomobila pa vse do našega hostla sta minili približno 2 uri. V Malago smo šli na oddih, zato poleg Picassovega muzeja nismo videli veliko. Čisto po naključju smo prišli do ene najbolj značilnih španskih znamenitosti – bikoborb! V areno smo prišli zastoj, saj je tu od 18. ure dalje na sončnem delu arene prost vstop. Šov se je začel s fanfarami in z godbo ter s predstavitvijo matadorjev, kmalu zatem pa je v areno vstopil prvi bik.

VROČA SEVILLA

Naslednje mesto, ki smo ga obiskali, je bila Sevilla, kjer temperature poleti dosežejo čez 40 stopinj. Sevilla je glavno mesto Andaluzije, čudovite mistične pokrajine, ki je hkrati tudi zibelka španskih ciganov. Iz kulture andaluzijskih ciganov pa se je razvila še ena

španska znamenitost, ples flamenco. O njem so zapisali: „To je umetnost, ki je bila ustvarjena na nasprotjih. Mešanica vzhoda in zahoda, grških metod in afriških bobnov, andaluzijske ljudske glasbe in kastiljskih balad, ciganov in drugih ljudi, veselja in bolečine. Rojena v Andaluziji in državljani sveta.“ Navdušeni nad flamencom smo se odločili, da bomo zvečer odšli na pravi flamenco šov. Še prej pa v hostel na paello.

BOGATI MADRID

Madrid ni bil naša prva izbira. Iz Seville smo z avtobusom odšli na Portugalsko v Lizbono, nato pa naj bi pot z vlakom nadaljevali nazaj v Španijo, in sicer proti mestecu San Sebastian. Ker je bil vlak poln in nismo dobili vozovnice, smo našli drugo rešitev in se tako v zgodnjih jutranjih urah znašli v Madridu. Zaradi utrujenosti smo odšli v prvo gostilno in naročili najdražjo kavo na potovanju. Madrid se ponaša z enim izmed najlepših in največjih muzejev umetnosti, Pradom.

UTRDBA ALHAMBRA | FOTO ALJA ANGELI

Prado hrani najboljše zbirke evropske umetnosti od 12. pa do 19. stoletja. Tu so razstavljena dela Francisca de Goye, Titiana, Rubensa in mnogih drugih. Najbolj znano delo je slika Las Meninas (v španščini pomeni družica) španskega slikarja Diega Velazqueza, ki je najpomembnejši predstavnik španske zlate dobe slikarstva. Nekaj časa je bila tu razstavljena tudi Picassova Guernica, ki so jo leta 1992 prestavili v muzej Reina Sofia, ki je posvečen kraljici Sofiji. Madrid je dobil ime po arabski besedi majira, ki pomeni vodni kanal. Madrid je že od nekdaj imel dobro strateško lokacijo, saj leži na sredini Iberskega polotoka. Kljub temu pa se kraljevo sodišče in parlament v zapisih prvič pojavita šele leta 1309. Ko je Felipe II. nasledil špansko krono, je bil Madrid obdan z visokim obzidjem, ki je imelo 130 stražnih stolpov in 6 velikih kamnitih vrat. Čeprav so na območju zidu zrasle hiše, so ostanki tega zidu še danes vidni. V 16. stoletju je postal prestolnica Španije. | ALJA ANGELI

Socialno-ekonomske razmere v Občini Kostanjevica na Krki Umestitev Občine Kostanjevica na Krki v širši, regionalni okvir

Občina Kostanjevica na Krki spada v Spodnje-posavsko razvojno regijo, ki jo sestavlja šest občin: Krško, Brežice, Sevnica, Kostanjevica na Krki ter občini Radeče in Bistrica ob Sotli, ki sta bili vključeni naknadno. Po površini 968,1 km² je to druga najmanjša slovenska statistična regija, v kateri po podatkih iz leta 2011 živi 76.048 prebivalcev, kar znaša 3,7 odstotka celotne slovenske populacije. Zaradi majhnega teritorialnega obsega in števila prebivalstva je za regijo značilno šibko gravitacijsko zaledje, zato si funkcijo večjega regionalnega centra delita občinski središči Krško in Brežice.

KARTA 1: REGIJA POSAVJE
VIR: DODATEK K REGIONALNEM RAZVOJNEM PROGRAMU REGIJE POSAVJE, 2007

DEMOGRAFSKI KAZALNIKI

V občini Kostanjevica na Krki je januarja 2011 živel 2404 prebivalcev, kar predstavlja 3,4 odstotka populacije Spodnje-posavske statistične regije ter 0,1 odstotka celotnega prebivalstva Slovenije. Gostota poselitve, ki prikazuje razmerje med skupnim številom prebivalstva določenega območja in njegovo površino, znaša v občini Kostanjevica na Krki 41,2 preb./km². V primerjavi s povprečno gostoto poselitve Slovenije (101,1 preb./km²) je skoraj dva in polkrat redkeje obljudena. Spodnje-posavska statistična regija pa je približno dvakrat bolj poseljena kot občina Kostanjevica na Krki (79,3 preb./km²). Negativen vpliv visoke gostote poselitve prebivalstva se kaže v večji potrebi po zaposlitvi, infrastrukturni opremljenosti ter zaradi povečane izrabe naravnih virov in nosilne zmogljivosti okolja na sonaraven razvoj.

PREGLEDNICA 1: ŠTEVILO PREBIVALSTVA, GOSTOTA POSELITVE IN ŠTEVILO NASELJI V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI, SPODNJEPOSAVSKI STATISTIČNI REGIJI IN SLOVENIJI (1. 1. 2011)

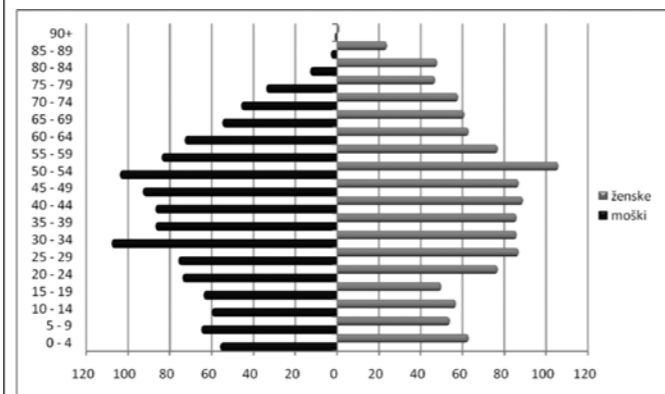
	Število prebivalstva	Površina (km ²)	Gostota naseljenosti (preb./km ²)	Število naselij
Občina Kostanjevica na Krki	2404	58	41,2	28
Spodnje-posavska statistična regija	76.048	968,1	79,3	409
Slovenija	2.050.189	20.273	101,1	6028

VIR: STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE, 2011

PREBIVALSTVO PO STAROSTNIH SKUPINAH

Povprečna starost prebivalcev v občini Kostanjevica na Krki je bila po zadnjih statističnih podatkih 41,3 leta, kar je pod slovenskim povprečjem (41,7 let). Za primerjavo navajam povprečno starost občine Brežice, ki je s 43,3 leta v okviru celotne Posavske regije najvišja. Indeks staranja prebivalstva, opredeljen kot razmerje med deležem starega in mladega prebivalstva, je 110,1 odstotka. Število nam pove, da je v občini Kostanjevica na Krki na 100 prebivalcev, mlajših od 15 let, 110 občanov, starejših od 65 let. Indeks na državni ravni je 116,5 odstotka, Spodnje-posavska regija pa beleži 122,6 odstotka. Znotraj statistične regije je indeks v občini Brežice s 138,5 odstotka najvišji. V občini Kostanjevica na Krki je delež starega prebivalstva v primerjavi z letom 2007 manjši za 0,3 odstotne točke. V Spodnje-posavski regiji in Sloveniji pa se število starega prebivalstva povečuje, v prvi za 0,7 v drugi pa za 0,5 odstotne točke. Odstotek mladega prebivalstva se je v občini Kostanjevica na Krki v zadnjih štirih letih povečal za 0,6 odstotne točke, v Sloveniji za 0,27, v Spodnje-posavski regiji pa beležimo upad za 0,06 odstotne točke. S širšega družbenega vidika je po mnenju dr. Metke Špes staranje prebivalstva neugodno, ker upočasnjuje gospodarsko rast. Neugoden je tudi vpliv na obnavljanje prebivalstva ter povečevanje potrebe po zdravstveni ter socialni oskrbi. Občinski podatki kažejo na trend rasti mladega prebivalstva, kar je z ekonomskega, socialnega in političnega vidika ugodno.

GRAF 1: STAROSTNA PIRAMIDA OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI (1. 1. 2011)

AVTOR: TAMARA ZAKŠEK
VIR: SURS, 2011

Starostna piramida nam pove, kakšna je spolna in starostna sestava prebivalstva. Po zadnjih podatkih je v občini živel 2404 prebivalcev, od tega 49,2 % moških in 50,8 % žensk. Največ prebivalstva je starih med 50 in 54 let (vidno iz grafa zgoraj), iz t. i. baby-boom generacije po drugi svetovni vojni, ko se je rodnost povečala, število druge generacije (njihovih otrok) pa se zmanjšuje. Izrazit porast moškega prebivalstva je tudi v starostni skupini

od 30 do 34 let. Vzroke lahko iščemo v 70. in 80. letih, ko je bilo v Sloveniji opazno priseljevanje prebivalstva iz držav nekdanje Jugoslavije. Značilno je, da v starostni skupini do 14 let prevladujejo moški, po 65 letih starosti pa ženske. Razliko si lahko razlagamo s povprečno daljšo pričakovano življenjsko dobo žensk. Starostna piramida za občino nam kaže upad rodnosti in staranje prebivalstva, več je torej starejših od 65 let kot mladine do 14 let.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Naravno gibanje prebivalstva je odvisno od naravnega prirasta in selitvenega gibanja prebivalstva v določenem časovnem obdobju. Iz spodnje preglednice je razvidno, da je leta 2010 splošna stopnja rodnosti, izražena s številom živorojenih otrok na 1000 prebivalcev v enem letu, v občini 9,5 promila in je nižja od Slovenskega (10,9 promila) in regijskega povprečja (10,3 promila). Medtem ko se število rojstev v Sloveniji ter Spodnje-posavski regiji zadnja leta povečuje, je v občini Kostanjevica na Krki opazen upad rodnosti. Splošna stopnja smrtnosti, predstavljena s številom umrlih v enem letu na 1000 prebivalcev, je leta 2010 v občini znašala 10,7 promila, v regijskem okviru pa je z 11,3 promila višja. Na nivoju Slovenije je stopnja smrtnosti 9,1 promila in v zadnjih letih stagnira, v občini Kostanjevica na Krki pa upada. Naravni prirast, ki prikazuje razliko med stopnjo natalitete (rodnosti) ter stopnjo mortalitete (smrtnosti), je v občini negativen in se z leti povečuje (iz 0,8 na -1,2 promila). Stanje v državi pa je ravno obratno, saj je za enako obdobje naravni prirast vseskozi pozitiven (od 0,6 do 1,8 promila) in se viša, kar pomeni, da je število rojstev večje od števila umrlih. V regiji je stanje zelo spremenljivo, zadnji podatki kažejo na negativen naravni prirast (-1,0 promila). Selitveni prirast v občini Kostanjevica na Krki je negativen, kar pomeni večje izseljevanje kot priseljevanje prebivalstva. Vzroki ležijo v boljših ekonomskih, socialnih in okoljskih možnostih, ki jih ljudje najdejo v drugih okoljih, statističnih regijah ali tujini. Slovenija in Spodnje-posavska regija sicer beležita pozitiven selitveni prirast, vendar se izseljevanje iz obeh z leti povečuje. Skupen prirast, seštev ek naravnega in selitvenega prebivalstva je v občini Kostanjevica na Krki negativen in se v zadnjih letih povečuje. Trend je opazen tudi v Sloveniji in Spodnje-posavski regiji.

PREGLEDNICA 2: NARAVNO GIBANJE PREBIVALSTVA V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI, SPODNJEPOSAVSKI STATISTIČNI REGIJI TER SLOVENIJI.

Leto		2007	2008	2009	2010
Živorojeni na 1000 prebivalcev	Kostanjevica na Krki	6,1	12,4	10,8	9,5
	Spodnje-posavska regija	8,4	9,9	9,4	10,3
	Slovenija	9,8	10,8	10,7	10,9
Umrlih na 1000 prebivalcev	Kostanjevica na Krki	7,7	11,6	11,2	10,7
	Spodnje-posavska regija	11,0	10,5	10,9	11,3
	Slovenija	9,2	9,1	9,2	9,1

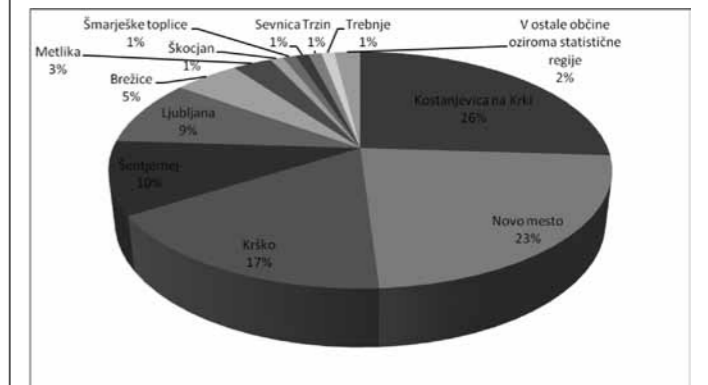
Leto		2007	2008	2009	2010
Naravni prirast	Kostanjevica na Krki	-1,6	0,8	-0,4	-1,2
	Spodnje-posavska regija	-2,7	-0,6	-1,5	-1,0
	Slovenija	0,6	1,7	1,5	1,8
Selitveni prirast	Kostanjevica na Krki	3	-10	-8	/
	Spodnje-posavska regija	396	263	183	/
	Slovenija	14.250	18.584	11.508	/
Skupni prirast na 1000 prebivalcev	Kostanjevica na Krki	-0,4	-3,3	-3,7	/
	Spodnje-posavska regija	2,9	3,1	1,1	/
	Slovenija	7,7	10,9	7,2	/

VIR: STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE, 2011

DNEVNE MIGRACIJE PREBIVALSTVA

Izmed vseh delovno aktivnih prebivalcev (brez kmetov) občine Kostanjevica na Krki obiskuje službo v občini 26 %, zunaj občine pa 74 % ljudi (glej graf spodaj). Največji odstotek jih odhaja na delo v Jugovzhodno statistično regijo (skupaj 40 %), v preostalih treh občinah Spodnje-posavske regije (Krško, Brežice ter Sevnica) pa službo opravlja 23 % občanov. V Ljubljano odhaja dnevno 9 % ljudi. V drugih naseljih, občinah ter regijah Slovenije je zaposlitev našlo 2 % delovno aktivnih občanov.

GRAF 2: DNEVNI MIGRANTI IZ OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI (1.1. 2011)

AVTOR: TAMARA ZAKŠEK
VIR: SURS, 2011

PREGLEDNICA 3: DNEVNI MIGRANTI IZ OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI PO OBČINI PREBIVALIŠČA IN KRAJU DELA (GLEDANO ZA OBDOBJE OD LETA 2007 DO LETA 2010)

Leto	Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča		Delovno aktivno prebivalstvo (brez kmetov), katerih delovno mesto je v občini prebivališča			Indeks delovne migracije (IDM)				
	Kostanjevica	%	Krško	%	Kostanjevica	%	Krško			
2007	681	68,9	4076	40,1	308	31,1	6081	59,9	88,2	87,8
2008	682	69,0	4307	40,2	306	31,0	6402	59,8	90,3	88,0
2009	698	72,7	4091	40,1	262	27,3	6113	59,9	79	89,6
2010	697	74,2	4162	42,2	242	25,8	5696	57,8	79	87,3

VIR: SURS, 2011

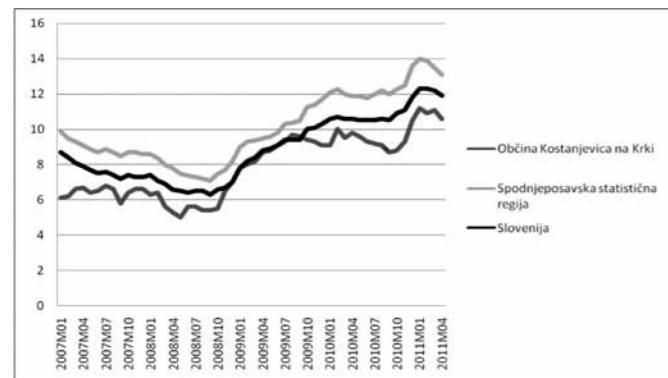
Iz zgornje preglednice je razvidno, da je delež delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v občini prebivališča, od leta 2007 pa do leta 2010 padal. Istega leta (2010) je bil delež s 25,8 odstotka najnižji. Delež medobčinskih

migrantov po občini prebivališča, ki imajo stalno ali začasno prijavljeno prebivališče, je od leta 2007 do leta 2010 naraščalo. To lahko pripišemo boljšim prometnim povezavam (trebanjski AC krak) ter bližini središčnih naselij. Indeks delovne migracije (IDM) je kazalnik, ki za posamezne teritorialne enote (občine, upravne enote, statistične regije) povezuje število delovnih mest s številom delovno aktivnega prebivalstva (brez kmetov), glede na njihovo prebivališče. Občina Kostanjevica na Krki z IDM 79,0 spada med šibko bivalne občine. Za primerjavo sem dodala še podatke občine Krško, ki je z IDM 87,3 prav tako šibko bivalna občina. Iz preglednice zgoraj vidimo, da je delovnih migrantov v primerjavi z občino Kostanjevica skoraj dvakrat manj.

**SOCIALNI KAZALNIKI
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOTI**

Stopnja registrirane brezposelnosti je delež brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom, ki se prikazuje glede na stalno prebivališče delovno aktivnih in brezposelnih oseb.

GRAF 3: STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOTI (MESEČNI PODATKI ZA OBDOBJE OD LETA 2007 DO PRVE TRETJINE LETA 2011)

AVTOR: TAMARA ZAKŠEK
VIR: SURS, 2009

Med osebami, starimi od 15 do 64 let (med delovno sposobnim prebivalstvom), je bilo na začetku leta 2011 v občini Kostanjevica na Krki 11,2 % registriranih brezposelnih, kar je manj od povprečja v državi (12,3 %) ter Spodnjeposavski regiji (14 %). V občini Kostanjevica na Krki, kakor tudi v večini slovenskih občin, je bilo med brezposelnimi več žensk kot moških. Brezposelnost prebivalstva v vseh treh preučevanih območjih je danes višja, kot je bila leta 2007. Takšno stanje lahko pripišemo globalni ekonomski krizi, s katero se soočamo. Posledica recesije so zaprtja, propadi in stečaji mnogih podjetij. V Spodnjeposavski statistični regiji je v celotnem preučevanem obdobju stopnja brezposelnosti najvišja. Zadnja leta je zaznati porast priseljevanja prebivalstva iz JV Evrope, predvsem iz Kosova. Določen delež predstavljajo tudi avtohtone romske skupnosti. Gre torej za skupine ljudi, ki so težje zaposljuje zaradi nizke stopnje izobrazbe in pomanjkljivega znanja slovenskega jezika.

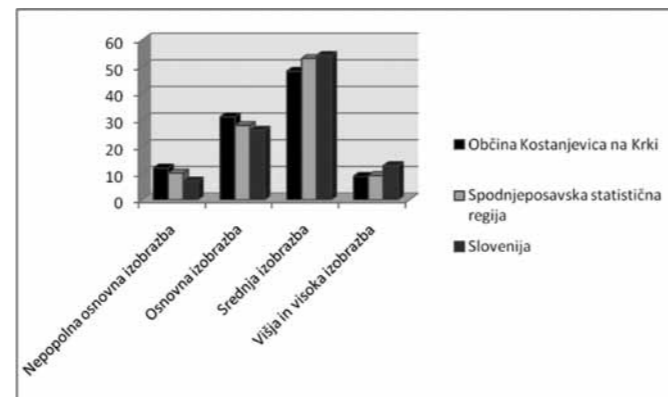
IZOBRAZBENA STRUKTURA PREBIVALSTVA

PREGLEDNICA 4: PREBIVALSTVO, STARO NAD 15 LET, PO IZOBRAZBI V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI, SPODNJEPOSAVSKI STATISTIČNI REGIJI IN SLOVENIJI

	Občina Kostanjevica na Krki	Spodnjeposavska statistična regija	Slovenija
Izobrazba	Odstotek prebivalcev	Odstotek prebivalcev	Odstotek prebivalcev
Nepopolna osnovna	11,9	10,0	7,0
Osnovna	31,1	27,9	26,1
Srednja	48,2	53	54,1
Višja in visoka	8,8	9,1	12,8
SKUPAJ	100	100	100
Število prebivalcev nad 15 let	2035	57.892	1.663.869

VIR: SURS, 2009 (POPIS 2002, PRERAČUNAN NA OBČINE, VELJAVNE 1.1. 2007)

GRAF 4: PREBIVALSTVO, STARO NAD 15 LET PO IZOBRAZBI V OBČINI KOSTANJEVICA NA KRKI, SPODNJEPOSAVSKI STATISTIČNI REGIJI IN SLOVENIJI

AVTOR: TAMARA ZAKŠEK
VIR: STATISTIČNI URAD RS, POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ 2002.

Podatki o izobrazbeni sestavi prebivalstva za leto 2002 (preračunano na občine, ustanovljene 1. 1. 2007) nam kažejo izobrazbeno strukturo prebivalstva v občini Kostanjevica na Krki, ki jo primerjam s statistično regijo spodnje Posavje in Slovenijo. Iz popisa je razvidno, da so prebivalci občine povprečno manj izobraženi kot v regiji ter Sloveniji. Rezultati govorijo, da je odstotek prebivalstva z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo in dokončano osnovno šolo v občini višji kakor v regiji spodnje Posavje in Sloveniji. Odstotek ljudi, ki so dokončali srednjo šolo kaže podoben rezultat. Takšnega prebivalstva je v občini 48,2 %, medtem ko je ta odstotek v Spodnjeposavski statistični regiji in Sloveniji višji (27,9 % in 26,1%). Občina ima nižji delež bolj izobraženih ljudi (8,8 %) kakor Posavje (9,1 %) ter Slovenija (12,8 %). Pojav v stroki tako imenovanega "bega možganov", pri katerem gre za izseljevanje visoko izobraženega prebivalstva na območja, kjer so zagotovljena njim primerna delovna mesta je opazen tudi v občini Kostanjevica na Krki. Možnosti za zaposlovanje omenjenega kadra so v občini skromne. *(Nadaljevanje sledi prihodnjič ...)*

| TAMARA ZAKŠEK

Komisija za ocenjevanje škod po divjadi

V letu 2011 je vodja komisije, ki je pristojna za ocenjevanje škod po divjadi, član LD Kostanjevica na Krki Robert Kranjc (mob.: 051-610-801).
| ZA UO LD KOSTANJEVICA NA KRKI, TAJNIK LD TOMAŽ PINCOLIČ

Cene v vrtcu od 1. 9. 2011

Občinski svet je na svoji 6. redni seji 21. 6. 2011 sprejel Sklep o določitvi cene programov v vrtcu pri Osnovni šoli Jožeta Gorupa Kostanjevica na Krki, ki bodo veljale od 1. 9. 2011. Cene programov v vrtcu bodo tako znašale:

- starostna skupina 1–3 leta **482,03 €**,
- 3–4-letni otroci **372,39 €**,
- starostna skupina 3–6 let **351,03 €**.

Vrtec bosta v šolskem letu 2011/2012 obiskovala 102 otroka, zato je bilo oblikovanih 6 oddelkov, in sicer: 3 oddelki I. starostne skupine, 1 skupina 3–4-letnih otrok in 2 oddelki II. starostne skupine. Kljub najracionalnejši organiziranosti je ostalo brez varstva 12 otrok, kar kaže na potrebo po zagotovitvi dodatnih prostorov, zato je Občina Kostanjevica na Krki že pristopila k izdelavi dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja k prizidku vrtca.

| ANITA KRAJNC,
VIŠJA SVETOVALKA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Obvestilo o novi storitvi

Cenjene občanke in občane obveščamo, da v okviru uradnih ur Občinske uprave Občine Kostanjevica na Krki od 1. 9. 2011 dalje uvajamo novo storitev, in sicer vam vsako prvo in tretjo sredo v mesecu od 15.00 do 16.30 ponujamo brezplačno svetovanje s področja zemljiškega katastra, katastra stavb in drugih geodetskih storitev (zakoličbe, geodetski načrti, spremembe vrste rabe, spremembe namembnosti zemljišč, ureditev mej, parcelacije ...), ki ga bo izvajalo geodetsko podjetje GEOSVET d. o. o. iz Grosuplje, PE Novo mesto, katere predstavnik je Robert Štokar, dipl. inž. geod.

Izkoristite ponujeno možnost brezplačnega svetovanja in uredite svoje zemljiškokatastrske zadeve.

| VAŠA OBČINSKA UPRAVA
OBČINE KOSTANJEVICA NA KRKI

Cenik najema grobov za leto 2011

TARIFA	CENA Z DDV V EVRIH
enojni grobni prostor	15.13
dvojni grobni prostor	30.25
trojni grobni prostor	45.38

Cenik najema poslovilne vežice

TARIFA	CENA Z DDV V EVRIH
do 4 ure na dan	84.63
nad 4 ure na dan	129.12

Cenik velja od 21. 6. 2011.

Izvajanje lokalne gospodarske javne službe "urejanje in vzdrževanje pokopališč, ter izvajanje pogrebnih storitev v Občini Kostanjevica na Krki"

Občina Kostanjevica na Krki (koncedent) in družba Kostak, komunalno stavbno podjetje, d. d., (koncesionar) obveščata, da je bila 10. 9. 2010 podpisana Koncesijska pogodba za izvajanje gospodarskih javnih služb, s katero je koncedent podelil koncesionarju pravico in dolžnost opravljati gospodarsko javno službo: dejavnost oskrbe s pitno vodo, odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda, zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov, vzdrževanje občinskih javnih cest, urejanje in čiščenje javnih površin, urejanje in vzdrževanje pokopališč ter pogrebnih storitev, javna razsvetljava, izobešanje zastav in okraševanje v naseljih, in sicer vsem uporabnikom na območju občine Kostanjevica na Krki, v obsegu, na način in pod pogoji, določenimi z Zakonom o gospodarskih javnih službah in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ter z določili podpisane pogodbe.

Največa sprememba bo glede na trenutno organizacijo dejavnosti na področju izvajanja pokopališke in pogrebne dejavnosti.

V skladu s 6. členom Odloka o urejanju in vzdrževanju pokopališč ter o izvajanju pogrebnih storitev v občini Kostanjevica na Krki, objavljenim v Uradnem listu št. 34/2010, z dne 30. 4. 2010, koncesionar izvaja javno službo „pokopališko pogrebne storitve“ na celotnem območju občine Kostanjevica na

Krki, razen za poslovilno vežico na Oštrcu. Koncesionar pa lahko za izvajanje pooblasti pogodbenega podizvajalca Pogrebne storitve in cvetličarna, Žičkar Marko, s. p.

S strani koncesionarja je od 22. 6. 2011 dalje za operativna vprašanja uporabnikom pokopaliških in pogrebnih storitev na voljo gospa Manuela Škoda, dosegljiva na telefonski številki 07 48 17 227 oziroma 041 615 341, pogodbeni podizvajalec Žičkar Marko pa na telefonski številki 041 628 420.

Uporabnik pokopaliških in pogrebnih storitev bo po izvedeni storitvi prejel račun koncesionarja, z možnostjo obročnega plačila. Storitve bodo zaračunane skladno s Tarifnim sistemom za obračun storitev urejanja in vzdrževanja pokopališč in pogrebnih storitev, sprejetim s strani občinskega sveta občine Kostanjevica na Krki, z dne 21. 6. 2011. *Krško, 23. 6. 2011*
Kostanjevica na Krki, 23. 6. 2011

KONCESIONAR
KOSTAK KOMUNALNO STAVBNO PODJETJE, D. D.
MILJENKO MUHA, UNIV. DIPL. EKON.,
PREDSEDNIK UPRAVE

KONCEDENT
OBČINA KOSTANJEVICA NA KRKI
MOJMIR PUSTOSLEMŠEK, ŽUPAN

Program prireditev

DATUM	DOGODEK
27.08.	REGIJSKO SREČANJE UPOKOJENCEV
02. 09.	OTVORITEV RAZSTAVE JOŽETA MARINČA
03. 09.	EVROPSKO PRVENSTVO V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKA
09. 09.	POGLED 6 - SLOVENIJA: JAZ, TUKAJ, ZDAJ (LAMUTOV LIKOVNI SALON)
10. 09.	OTVORITEV PRAVLJIČNE POTI KOSTANJEVICE: "POT ČESTITK"
10. 09.	BALONARSKI FESTIVAL V KOSTANJEVICI
15. 09.	DENIS SENEGAČNIK - SLIKE (LAPIDARIJ)
16. 09.	POLOŽITEV TEMELJNEGA KAMNA ZA ŠPORTNO REKREACIJSKI CENTER
17. 09.	OTVORITEV OBRTNE CONE
23. 09.	UROŠ ABRAM (NEKDANJA SAMOSTANSKA CERKEV)